

KOKEMUKSIA JA NÄKEMYKSIÄ ANTISEMITISMISTÄ SUOMESSA

Selvitys juutalaisiin kohdistuvasta
syrjinnästä ja viharikollisuudesta

Ihmisoikeuskeskuksen julkaisuja 3/2024

Yhteistyössä

Kokemuksia ja näkemyksiä antisemitismistä Suomessa

Selvitys juutalaisiin kohdistuvasta syrjinnästä ja viharikollisuudesta

Tekijät: Mercédesz Czibalmos & Dóra Pataricza

Taitto: Joonas Tupala

ISSN 2670-1944

ISBN 978-952-7117-78-1

Ihmisoikeuskeskuksen julkaisuja 3/2024
<https://www.ihmisoikeuskeskus.fi/julkaisut/>
© Ihmisoikeuskeskus
2024 Helsinki

Raportissa esitetyt näkemykset eivät välttämättä edusta
Ihmisoikeuskeskuksen tai oikeusministeriön kantaa.

Kokemuksia ja näkemyksiä antisemitismistä Suomessa Selvitys juutalaisiin kohdistuvasta syrjinnästä ja viharikollisuudesta

Ihmisoikeuskeskuksen julkaisu 3/2024
Julkaisija: Ihmisoikeuskeskus

Tekijä: Mercédesz Czibalmos & Dóra Pataricza
Kieli: Suomi

Antisemitismiä on esiintynyt eri muodoissa useimmissa yhteiskunnissa vuosisatojen ajan. Viime vuosina juutalaisvähemmistöt ovat eri puolilla maailmalla raportoineet lisääntyneistä antisemitistisistä kokemuksista etenkin sen jälkeen, kun äärijärjestö Hamas hyökkäsi Israeliin 7. lokakuuta 2023.

Tämä selvitys keskittyy itsensä juutalaiseksi identifioivien henkilöiden näkemyksiin ja kokemuksiin antisemitismistä ja syrjinnästä. Se perustuu määrälliseen ja laadulliseen aineistoon. Tutkimus kohdennettiin 16 vuotta täyttäneille henkilöille, jotka pitävät itseään juutalaisina joko uskonnon, kulttuurin, kasvatuksen, etnisyyden, sukulaisuussuhteen tai muun syyn perusteella, ja jotka tutkimuksen tekohetkellä asuivat Suomessa.

Selvityksen tiedonkeruu toteutettiin kahdessa vaiheessa. Ensin suoritettiin kyselytutkimus (4.10.-4.11.2023), jossa vastaajat kertoivat mielipiteitään muun muassa antisemitismistä, kohtaamistaan antisemitistisistä tapauksista joko internetissä tai sen ulkopuolella, huolistaan antisemitistisen hyökkäyksen uhriksi joutumisesta sekä syrjintäkokemuksistaan Suomessa. Kyselyyn vastasi 334 henkilöä, mikä laskentatavasta riippuen vastaa noin 17-22 prosenttia Suomessa asuvista juutalaisista. Tutkimuksen toisessa vaiheessa järjestettiin kaksi fokusryhmähaastattelua, joihin osallistui henkilöitä kuudesta eri juutalaisjärjestöstä. Heiltä kysyttiin antisemitismin vaikutuksista järjestöjen toimintaan ja jäsenistön elämään. Molemmat fokusryhmähaastattelut toteutettiin 15. marraskuuta 2023.

Vastaajista suurin osa ilmoitti, että antisemitismi on lisääntynyt Suomessa viiden viime vuoden aikana. Vastaajat arvioivat, että suurin ongelma on internetissä ja sosiaalisessa mediassa ilmenevä antisemitismi, ja seuraavaksi suurinta ongelma on mediassa ja poliittisessa elämässä.

Kyselyn tuloksien ja fokusryhmähaastattelujen pohjalta laadittiin suosituksia antisemitismin torjumiseksi, juutalaisvähemmistön turvallisuuden edistämiseksi ja juutalaisen kulttuurin suojaamiseksi myös moninkertaisten vähemmistöjen näkökulmasta. Suosituksia annettiin myös koulutukseen, juutalaisiin kohdistuvan väkivallan, syrjinnän ja viharikosten ehkäisyyn, juutalaisen elämän ja kulttuurin turvaamiseen sekä juutalaisuuden tutkimukseen.

Erfarenheter av och synpunkter på antisemitism i Finland

Utredning om diskriminering av och hatbrott mot judar

Människorättscentrets publikationer 3/2024
Utgivare: Människorättscentret

Författare: Mercédesz Czibalmos & Dóra Pataricza
Språk: Finska

Antisemitism har förekommit i olika former i de flesta samhällen under århundraden. Under de senaste åren har judiska minoriteter runt om i världen rapporterat om ökad antisemitism, särskilt efter att extremistorganisationen Hamas anföll Israel den 7 oktober 2023.

Denna utredning fokuserar på synpunkter och erfarenheter av antisemitism och diskriminering hos personer som identifierar sig som judar. Den grundar sig på kvantitativt och kvalitativt material. Undersökningen riktades till personer som fyllt 16 år och som anser sig vara judar antingen på grund av religion, kultur, fostran, etnicitet, släktskap eller av någon annan orsak och som bodde i Finland vid tidpunkten för undersökningen.

Datainsamlingen för utredningen genomfördes i två skeden. Först genomfördes en enkätundersökning (4.10–4.11.2023), där respondenterna bland annat berättade om sina åsikter om antisemitism, de antisemitiska händelser de möter antingen på eller utanför internet, sin oro över att falla offer för ett antisemitiskt angrepp samt sina erfarenheter av diskriminering i Finland. 334 personer besvarade enkäten, vilket beroende på beräkningssätt motsvarar cirka 17–22 procent av de judar som bor i Finland. I undersökningens andra skede ordnades två intervjuer med fokusgrupper. I intervjuerna deltog personer från sex olika judiska organisationer. De tillfrågades om antisemitismens inverkan på organisationernas verksamhet och medlemmarnas liv. Båda fokusgruppsintervjuerna genomfördes den 15 november 2023.

Största delen av respondenterna uppgav att antisemitismen har ökat i Finland under de senaste fem åren. Respondenterna upplevde att det största problemet är antisemitism på internet och sociala medier, och det näst största problemet är i medierna och i politiken.

Utifrån enkätresultaten och fokusgruppsintervjuerna utarbetades rekommendationer för att bekämpa antisemitism, främja den judiska minoritetens säkerhet och skydda den judiska kulturen även ur flerfaldiga minoriteters perspektiv. Rekommendationer gavs också för utbildning, förebyggande av våld mot judar, diskriminering och hatbrott, tryggnad av det judiska livet och den judiska kulturen samt judendomsforskning.

Experiences of and Views on Antisemitism in Finland a Report on Discrimination and Hate Crimes against Jews

---

Human Rights Centre's publications 3/2024
Publisher: Human Rights Centre

Author: Mercédesz Czibalmos & Dóra Pataricza
Language: Finnish

Antisemitism has existed in most societies in varying degrees and forms over the past centuries. Lately, various Jewish communities have reported an increase in antisemitic incidents - particularly following the attack of Hamas on Israel (October 7, 2023).

This study focuses on the views and experiences of antisemitism and discrimination of those, who identify themselves as Jews in Finland. The report draws on both quantitative and qualitative data. The research studied the experiences of those who were 16 years of age, and who consider themselves Jewish - based on religion, culture, upbringing, ethnicity, kinship, or other reasons - and who lived in Finland at the time of the study.

The data collection for the study was carried out in two main phases. In the first phase, a survey was distributed, in which the experiences and opinions of the respondents were asked, e.g. about antisemitism, antisemitic incidents they have encountered either in person or on the internet, and about their worries about being a victim of antisemitic attacks or discrimination in Finland. 334 people responded to the survey, adding up to an approximate 17-22 per cent response rate, depending on the estimated number of people over the age of 16 who consider themselves Jewish in Finland. In the second phase of the research, two focus group interviews were organized, in which individuals representing six different Jewish organizations participated. They were asked about the effects of antisemitism on the activities of their organizations and on the lives of their members. Both interviews took place on 15th November 2023.

Most of the respondents are of the opinion that antisemitism has increased in Finland in the last five years. According to the responses, they consider antisemitism on the internet and social media the main problem in Finland, followed by antisemitism in the media, and in political life.

Based on the results of the survey and focus group interviews recommendation were made to combat antisemitism, to promote the safety of the Jewish minority and to protect Jewish culture, including from the perspective of multiple minorities. The recommendations cover the topics of education, prevention of violence, discrimination and hate crimes against Jews, the protection of Jewish life and culture, and research related to Judaism.

Avaussanat	8
1 Johdanto	9
1.1 Tutkimuksesta	11
1.1.2 Tiedonkeruu ja menetelmät	11
1.2 Selvityksen sisältö	13
1.2.1 Keskeiset käsitteet	14
1.2.1.2 Antisemitismin määritelmiä	15
2 Antisemitismin ilmentymiä	17
2.1 Hamasin ja Israelin välisen sodan vaikutukset	17
2.2 Kuinka suuri ongelma antisemitismi on Suomessa?	18
2.3 Käsitteet antisemitismistä	19
2.4 Antisemitismin ilmenemismuodot	20
2.5 Edellisen vuoden aikana kohdatut antisemitismin ilmenemismuodot	23
2.5.1 Internetin ulkopuolella kohdattujen antisemitismin muotojen yleisyys 12 edellisen kuukauden aikana	23
2.5.2 Internetissä kohdattujen antisemitismin muotojen yleisyys 12 edellisen kuukauden aikana	25
2.5.3 Internetissä kohdatun antisemitismin ilmenemismuodot ja sen vaikutukset	26
2.5.4 Internetissä kohdatusta antisemitismistä ilmoittaminen	27
2.5.5 Internetissä kohdatun antisemitismin vaikutukset	28
3 Turvallisuus	29
3.1 Israelin ja arabimaiden välisen konfliktin sekä Israelin valtion toiminnan vaikutukset juutalaisten turvallisuuden kokemukseen	30
3.1.1 Israelin ja arabimaiden välisen konfliktin vaikutukset	30
3.1.2 Israelin teot ja kollektiivinen vastuu	32
3.2 Juutalaiseen kohdistuva väkivalta ja häirintä	33
3.2.1 Kohdatut häirinnän muodot	33
3.2.2 Häirinnän yleisyys	34
3.2.3 Häirinnästä ilmoittaminen	36
3.2.4 Henkilökohtaiseen omaisuuteen kohdistunut ilkivalta	37
3.2.5 Fyysinen väkivalta	37
3.2.6 Fyysisestä väkivallasta ilmoittaminen	38
3.3 Huoli viharikoksen kohteeksi joutumisesta	38

4 Kokemuksia syrjinnästä	40
4.1. Syrjintäkokemukset arkielämässä	40
4.2 Syrjinnästä ilmoittaminen	42
4.3 Juutalaisena työssä ja koulussa	43
4.3.1 Työelämä	43
4.3.2 Koulu	44
5 Tietoisuus oikeuksista	46
5.1 Suomen valtion toimet juutalaisen elämän turvaamiseksi ja edistämiseksi	46
5.2 Oikeussuojaelinten tuntemus ja niihin luottaminen	48
5.2.1 Oikeussuojaelinten tuntemus	48
5.2.2 Luottamus toimielimiin	49
5.3 Juutalaisia suojelevien lakien tuntemus	49
5.4 Kosher-teurastus (shechita) ja ympärileikkaus (brit milah)	50
6 Suomen juutalaisvähemmistö	53
6.1 Juutalainen identiteetti	54
6.2 Kuvaus vastaajien nykyisestä juutalaisuudesta	54
6.2.1 Aktiivisuus juutalaisjärjestöissä	55
6.2.2 Juutalaisten juhlapäivien ja käytäntöjen noudattaminen	55
6.2.3 Juutalaisidentiteetin voimakkuus	56
6.3 Sosiodemografiset ominaisuudet	56
7 Suositukset	58
7.1 Koulutus	58
7.2 Syrjintä, viharikokset ja juutalasiin kohdistuva väkivalta	59
7.3 Juutalaisen elämän ja kulttuurin turvaaminen	60
7.4 Tutkimus	61
Lähteet	62
Liite 1. Kysely	68
Liite 2. Fokusryhmähaastattelun runko	101

Avaussanat

Antisemitismi on Suomessa vähän tutkittu aihe, eikä maassamme asuvien juutalaisten kokemuksia syrjinnästä ja viharikoksista ole koskaan aikaisemmin kartoitettu kyselytutkimuksella. Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA) on tehnyt aiheesta kyselytutkimuksia valikoiduissa jäsenmaissa. Suomi ei ole ollut mukana näissä tutkimuksissa pitkälti siitä syystä, että juutalaisvähemmistömme on kooltaan pieni verrattuna moneen muuhun EU-jäsenmaahan.

Ihmisoikeuskeskus ja oikeusministeriö pitävät tärkeänä paikata vallitsevaa tiedonpuutetta tutkimuksella, joka tuo esille juutalaisten omakohtaisia havaintoja ja kokemuksia antisemitismistä Suomessa. Tarvitsemme tutkittua tietoa antisemitismistä ilmiönä, juutalaisten kokemasta syrjinnästä ja viharikoksista, jotta pystymme kehittämään tehokkaita politiikkatoimia niihin puuttumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Nyt käsillä oleva selvitys on osa laajempaa syrjinnän seurannan kehittämistyötä, jota on tehty oikeusministeriön koordinoimana jo pitkään. Syrjinnän seuranta on keskeisessä roolissa tietoon perustuvassa yhdenvertaisuuden edistämistyössä. Ihmisoikeuskeskuksen yhtenä lakisäateisenä tehtävänä on tukea ja kehittää tiedonkeruuta perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta Suomessa.

Selvitystyötä antisemitismistä Suomessa aloitettiin valmistella vuoden 2023 keväällä. Työn käynnistämiseksi hankkeesta ja sen tavoitteista kerrottiin erityisessä aloitustilaisuudessa elokuussa. Tilaisuuteen oli kutsuttu paikalle niin juutalaisen yhteisön edustajia kuin myös aiheita työssään käsitteleviä tutkijoita ja päättäjiä, joilta saatiin arvokkaita näkemyksiä selvitystyön tueksi. Tiedonkeruun aktiivinen vaihe toteutettiin lokakuussa 2023, joka osui osittain samalle ajanjaksolle kuin 7.10. Hamasin tekemä isku Israeliin. Tämä heijastuu kyselyyn saaduissa vastauksissa ja globaalin tilanteen vaikutuksista

juutalaisten turvallisuuden tunteeseen myös Suomessa.

Antisemitismi ei esiinny Suomessa muusta maailmasta irrallisena ilmiönä. Suomen tilanteen hahmottaminen kytkeytyy Euroopan laajuiseen työhön, jota tehdään antisemitismin torjumiseksi osana Euroopan unionin strategiaa antisemitismin torjumiseksi ja juutalaisen elämäntavan vaalimiseksi (2021-2030). Strategian painopisteet näkyvät myös tässä tutkimuksessa, koska käytimme samaa kysymyssarjaa, jota perusoikeusvirasto käyttää omissa tutkimuksissaan. Näin tuloksia on mahdollista vertailla myös eurooppalaisten maiden kesken.

Osa tutkimuksen tuloksista välittää positiivista kuvaa suomalaisesta yhteiskunnasta. Vastaajilla on esimerkiksi vahva luottamus paikallisviranomaisiin, Suomen oikeusjärjestelmään ja poliisiin. Toisaalta vastaajista yli 80 prosenttia kokee antisemitismin lisääntyneen viiden viime vuoden aikana. Lisäksi tutkimus vahvistaa aiempien tutkimuksien osoittaman aliraportoinnin syrjintä- ja viharikostilanteissa. Aliraportointi jättää antisemitismin piiloon, joten tarvitsemme jatkossakin kyselytutkimuksia, jotka tekevät näkyväksi antisemitismin ilmiönä, juutalaisvähemmistömme syrjintäkokemukset ja heidän kohtaamansa viharikollisuuden. Ensimmäisesti meidän on kuitenkin luotava sellainen ilmapiiri, joka kannustaa ilmoittamaan antisemitismistä ja jossa Suomessa asuvien juutalaisten on turvallista elää.

Selvitys on teetetty Ihmisoikeuskeskuksen ja oikeusministeriön yhteisestä toimeksiannosta, ja sen on toteuttanut Åbo Akademin yhteydessä toimivan Polin-instituutin tutkijat Mercedesz Czibalmos (FT) ja Dóra Pataricza (FT).

Jarna Petman
johtaja,
Ihmisoikeuskeskus

Johanna Suurpää
osastopäällikkö,
oikeusministeriö

1 Johdanto

Antisemitismiä on esiintynyt eri muodoissa useimmissa yhteiskunnissa vuosisatojen ajan. Aikaisempien tutkimusten mukaan antisemitistiset asenteet eivät ole Pohjoismaissa lisääntyneet, mutta siitäkin huolimatta juutalaisvähemmistöt ovat raportoineet antisemitististen kokemusten kasvusta.¹

Sisäministeriön julkaiseman Kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelman 2019–2023 mukaan juutalaisyhteisöihin kohdistuvat uhat ovat Suomessa lisääntyneet.² Ohjelmassa mainitaan, että Suomen tavoite on ennaltaehkäistä väkivaltaista radikalisoitumista ja ekstremismiä tutkittuun tietoon perustuvalla toiminnalla. Suomessa esiintyvistä antisemitistisistä asenteista ja erityisesti paikallisen juutalaisväestön kokemasta antisemitismistä tiedetään vain vähän. Antisemitismiin viitataan myös Sanna Marinin hallituskaudella julkaistussa valtioneuvoston Yhdenvertainen Suomi -toimintaohjelmassa rasismien torjumiseksi ja hyvien väestösuhteiden edistämiseksi.³ Tätä lähesty-

mistapaa voidaan pitää riittämättömänä: vaikka sekä antisemitismissä ja rasismissa on yhteisiä piirteitä, kuten seksistisiä, nationalistisia tai homofobisia elementtejä, antisemitismi on oma ideologiansa, jota ei voida nähdä vain yhtenä rasismien muotona. Rasismi ei yleensä ilmene salaliittoajatteluna, kun taas antisemitismille se on tyypillistä. Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa on laadittu toimintasuunnitelmat rasismien ja viharikosten torjumiseksi, ja niitä täydentävät erilliset toimintasuunnitelmat nimenomaan antisemitismin torjumiseksi.⁴

Tämän selvityksen tavoite ei ole määritellä antisemitismiä vaan pohtia itsensä juutalaiseksi identifioivien henkilöiden käsityksiä ja kokemuksia antisemitismistä ja juutalaisvastaisesta syrjinnästä. Selvityksessä esitellään Suomessa asuvien juutalaisten kokemuksia syrjinnästä, antisemitismistä ja viharikoksista 4.10.–4.11.2023 toteutetun hajautetun kyselytutkimuksen ja sitä

-
- 1 Moe, 2023; Hoffmann & Moe, 2017; Dencik & Marosi, 2016.
  - 2 Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelma 2019–2023. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162073> (27.12.2023)
  - 3 Yhdenvertainen Suomi: Valtioneuvoston toimintaohjelma rasismien torjumiseksi ja hyvien väestösuhteiden edistämiseksi. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-808-0>

-
- 4 Ruotsin antisemitismin vastainen toimintasuunnitelma: Åtgärdsprogram mot antisemitism. <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2022/07/atgardsprogram-mot-antisemitism/> (2.12.2023); Norjan antisemitismin vastainen toimintasuunnitelma: Handlingsplan mot antisemitisme. 2021–2023- en videreføring. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/handlingsplan-mot-antisemitisme/id2830165/> (2.12.2023); Tanskan antisemitismin vastainen toimintasuunnitelma: Handlingsplan mod antisemitisme. <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2022/01/Antisemitisme-handlingsplan.pdf> (2.12.2023)

täydentävien ryhmähaastattelujen pohjalta.

Suomessa ei ole aikaisempaa laajasti kootua tutkimustietoa koetusta antisemitismistä, joten selvitys pyrkii täyttämään tätä puutetta. Tutkimus suunniteltiin ja toteutettiin käyttämällä intersektionaalisuuden ja osallistavien menetelmien viitekehyksiä. Intersektionaalisuutta hyödynnettiin muun muassa siten, että kyselyn kysymyksenasettelussa huomioitiin juutalaisuuden lisäksi muut sosiaaliset identiteetit, jotka saattavat määrittää vastaajien persoonaa ja kokemusta. Osallistava menetelmä puolestaan tarkoitti tiivistä yhteistyötä juutalaisyhteisön kanssa, minkä tuloksena tutkijat kykenivät keräämään empiiristä tietoa antisemitismistä jo ennen fokusryhmähaastatteluita sekä niiden aikana ja jälkeen. Juutalaisyhteisöt myös auttoivat löytämään tutkimukseen osallistujia ja levittivät verkostoissaan tietoa tutkimuksesta. Tutkimuksen suunnittelussa ja tiedonkeruussa noudatettiin kielitietoisuuden periaatetta, eli tutkijat pyrkivät poistamaan ymmärryksen ja osallistumisen esteitä käyttämällä koko tutkimusprosessin ajan sekä englantia että suomea. Tutkimuksen kysymyssarjaan oli mahdollista vastata suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Tuottamalla tutkittua tietoa Suomessa asuvien juutalaisten tilanteesta selvitys tukee Euroopan komission antisemitismin torjuntaa ja juutalaisen elämän edistämistä koskevan Euroopan unionin (EU) strategian⁵ täytäntöönpanoa. Tutkimus on laajin juutalaisista ja juutalaisiin kohdistuvasta syrjinnästä, fyysisestä väkivallasta ja antisemitismistä tehty määrällinen tutkimus Suomessa. Tämä selvitys keskittyy tutkimuksen tärkeimpiin tuloksiin.

EU:n ja sen jäsenvaltioiden on lakisääteisesti tehtävä kaikki voitavansa antisemitismin torjumiseksi. EU:n perusoikeusvirasto on tähän mennessä toteuttanut kolme kyselytutkimus-

ta antisemitismistä. Vuosina 2012⁶ ja 2018⁷ toteutetuista laajoista tutkimuksista ilmenee, että antisemitismi on yleistä ja jatkuva, ja että Euroopan juutalaiset eivät voi elää avoimesti ilman pelkoa turvallisuutensa puolesta.⁸ Vuoden 2023 alussa toteutetun tutkimuksen tulokset eivät olleet tätä selvitystä kirjoitettaessa vielä saatavilla. Jotta Suomen tulokset voidaan sijoittaa laajempaan eurooppalaiseen kontekstiin, selvityksessä esitellään lyhyesti EU:n perusoikeusviraston antisemitismitutkimuksen tuloksia vuodelta 2018.⁹ EU:n perusoikeusviraston käyttämät kysymykset ovat muuttuneet huomattavasti vuoden 2018 jälkeen, joten kaikki kysymykset eivät ole vertailukelpoisia. Vertailtaessa Suomen ja EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 raportin tuloksia käytetään vertailukohtana 12 maan keskiarvoa.¹⁰

Tämä tutkimus toteutettiin Åbo Akademiassa ja Polin-instituutissa (Inez och Julius Polin - institut för teologisk forskning) oikeusministeriön ja Ihmisoikeuskeskuksen toimeksiannosta. Kyselytutkimuksen otos kerättiin käyttämällä EU:n perusoikeusviraston kysymyssarjaa mahdollisimman tarkkojen ja kattavien tietojen varmistamiseksi. Aineistoa kerättiin myös laadullisin menetelmin keskeisiltä sidosryhmiltä. Tämä työ ei olisi onnistunut ilman Suomen juutalaisten seurakuntien, eri juutalaisorganisaatioiden sekä niiden edustajien yhteistyötä ja hankkeelle sen eri vaiheissa tarjoamaa panosta, asiantuntemus-

5 Euroopan komission antisemitismin torjuntaa ja juutalaisen elämän edistämistä koskeva EU:n strategia https://commission.europa.eu/document/6160ed15-80da-458e-b76b-04eacae46d6c_en?prefLang=fi (30.1.2024)

6 EU FRA 2012. FRA survey of Jewish people's experiences and perceptions of antisemitism. <https://fra.europa.eu/en/publication/2012/fra-survey-jewish-peoples-experiences-and-perceptions-antisemitism>

7 EU FRA 2018. Experiences and Perceptions of Antisemitism - Second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU. EU FRA. <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/experiences-and-perceptions-antisemitism-second-survey-discrimination-and-hate>

8 EU FRA 2018.

9 EU FRA 2018.

10 EU:n 12 jäsenvaltiossa saatujen vastausten keskiarvo, jota on painotettu juutalaisväestön osuudella kussakin valtiossa.

ta ja apua. Tämä tutkimus antaa äänen henkilöille, jotka jakoivat kokemuksiaan.

1.1 Tutkimuksesta

Euroopan komission antisemitismin torjuntaa ja juutalaisen elämän edistämistä koskevassa EU:n strategiassa on kolme painopistettä: 1) kaikenlaisen antisemitismin ehkäiseminen ja torjuminen, 2) juutalaisen elämäntavan suojeleminen ja vaaliminen EU:ssa ja 3) koulutus, tutkimus ja holokaustissa menehtyneiden muiston vaaliminen. Strategiassa todetaan, että ”on tärkeää tuntea juutalaisuuden ja antisemitismin monisatavuotinen historia Euroopassa ja tietää, miten holokausti vaikutti juutalaisväestöön ja Euroopan mantereeseen, jotta voidaan ymmärtää nykypäivän antisemitismiä ja varmistaa, että vastaavat julmuudet eivät enää koskaan toistu”.¹¹

Useissa viime aikoina tehdyissä tutkimuksissa on käsitelty suomenjuutalaisten elämää suomalaisessa yhteiskunnassa. Nämä tutkimukset keskittyvät lähinnä Helsingin ja Turun juutalaisten seurakuntien jäsenten uskonnollisiin käytäntöihin, perinteisiin ja identiteettiin.¹²

Suomalainen antisemitismin ja juutalaisen elämän nykytutkimus rajautuu antisemitismin evankelisluterilaisessa kirkossa ja sen ilmeneeseen tiettyinä historiallisina aikoina. Kahden viime vuosikymmenen aikana tehdyt tutkimukset osoittavat, että antisemitismi on ollut tai on Suomessakin ongelma¹³, mutta kyse on yksittäisistä, usein esimerkiksi 1900-luvun antisemitismin liittyvistä tutkimuksista.

Nykyajan antisemitismiä Suomessa kä-

sitellään vuonna 2023 aloitetussa tutkimushankkeessa ”Antisemitism Undermining Democracy”¹⁴, jossa selvitetään muun muassa Suomessa asuvien juutalaisten käsityksiä antisemitismistä ilmiönä sekä antisemitismin ilmenemistapoja suomalaisessa yhteiskunnassa. Laajaa, määrälliseen aineistoon perustuvaa tutkimusta Suomessa esiintyvistä antisemitismistä ei kuitenkaan ole aiemmin tehty. Tämä selvitys ja siihen perustuva julkaisu on ensimmäinen, joka käsittelee antisemitismiä, syrjintää ja juutalaisvastaisia viharikoksia nykyajan Suomessa ja pohjautuu laadullisen aineiston lisäksi laajaan määrälliseen kyselyaineistoon.

1.1.2 Tiedonkeruu ja menetelmät

Tutkimuksen tiedonkeruu toteutettiin kahdessa vaiheessa. Ensin tutkijat muokkasivat EU:n perusoikeusviraston vuonna 2023 käyttämää kyselylomaketta siten, että se vastasi Suomen olosuhteita, kuten paikkakuntia ja koulujärjestelmää sekä Suomessa toimivia oikeussuojajia ja yhdenvertaista kohtelua edistäviä tasa-arvoelimiä (engl. equality body). Tämän jälkeen kyselyä levitettiin sidosryhmien ja niiden viestintäkanavien kautta. Kyselyyn vastasi 334 henkilöä, mikä laskentatavan mukaan on noin 17-22 prosenttia Suomessa asuvista juutalaisista (ks. luku 6).

1.1.2.1 Kyselytutkimus

Kyselylomake (ks. Liite 1 – Kysely) perustui juutalaisiin kohdistuvaa syrjintää ja viharikoksia koskevaan EU:n perusoikeusviraston kyselylomakkeeseen vuodelta 2023. Kysely toteutettiin 13:ssa Euroopan unionin jäsenmaassa keväällä 2023.¹⁵ Jotta Suomen tuloksia voitaisiin verrata muiden EU-maiden tuloksiin, tutkijat säilyt-

11 EU strategy for combatting antisemitism and fostering Jewish life (2021-2030). https://commission.europa.eu/document/6160ed15-80da-458e-b76b-04eacae46d6c_fi (08.12.2023)

12 Esimerkiksi: Czimbalmos, 2021; Czimbalmos & Illman, 2020; Muir & Tuori, 2019; Pataricza, 2019; Vuola, 2019, jne.

13 Ahonen, Muir & Silvennoinen 2020; Czimbalmos & Pataricza, 2024; Illman & Vuola, 2024; Swansström 2024.

14 Antisemitism Undermining Democracy: <https://polinstitutet.fi/en/antisemitism-undermining-democracy-en/> (27.12.2023)

15 Itävalta, Belgia, Tšekki, Tanska, Ranska, Saksa, Unkari, Italia, Alankomaat, Puola, Romania, Espanja ja Ruotsi.

tivät perusoikeusviraston kyselylomakkeen kysymykset muokaten kuitenkin suomalaisia paikkakuntia, tasa-arvoelimiä ja koulujärjestelmää koskevia osioita. Samalla poistettiin mahdollista maastamuuttoa Suomesta koskevat kysymykset. Antisemitismia ja sen ilmenemismuotoja koskevia kohtia ei muutettu. Kyselyyn oli mahdollista vastata 4.10–4.11.2023 välisenä aikana. Tutkimuksen tiedonkeruuseen vaikutti äärijärjestö Hamasin hyökkäys Israeliin Gazan rajan lähellä 7. lokakuuta 2023. Isku johti Israelin valtion ja Hamasin väliseen sotaan, jonka vaikutuksia tutkimustuloksiin käsitellään luvussa 2.1. Kyselytutkimuksen 334 vastauksesta 75 annettiin ennen 7.10.2023 tapahtunutta iskuja ja 259 sen jälkeen.

Aineisto analysoitiin ¹⁶ R-tilasto-ohjelmistolla (R-versio 4.2.1). Analyysimuuttujat muodostettiin R:n Dplyr-paketin avulla. Raportoinnissa käytettiin mukautettua R-funktiota frekvenssien ja prosentiosuuksien sekä 95 prosentin luottamusvälien ja *p*-arvojen laskemiseksi. Luottamusvälit laskettiin BinomCI-funktiolla Clopper-Pearson-menetelmällä R:n DescTools-paketilla. Khi-neliötestiä perustuvat *p*-arvot laskettiin chisq.test-funktiolla R-paketissa Stats. *P*-arvot laskettiin vain kaksiluokkaisille analyysimuuttujille. Analyysimuuttujia tarkasteltiin seuraavilla taustamuuttujilla: ikä, vastauspäivämäärä, juutalaisten asusteiden käyttö julkisesti ja syntymämaa. Kaksiluokkaisia muuttujia tarkasteltiin lisäksi sukupuolittain suhteessa taustamuuttujiin.

1.1.2.2 Kyselyn avokysymys

Kyselylomakkeen lopussa oli avokysymys, johon vastaaminen oli vapaaehtoista. Saadut vastaukset kattoivat hyvin erilaisia aiheita, joista osa ei liittynyt muihin kysymyksiin. Näissä vastauksissa annettiin yleistä palautetta kyselystä tai jaettiin henkilökohtaisia kokemuksia tai mielipi-

teitä. Tässä selvityksessä avovastauksia käsitellään havainnollistavana materiaalina, joka voi auttaa ymmärtämään tai tulkitsemaan joitakin kyselyn tuloksia, koska ne heijastavat vastaajien erilaisia mielipiteitä ja vaihtoehtoisia näkökulmia. Selvityksessä julkaistavat suorat lainaukset on valittu sen perusteella, miten merkityksellisiä ne ovat tulosten analysoinnissa. Avovastauksissa mainitut tunnistettavat poliittiset puolueet ja henkilöt on lainauksissa korvattu yleisillä termeillä. Myös oikeinkirjoitus- ja kielioppivirheet on korjattu sekä sisällön kannalta epäolennaiset osat poistettu. Muut kuin suomenkieliset vastaukset on suomennettu. Suluissa oleva teksti on lisätty helpottamaan ymmärtämistä sellaisissa avovastauksissa, joissa vastauksen ymmärtäminen edellyttää kontekstin tuntemista.

1.1.2.3 Fokusryhmähaastattelut

Tutkimuksen toisessa vaiheessa tehtiin kaksi fokusryhmähaastattelua, joihin osallistui eri juutalaisjärjestöjen ja -organisaatioiden edustajia.¹⁷ Osallistujilta kysyttiin merkittävimmistä haasteista, joita he kohtaavat suomalaisessa yhteiskunnassa. Ensimmäinen fokusryhmähaastattelu järjestettiin nuorten ja nuorten aikuisten järjestöille, toinen laajemmalle ryhmälle. Puolistrukturoitu haastattelurunko (ks. Liite 2 – Haastattelurunko) perustui osin kyselylomakkeen kysymyksiin. Muut kuin suomenkieliset vastaukset suomennettiin. Turvallisuussyistä fokusryhmähaastatteluihin osallistuneita organisaatioita ei ole nimetty. Osallistujien yksityisyyden suojelemiseksi heidän sukupuoltaan tai ikäänsä ei mainita lainauksien yhteydessä.

Fokusryhmähaastattelut tarjosivat tutkijoille tietoa, jota he eivät olisi saaneet vain kyselylomakkeella. Vastauksissaan haastateltavat jakoivat tutkijoille asiantuntemustaan sekä sisäpiiriin tietoa Suomessa asuvien juutalaisten tilanteesta. Tämä vuorovaikutteinen prosessi kuroi osaltaan umpeen tietämisen ja tekemi-

16 Tilastollisen analyysin toteutti tilastotutkija Eero Lilja, joka toimi tutkimuksen ajan vierailevana tutkijana Polin-instituutissa.

17 Edustajien henkilöllisyyden suojaamiseksi listaa haastatelluista organisaatioista ei julkaista.

sen välistä kuilua (engl. "bridge the know-do gap"¹⁸). Fokusryhmähaastattelussa esitetyt ehdotukset ja kokemukset tarjoavat tulevaisuudessa konkreettisia työkaluja esimerkiksi juutalaisyhteisöjen ja ihmisoikeustoimijoiden vaikuttamistyöhön.

1.1.2.4 Tutkimuksen rajoitukset

Muiden tutkimusten tavoin tälläkin tutkimuksella on rajoitteensa. EU:n perusoikeusviraston vuoden 2023 kyselylomakkeen kysymykset pyrkivät säilyttämään vertailukelpoisuutensa suhteessa vuosien 2012 ja 2018 tutkimuksiin. Kysymykset eivät kuitenkaan riittävästi heijasta erityisesti uusimpia Israelin valtioon liittyviä antisemitismin muotoja ja jäävät siten hieman pinnallisiksi. Nyt Suomessa toteutetussa tutkimuksessa tutkijat päättivät muuttaa EU:n perusoikeusviraston vuonna 2023 käyttämää kyselyä vain vähän, jotta sen tuloksia voitaisiin verrata muissa EU:n jäsenvaltioissa kerättyihin vastauksiin. Tätä pidettiin tärkeänä, koska kyse oli ensimmäisestä laajasta antisemitismiä koskevasta tutkimuksesta Suomessa. Joidenkin kysymysten vastausmäärät jäivät myös pieniksi, mikä rajasi mahdollisuutta tarkkoihin analyyseihin. Nämä kysymykset liittyivät esimerkiksi maakunnissa asuvien tai seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen kokemuksiin. Lisäksi tutkimus toteutettiin erityisen lyhyessä ajassa eli alle neljässä kuukaudessa. Selvitys avaa kuitenkin luotettavasti juutalaisten kokemaa antisemitismiä ja syrjintää Suomessa vuonna 2023. Samalla se on tärkeä päänavaus aihepiirin tutkimukselle.

1.2 Selvityksen sisältö

Tämän selvityksen tarkoitus ei ole määritellä antisemitismiä vaan selvittää, millaisia ajatuksia, käsityksiä ja kokemuksia Suomessa asuvilla ja itsensä juutalaisiksi kokevilla ihmisillä siitä on. Ymmärrettävyyden vuoksi selvityksen ensimmäisessä luvussa esitellään kuitenkin antisemitismin ja syrjintään liittyvät avainkäsitteet.

Suomessa asuvien juutalaisten käsityksiä antisemitismistä selvitettiin pyytämällä vastaajia arvioimaan esimerkiksi sitä, kokevatko he antisemitismin lisääntyneen Suomessa, ja millaiset teot he määrittelevät antisemitistisiksi. Nämä tulokset esitellään selvityksen toisessa luvussa.

Kolmannessa luvussa selvitetään, missä määrin Suomessa asuvat juutalaiset kokevat juutalaisen elämän turvalliseksi Suomessa. Luvussa käsitellään lähinnä vastaajien kokemia ja todistamia antisemitistisiä loukkauksia ja viharikoksia sekä sitä, ovatko he huolissaan joutumisestaan antisemitistisen viharikoksen uhriksi.

Yksilöihin voi kohdistua sekä välitöntä että välillistä syrjintää muun muassa rodun, etnisen alkuperän, uskonnon, seksuaalisen suuntautumisen, iän tai sukupuoli-identiteetin perusteella. Yksilöiden kokemukset sosiaaliseen identiteettiin perustuvasta syrjinnästä voivat vahvistua, jos he kokevat syrjintää useammasta syystä.¹⁹ Vaikka tämän selvityksen tärkein tavoite on tutkia juutalaisten kokemuksia nimenomaan antisemitistisestä syrjinnästä, häirinnästä ja jopa fyysisestä väkivallasta, vastaajia pyydettiin kuvaamaan myös muita syitä, joiden perusteella he kokivat kohdanneensa syrjintää seitsemässä eri arkitilanteessa.²⁰ Nämä tulokset esitellään selvityksen neljännessä luvussa.

Viidennessä luvussa tarkastellaan sitä, miten hyvin vastaajat tietävät oikeuksistaan sekä erilaisista syrjintää torjuvista organisaatioista ja oikeussuojaelimistä. Tietoisuus näistä toimijoista on edellytys sille, että mahdollisista

19 Czimbalmos & Rask, 2022; Denise, 2014; Pager & Shepherd, 2008.

19 Czimbalmos & Rask, 2022; Denise, 2014; Pager & Shepherd, 2008.

20 Nämä olivat: Kun hakenut töitä; ollut töissä; käyttänyt terveydenhuollon palveluja; yrittänyt vuokrata tai ostaa asunnon tai talon; ollut yhteydessä johonkin henkilöön koulusta/korkeakoulusta/yliopistosta; ollut yhteydessä viranomaisiin tai julkisiin palveluihin; yrittänyt päästä sisään yökerhoon, baariin, ravintolaan tai hotelliin, käyttänyt julkista liikennettä, ollut myymälässä tai yrittänyt päästä sisään myymälään.

18 Jull, Giles & Graham 2017.

syrijintätapauksista voidaan ilmoittaa eteenpäin. Luvussa käsitellään myös kyselyyn vastanneiden näkemyksiä heitä syrjinnältä suojaavasta lainsäädännöstä sekä yleisesti Suomen valtion toimista juutalaisen kulttuurin turvaamiseksi.

Kuudennessa luvussa esitellään vastaajilta tutkimuksessa kerättyjä sosiodemografisia tietoja. Nämä tiedot ilmentävät sitä, miten vastaajien henkilökohtaiset ominaisuudet osaltaan värittävät heidän kokemuksiaan antisemitismistä, syrjinnästä tai viharikoksista.

Selvityksen viimeinen luku sisältää suosituksia juutalaisvähemmistön tilanteen parantamiseksi niin yleisesti kuin moninkertaisten vähemmistöjenkin näkökulmasta.

1.2.1 Keskeiset käsitteet

Selvityksen ensisijainen tavoite on pohtia juutalaiseksi identifioituvien henkilöiden kokemuksia juutalaiseen kohdistuvasta syrjinnästä, väkivallasta ja antisemitismistä Suomessa. Ennen selvityksen tulosten analysointia on kuitenkin avettava, mitä syrjinnän ja antisemitismin käsitteillä ja määritelmillä tarkoitetaan.

1.2.1.1 Syrjinnän määrittely

Syrjinnällä tarkoitetaan sitä, että henkilöä kohdellaan samassa tilanteessa huonommin kuin toista henkilöä hänen yhden tai useamman henkilökohtaisen ominaisuutensa perusteella. Suomessa syrjintää esiintyy työmarkkinoilla, palveluissa, asumisessa ja vapaa-ajalla niin julkisissa kuin puolijulkisissakin tiloissa.²¹ Syrjintä vaikuttaa kielteisesti koko yhteiskuntaan mutta erityisesti syrjintää kohtaavien ihmisten ja väestöryhmien elämään. Syrjintä voi olla tietoista tai tiedostamatonta. Sitä voi ilmetä kasvotusten, internetissä tai rakenteissa joko suoraan tai ver-

hottuna neutraaliin tai jopa kohteliaaseen käytökseen.²² Aikaisempien tutkimusten mukaan syrjintä voi vaikuttaa sen kohteeksi joutuvien ihmisten henkiseen ja fyysiseen terveydentilaan.²³

Syrjinnän muodot vaihtelevat, ja syrjintä voi perustua kuulumiseen joko yhteen tai useampaan väestöryhmään.²⁴ Yhdenvertaisuusvaltuutetun vuonna 2022 saamien yhteydenottojen perusteella yleisimmät syrjintäperusteet olivat vammaisuus, kansalaisuus ja terveydentila. Uskontoon tai vakaumukseen liittyvä syrjintä oli seitsemänneksi yleisin yhteydenoton syy.²⁵ Vuonna 2022 toiseksi yleisin viharikoksen motiivi (10 prosenttia tapauksista) oli uhrin uskonnollinen tausta tai vakaumus.²⁶

Suomessa syrjintä on kielletty perustuslaissa, yhdenvertaisuuslaissa²⁷, tasa-arvolaisissa²⁸, rikoslaisissa²⁹ sekä useissa yksittäisissä erityisla-

21 Syrjintä Suomessa 2017-19. Tietoraportti. Oikeusministeriön julkaisuja 2020:20. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162517/OM_2020_20.pdf?sequence=1&isAllowed=y (14.03.2024).

22 Czibalmos & Rask, 2022: 47-48; Lennartz, Proost, & Brebels, 2019.

23 Esimerkiksi: Czibalmos & Rask, 2022; Epel, Kaplan & Moran, 2010; Pascoe & Richman 2009; Denise, 2014; Thoits, 2010; Jasinskaja-Lahti, Liebkind, K., & Perhoniemi 2006; THL. "Stigma ja syrjintä": <https://thl.fi/aiheet/mielenterveys/mielenterveyden-edistaminen/stigma-ja-syrjinta> (11.12.2023)

24 Syrjintä. Yhdenvertaisuusvaltuutettu. <https://yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi/syrjinta> (10.12.2023);

25 Yhdenvertaisuusvaltuutetun vuosikertomus 2022. [https://yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi/documents/25249352/157476116/Yhdenvertaisuusvaltuutetun+vuosikertomus+2022+\(pdf\).pdf/bd9295aa-e49b-9977-fe85-c909c52a8d70/Yhdenvertaisuusvaltuutetun+vuosikertomus+2022+\(pdf\).pdf?version=1.1&t=1681975578017](https://yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi/documents/25249352/157476116/Yhdenvertaisuusvaltuutetun+vuosikertomus+2022+(pdf).pdf/bd9295aa-e49b-9977-fe85-c909c52a8d70/Yhdenvertaisuusvaltuutetun+vuosikertomus+2022+(pdf).pdf?version=1.1&t=1681975578017) (14.03.2024).

26 Rauta (2023). Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2022. Poliisiammattikoulun katsauksia 35. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20231016140336>.

27 Yhdenvertaisuuslaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325> (10.11.2023)

28 Tasa-arvolaki. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860609> (10.11.2023)

29 Kiihottaminen kansanryhmää vastaan. Rikoslaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001> (10.11.2023)

eissa. Perustuslain 6. pykälän mukaan ihmiset ovat lain edessä yhdenvertaisia. Perustuslaki kieltää myös syrjinnän sukupuolen, iän, alkupe-
rän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipi-
teen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun
henkilöön liittyvän syyn perusteella.³⁰ Lisäksi
laki määrittelee viranomaiset, joiden kuuluu
valvoa yhdenvertaisuuslain toteutumista. Näitä
ovat yhdenvertaisuusvaltuutettu³¹, yhdenver-
taisuus- ja tasa-arvolautakunta³² sekä työsuojeluviranomaiset.³³ Oikeus elää ilman muun
muassa rotuun, etniseen tai yhteiskunnalliseen
alkuperään, uskontoon, vakaumukseen, poliitti-
siin tai muihin mielipiteisiin perustuvaa syrjintää
tunnustetaan Euroopan unionin perusoikeuskir-
jan 21. artiklassa.³⁴

Yhdenvertaisuuslaissa kielletään kaikki
syrjinnän muodot, joita ovat välillinen ja välitön
syrjintä sekä häirintä. Syrjintä on välitöntä, jos
ihmistä kohdellaan jonkin hänen henkilökoh-
taisen ominaisuutensa perusteella huonom-
min kuin jotakuta toista henkilöä vastaavassa
tilanteessa. Kyse on välillisestä syrjinnästä,
jos näennäisesti neutraali sääntö, peruste tai
käytäntö saattaa henkilön muita epäedulli-
sempaan asemaan hänen henkilökohtaisen
ominaisuutensa perusteella.³⁵ Häirintä puoles-
taan on käyttäytymistä, joka loukkaa henkilön
ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti.
Häiritsevä käyttäytyminen luo kiellettyyn syrjin-
täperusteeseen liittyvän halventavan, nöyryyt-
tävän, uhkaavan, vihamielisen tai hyökkäävän
ilmapiirin. Häirintä voi kohdistua yksilön lisäksi

ihmisryhmään.³⁶

1.2.1.2 Antisemitismin määritelmiä

Antisemitismi eli juutalaisvastaisuus on juutalai-
siin kohdistuvien, syvään juurtuneiden ja osit-
tain tiedostamattomien käsitysten rakennelma.
Se voi ilmetä yksilön asenteina ja kulttuurissa
esimerkiksi kuvakielenä, myytteinä, ideologia-
na, kansanperinteenä ja stereotyyppien herät-
täminä tunteina. Se voi ilmetä myös syrjinnän,
juutalaisvastaisen poliittisen liikehdinnän tai
valtiollisen väkivallan kaltaisena toimintana.
Antisemitistisen toiminnan tarkoitus on vieraan-
nuttaa, hävittää tai karkottaa toiminnan kohde
siksi, että tämä on juutalainen.³⁷ Syrjinnän
tavoin antisemitismissä on helposti ja vaikeasti
tunnistettavia hienovaraisia muotoja. Kansain-
välisesti tunnustetun antisemitismin tutkijan Da-
vid Hirshin mukaan antisemitismi ei ole nykyään
”pukeutunut natsien univormuun, eikä se julista
avoimesti vihaansa juutalaisia kohtaan”.³⁸

Kaksi tunnettua antisemitismin määritelmää
ovat Kansainvälisen holokaustin muistoa kun-
nioittavan liiton IHRAn (International Holocaust
Remembrance Alliance) laajalle levinnyt määri-
telmä³⁹ vuodelta 2016 ja sen kanssa ”kilpaileva”
Jerusalemien julistus (The Jerusalem Declaration
on Antisemitism)⁴⁰ vuodelta 2021. Niitä molempia
pidetään tieteellisen analyysin näkökulmas-
ta melko puutteellisina, liian yleisluontoisina ja
voimakkaasti politisoituneina, koska ne luokit-
televat Israelin valtion kohdistuvan arvostelun

30 Suomen perustuslaki 11.06.1991/731. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731> (14.03.2024)

31 Yhdenvertaisuusvaltuutettu. <https://syrjinta.fi/etusivu> (27.12.2023)

32 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvolautakunta. <https://www.yvtltk.fi/fi/> (27.12.2023)

33 Työsuojeluhallinto. <https://tyosuojelu.fi/tietoa-meista/toiminta> (27.12.2023)

34 EU:n perusoikeuskirja. <https://fra.europa.eu/fi/eu-charter/article/21-syrjintakielto> (27.12.2023)

35 Yhdenvertaisuuslaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>

36 Häirintä. Yhdenvertaisuusvaltuutettu. <https://yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi/web/yhdenvertaisuusvaltuutettu/hairinta> (14.03.2024).

37 Fein, 1987.

38 Hirsh, 2018: 5.

39 Kansainvälisen holokaustin muistoa kunnioittavan liiton mallimääritelmä antisemitismille. <https://www.holocaustremembrance.com/resources/working-definitions-charters/working-definition-antisemitism/adoption-endorsement> (08.02.2024)

40 The Jerusalem Declaration on Antisemitism. <https://jerusalemdeclaration.org/> (13.11.2023)

eri tavoin.

IHRAn ei-oikeudellisesti sitova määritelmä toimii ohjeena, jota myös Euroopan komissio suosittelee vuoden 2022 rasismien ja antisemitismien torjumista koskevissa päätelmissään⁴¹ ja antisemitismien torjumista koskevassa vuoden 2018 julistuksessaan.⁴² Tähän mennessä 25 EU:n jäsenvaltiota on hyväksynyt IHRAn määritelmän antisemitismistä.⁴³ Se on nykyisessä poliittisessa keskustelussa yksi mainituimmista ja hyväksytyimmistä määritelmistä ja siksi avainasemassa antisemitismien tunnistamisessa ja torjunnassa. Sitä on arvosteltu lähinnä kahdesta syystä: siitä ei ole hyötyä oikeudellisena välineenä ja joidenkin mielestä se rajoittaa sananvapautta.⁴⁴ Tästäkin huolimatta se on juutalaisten instituutioiden laajimmin hyväksymä antisemitismien määritelmä.

Jerusalemien julistus syntyi IHRAn määritelmään kohdistuneen kritiikin seurauksena. Myös Jerusalemien julistusta on arvosteltu laajasti siksi, että se pikemminkin hyväksyy kuin haastaa ”uuden antisemitismien”.⁴⁵ Tämä antisemitismien muoto viittaa toimintaan, jossa sionisteja tai keitä tahansa Israelin olemassaoloa puolustavia henkilöitä syytetään käytöksestä, joka yleisesti on liitetty ikivanhoihin stereotyyppisiin juutalaisista, kuten ahneuteen, verenhimoon ja valtaan. Tämä retoriikka mustamaalaa juutalaisia, jotka samaistuvat sionismiin tai tuntevat yhteyttä

41 Council adopts conclusions on combating racism and antisemitism. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/03/04/council-adopts-conclusions-on-combating-racism-and-antisemitism/> (13.11.2023)

42 Fight against antisemitism: Council declaration. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/12/06/fight-against-antisemitism-council-declaration/> (13.11.2023)

43 Information on endorsement and adoption of the IHRA working definition of antisemitism: <https://www.holocaustremembrance.com/resources/working-definitions-charters/working-definition-antisemitism/adoption-endorsement> (13.11.2023)

44 Deckers & Coulter, 2022.

45 Esimerkiksi: Tabarovsky, 2022; Hirsh, 2018; Rosenfeld, 2015.

Israeliin - riippumatta heidän yksilöllisistä näkemyksistään Israelin politiikasta. Jerusalemien julistusta arvostellaan myös liian suppeasta antisemitismien määritelmästä. Kritiikin mukaan määritelmä ei kata antisemitismien nykyisiä vaikutusvaltaisia ideologisia muotoja. Julistus myös määrittelee antisemitismien yhdeksi rasismien muodoksi ja siten halventaa sekä hävittää juutalaisen identiteetin.⁴⁶

Antisemitismien kansainvälistä ja vertailevaa tutkimusta rajoittaa teoreettisen selkeyden ja analyttisesti sovellettavien antisemitismien määritelmien puute. Siksi on tärkeää kysyä juutalaisyhteisöjen näkemyksiä ilmiöstä.

”Antisemitismi on ehkä maailman vanhin virus, jota vastaan pitää Suomessa ja muuallakin taistella. Nimittäin demokratian ylläpitäminen on tae sille, että kaikilla kansalaisilla on samat oikeudet. Historia on osoittanut, että juutalaisviha alkaa juutalaisista [että viha kohdistuu ensin juutalaisiin] ja sen jälkeen diktatuureissa kavennetaan myös muiden vähemmistöjen oikeuksia.”

Kyselyyn vastannut henkilö (mies, 75)

”Olen oikeasti sitä mieltä, että ihmiset eivät ymmärrä, mikä kaikki on antisemitismia. He eivät ole riittävän tietoisia IHRAn määritelmästä. He eivät ole riittävän tietoisia erilaisista antisemitismien tyypeistä ja niiden luokittelusta. Mielestäni ihmisillä pitäisi olla enemmän koulutusta, jotta he ymmärtäisivät. [...] Huuto ”joelta merelle” [engl. from the river to the sea], se pohjimmitaan pyrkii, siis alkuperäisessä merkityksessään se kehottaa juutalaisten etniseen puhdistukseen. Mutta nykyään sitä ei pidetä sellaisena, koska ajatellaan, että jos valkoinen ihminen sanoo niin, se tarkoittaa jotain muuta. [...] Luulen, että sionisminvastaisuuden ja antisemitismien välillä on hyvin hämärä raja, sellainen harmaa alue, joka riippuu siitä, kuka sitä lukee tai kuka sen näkee.”

Fokusryhmähaastatteluun osallistunut henkilö

46 Esimerkiksi: Rich, 2021; Izenberg, 2021.

2 Antisemitismin ilmentymiä

Avainlöydökset

- Suurin osa vastaajista (83 %) oli sitä mieltä, että antisemitismi on lisääntynyt Suomessa viiden viime vuoden aikana.
- Valtaosa (92 %) vastaajista sanoi pitävänsä ei-juutalaista ihmistä antisemitistinä, jos tämä ei pidä Suomessa asuvia juutalaisia suomalaisina. Yhteensä 78 prosenttia vastaajista ilmoitti pitävänsä henkilöä antisemitistinä, jos tämä boikotoi Israelia tai israelilaisia.
- Enemmistö (85 %) vastaajista oli huolestunut internetissä esiintyvistä antisemitismistä Suomessa.
- Vastaajista 84 prosenttia katsoi antisemitismin lisääntyneen internetissä, 72 prosenttia mediassa ja 70 prosenttia poliittisessa elämässä Suomessa viiden viime vuoden aikana.

2.1 Hamasin ja Israelin välisen sodan vaikutukset

Äärijärjestö Hamasin ja Israelin välillä 7. lokakuuta 2023 alkanut sota vaikutti kiistatta juutalaisten elämään diasporassa, kuten useat artikkelit ja raportit osoittavat.⁴⁷ Kyselyn avovastauksista ja tutkimusryhmän saamasta yleisestä palautteesta ilmenee selvästi, että sota vaikutti

47 Esimerkiksi: Iso-Britannia: CST [Community Security Trust] London, UK: Blog: Antisemitic Incidents - 22 November update. <https://cst.org.uk/news/blog/2023/11/22/antisemitic-incidents-22-november-update> (28.12.2023); Percival, R. (2023) "Reports of antisemitism surge 500% to reach highest levels ever recorded by CST." <https://www.thejc.com/news/reports-of-antisemitism-surge-500-to-reach-highest-levels-ever-recorded-by-cst-p72tajuy> (28.12.2023); Ruotsi: Judiska centralradet. Svenska judars upplevelse av antisemitism efter 7 oktober. <https://www.judiskacentralradet.se/single-post/svenska-judars-upplevelse-av-antisemitism-efter-7-oktober> (28.12.2023); Tanska: Forsvaret genoptager støtten til politiets bevogtning af lokaliteter i København: <https://www.fmn.dk/da/nyheder/2023/forsvaret-genoptager-stotten-til-politiets-bevogtning-af-lokaliteter-i-kobenhavn/> (28.12.2023); Saksa: Beratungsanfragen zur antisemitismischer Diskriminierung. Sonderauswertung der Antidiskriminierungsstelle des Bundes - Marraskuu 2023. https://www.antidiskriminierungsstelle.de/SharedDocs/downloads/DE/Sonstiges/20231109_Bericht_UBAD_Antisemitismus_Beratung.html?nn=305458 (29.12.2023) (28.12.2023)

jonkin verran vastaajien käsityksiin antisemitismistä. Tämän tiedon perusteella ei voida tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä, koska on vaikeaa tai jopa mahdotonta ajoittaa hetkeä, jolloin sodan vaikutus alkoi näkyä vastauksissa. Monet ennen Hamasin terrori-iskua kyselyyn vastanneista ottivat sodan alkamisen jälkeen yhteyttä tutkijoihin ja kertoivat, että heidän vastauksensa olisivat saattaneet sisältää hieman erilaisia näkemyksiä etenkin antisemitismin uusista muodoista, jos he olisivat vastanneet kyselyyn 7.10.2023 jälkeen. Antisemitismin uusia muotoja ovat esimerkiksi tiukat antisionistiset asenteet tai vihamielinen suhtautuminen Israelin valtion ja sen demonisointi.

Tilastollinen ero ei ole välttämättä merkitsevä, kun verrataan kyselylomakkeeseen ennen ja jälkeen 7.10.2023 annettuja vastauksia. Avovastaukset tarjoavat kuitenkin lisätietoa sodan vaikutuksista. Niiden perusteella vastaajien käsitykset sekä yleisesti antisemitismistä että erityisesti Suomessa ilmenevästä antisemitismistä jossain määrin muuttuivat. Vastaajien mukaan Israelin valtion arvostelu ja sen heijastuminen juutalaisyhteisöön olivat siinä määrin liiallista, että sitä voitiin kutsua antisemitismiksi.

”Olen kyllästynyt siihen, että poliitikkoja ei pidetä vastuussa teoistaan, ei äärioikeistossa eikä

äärivasemmistossa. Sota muutti monia asioita. Olen hyvin vasemmistolainen ja suhtaudun hyvin kriittisesti Israeliin, mutta minusta tuntuu, että oma kansani käy minun ja muiden juutalaisten päälle kuin yleinen syyttäjä. He katsovat asioita täysin ilman kontekstia, valtavilla kaksoisstandardeilla.”

Kyselyyn vastannut henkilö (mies, 29)

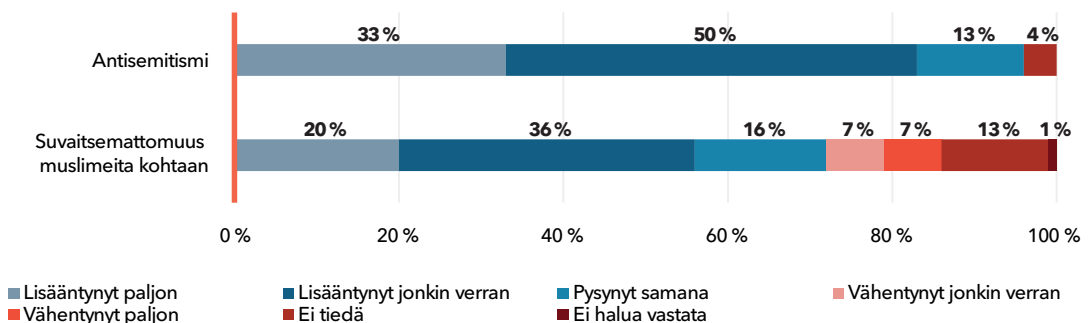
”Luulen, että ennen [nykyistä] sotaa Israelissa monet kohtasivat äärioikeistolaisten antisemitismia, mutta sodan puhkeamisen jälkeen tai aina, kun Lähi-idässä on meneillään konflikti, tilanne on toinen, ja kohtaamme enemmän vasemmistolaista ja islamistista antisemitismia. Antisemitismin ja antisemitismin välistä rajaa ei käytännössä ole olemassa!!!!”

Kyselyyn vastannut henkilö (nainen, 41)

2.2 Kuinka suuri ongelma antisemitismi on Suomessa?

Tutkimukseen osallistuneilta kysyttiin, kokivatko he antisemitismin ja islamofobian lisääntyneen tai vähentyneen Suomessa viiden viime vuoden aikana (tai sinä aikana, jonka he ovat asuneet Suomessa). Enemmistö vastaajista (83 %) kertoi antisemitismin lisääntyneen "paljon" (33 %) tai

Kuvio 1. "Onko antisemitismi ja muslimeihin kohdistuva suvaitsemattomuus lisääntynyt, pysynyt samana vai vähentynyt viimeisen viiden vuoden aikana?", (%).

"jonkin verran" (50 %). Lisäksi 56 prosenttia vastaajista ilmoitti, että suvaitsemattomuus muslimiä kohtaan on lisääntynyt "paljon" (20 %) tai "jonkin verran" (36 %) tänä aikana (ks. kuvio 1). Tulos vastaa EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 raportin keskiarvoa. Raportin mukaan vastaajien suuren enemmistön (89 %) mielestä antisemitismi on lisääntynyt viiden viime vuoden aikana vastaajan asuinmaassa.⁴⁸

Suomen ulkopuolella syntyneet haastateltavat ilmoittivat lisääntyneestä antisemitismistä useammin kuin Suomessa syntyneet haastateltavat: 96 prosenttia muualla kuin Suomessa syntyneistä naisista ilmoitti antisemitismin lisääntyneen, kun taas Suomessa syntyneistä naisista tätä mieltä oli 88 prosenttia.⁴⁹

Henkilöistä, jotka vastasivat kyselyyn ennen 7.10.2023 alkanutta sotaa, 81 prosenttia ilmoitti antisemitismin lisääntyneen Suomessa. Sodan alkamisen jälkeen vastanneista tätä mieltä oli 87 prosenttia. Fokusryhmähaastatteluissa osallistujat huomauttivat, että antisemitismi on aina ollut Suomessa ongelma: antisemitistisiä ideologioita vastaan on melko vaikeaa taistella, sillä

vaikka antisemitistisiä tai fasistisia ideologioita levittävät järjestöt voidaan – ja ne tulee – kieltää, niiden jäsenten ideologiat säilyvät.

”Mut kyllähän se totuus nyt on se, että siis aina sitä on ollu, mut se on ollu tavallaan siellä vähän niinku maan alla. Ne tietyt ryhmät on ollu aina olemassa ja ja niinku jotkut, tää Pohjoismainen vastarintaliike ja mikä se on? Ja sitten ne lopetetaan. Ne perustaa jonkun toisen yhdistyksen toisella nimellä samat ihmiset.”

Fokusryhmähaastatteluun osallistunut henkilö

2.3 Käsitukset antisemitismistä

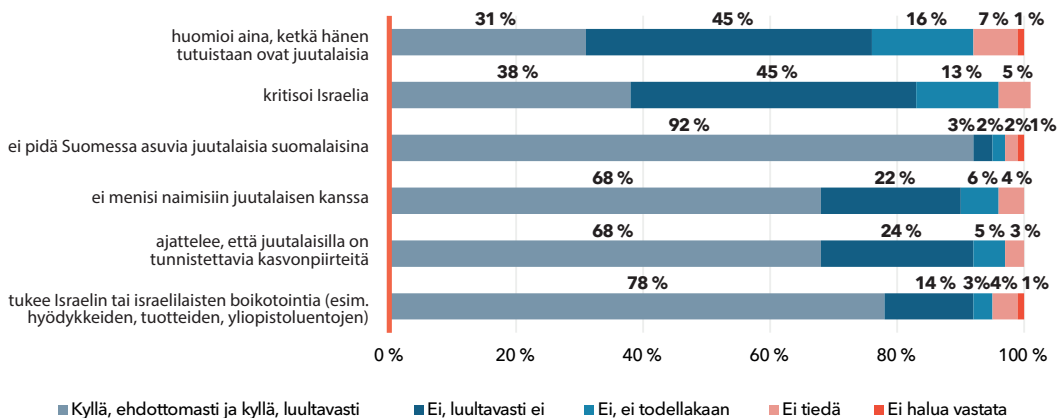
Tutkimuksessa selvitettiin, missä määrin vastaajat pitivät valikoituja väittämiä ja mielipiteitä antisemitistisenä, jos ne esittää ei-juutalainen henkilö (ks. kuvio 2). Valtaosa (92 %) vastaajista sanoi pitävänsä ei-juutalaista ihmistä antisemitistinä, jos tämä ei pidä Suomessa asuvaa juutalaista suomalaisena. EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 raportissa 12 EU-maan keskiarvo tässä kysymyksessä oli 94 prosenttia.⁵⁰ Suomen tutkimuksessa vastaajista 78 prosenttia ilmoitti pitävänsä henkilöä antisemitistinä, jos tämä

48 EU FRA 2018: 17-18.

49 Tätä laskelmaa varten otoksesta poistettiin vastaajat, jotka ilmoittivat sukupuolensa olevan muu kuin mies tai nainen.

50 EU FRA 2018: 29.

Kuvio 2. ”Pidätkö ei-juutalaista henkilöä yleisesti ottaen antisemitistinä, jos hän ...”, (%)

boikotoi Israelia tai israelilaisia.⁵¹ Vain kahdessa väitteessä alle puolet vastaajista piti toimintaa antisemitistisenä: 31 prosenttia vastaajista piti antisemitistisenä ei-juutalaista henkilöä, joka huomioi aina, ketkä hänen tuttavistaan ovat juutalaisia (ks. kuvio 2). EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 raportin keskiarvo tässä kysymyksessä oli 55 prosenttia. Lisäksi Israelia arvostelevaa ei-juutalaista henkilöä piti antisemitistinä 38 prosenttia vastaajista (ks. kuvio 2.). Tässä kysymyksessä 12 EU-maan keskiarvo oli myös 38 prosenttia.⁵²

Tässä kyselyssä ei määritelty tarkasti Israelin vastaista kritiikkiä, kun vastaajilta kysyttiin heidän näkemyksiään Israel-kritiikin antisemitistisyydestä. Kun tarkastellaan kyselyn muita Israeliin liittyviä kohtia, kuten boikotointia, vastauksista ilmenee, että osa Israeliin kohdistuvasta kritiikistä koetaan antisemitistiseksi. Fokusryhmähaastattelujen ja avovastausten perusteella suhtautuminen kritiikkiin näyttäisi vaihtelevan sen voimakkuuden ja esitystavan mukaan. Osallistujat ja vastaajat linjasivat selvästi, että Israelin valtiota kohtaan esitetystä kritiikistä on eroja. Heidän vastauksissaan korostuivat myös muut Israel-kritiikissä esiintyvät ongelmat, kuten Israelin ja natsi-Saksan politiikan vertaaminen toisiinsa sekä ikivanhojen antisemitististen salaliittoteorioiden kietoutuminen Israelin valtion arvosteluun.

”Lisäksi minusta tuntuu, että kun ihmiset huutavat intifadaa, se on suoraan juutalaisille ja minusta se on antisemitististä. Sama, kun ihmiset vertaavat natsi-Saksaa nykyiseen Israelin valtioon. Ja minusta tuntuu, että monissa tapauksissa ihmiset eivät ymmärrä, mitä he huutavat. Varsinkin ennen sotaa minusta tuntui, että oli monia tapauksia, joissa Israelin hallitus kutsui erilaisia tilanteita antisemitistiseksi, vaikka mielestäni niissä itse asiassa vain kritisoiitiin hallitusta.”

Fokusryhmähaastatteluun osallistunut henkilö

51 Vastaukset sisältävät sekä "kyllä, ehdottomasti" että "kyllä, luultavasti" -vastauksia.

52 EU FRA 2018: 29.

”Suomessa antisemitismi on epäsuoraa. Harva myöntää, ettei pidä juutalaisista, mutta usein tulee esille näkemyksiä juutalaisten maailmavallasta, kielteisiä näkemyksiä heidän tavoistaan ja juutalaisvaltioon ei suhtauduta samoin kuin muihin suvereeneihin valtioihin.”

Kyselyyn vastannut henkilö (nainen, 42)

”Suomessa on ollut juutalaisia yli 100 vuotta. Olemme osa suomalaista yhteiskuntaa. Suoritamme suomalaisen asevelvollisuuden, olemme mukana politiikassa, ja totta kai [meidän] joukossa on paljonkin maahanmuuttajia, mutta emme me ole täällä mitään muukalaisia. Olemme tämän yhteiskunnan jäseniä, ja meidän pitäisi saada samanlaista tukea kuin muutkin vähemmistöt.”

Fokusryhmähaastatteluun osallistunut henkilö

2.4 Antisemitismin ilmenemismuodot

Antisemitistiset teot voivat vaikuttaa syvästi paitsi yksilöihin ja heidän läheisiinsä myös koko juutalaisyhteisöön. Vastaajia pyydettiin ilmoittamaan, missä määrin he pitivät tiettyjä antisemitistisiä ilmiöitä ja tekoja ongelmana (ks. kuvio 3). EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 tutkimukseen vastanneiden mielestä antisemitismi oli ongelmallisinta internetissä ja sosiaalisessa mediassa (89 %) sekä seuraavaksi ongelmallisinta julkisissa tiloissa (73 %), mediassa (71 %) ja poliittisessa elämässä (70 %).⁵³

Suomessa suurin osa vastaajista piti ongelmana kaikkia kyselyssä mainittuja antisemitismin ilmenemismuotoja. Vastausten perusteella suurin osa vastaajista piti antisemitismia internetissä (85 %), mediassa (74 %) ja poliittisessa elämässä (70 %) todella suurena tai melko suurena ongelmana (ks. kuvio 3). Antisemitismia internetissä piti todella suurena ongelmana 57 prosenttia vastaajista, antisemitismia tiedotusvälineissä 37 prosenttia ja antisemitismia poliittisessa elämässä 27 prosenttia. Tämä voi selittyä sillä, että internetissä, tiedotusvälineissä

53 EU FRA 2018: 21–22.

ja poliittisessa elämässä esiintyvällä antisemitismillä on mahdollisuus tavoittaa suuri joukko ihmisiä nopeasti ja aiheuttaa siten peruuttamatonta vahinkoa.

Vastaajilta kysyttiin, missä määrin erilaiset antisemitismin ilmenemismuodot ovat lisääntyneet Suomessa viiden viime vuoden aikana (ks. kuvio 4). Vastaajat kokivat mainittujen ilmenemismuotojen lisääntyneen 53–84 prosenttia kuudessa seitsemästä vaihtoehdosta. Vain juutalaisten hautausmaiden häpäisy -vaihtoehdossa osuus oli matalampi eli 32 prosenttia. Vastaajista 84 prosenttia katsoi antisemitismin lisääntyneen paljon tai jonkin verran⁵⁴ internetissä, 72 prosenttia mediassa ja 70 prosenttia poliittisessa elämässä (ks. kuvio 4). Nämä olivat myös ilmiöitä, jotka vastaajat kokivat ongelmallisiksi.

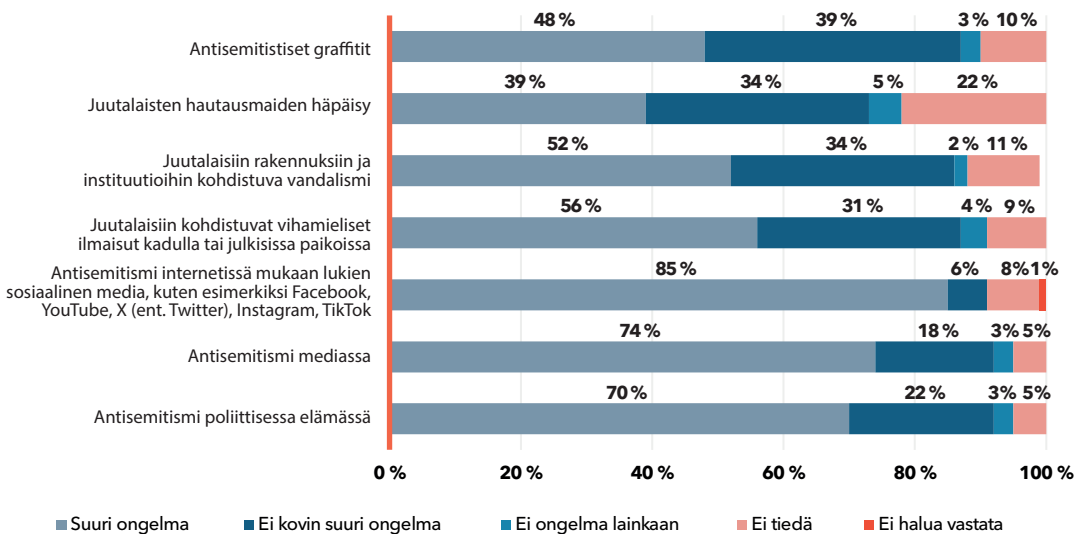
Eri ikäryhmien vastaajat ilmaisivat huolensa antisemitismistä internetissä ja suomalaisessa mediassa. Useat henkilöt antoivat esimerkkejä viimeaikaisissa tapahtumissa ja julkaisuissa

54 Vastaukset sisältävät sekä "lisääntynyt paljon" että "lisääntynyt jonkin verran" -vastauksia.

esiintyneestä antisemitismistä. He viittasivat esimerkiksi artikkeleihin sekä antisemitismin internetissä ja suomalaisessa mediassa sen jälkeen, kun Hamas oli hyökännyt Israeliin 7.10.2023. Lisäksi fokusryhmähaastattelujen osallistujat jakoivat huolensa juutalaisjärjestöjen jäsenten ja juutalaisiin tapahtumiin osallistuneiden ihmisten kokemuksista. He kertoivat, että monet näistä ihmisistä olivat kohdanneet julkisissa tilanteissa enemmän antisemitismiä kuin ennen sotaa. Kyselyn avovastausten ja fokusryhmäkeskustelujen perusteella voidaan sanoa, että vastaajat kokivat enemmän antisemitismiä julkisissa tilanteissa kuin ennen sodan alkamista.

"Internet erit. some myös suomenkielisten keskustelujen osalta on täynnä antisemitismiä. Olen vetäytynyt monesta, jotta näkisin sitä vähemmän. Surullista kyllä, esim. rasmin vastustajien keskusteluissa antisemitismiä aika lailla esiintyy, kuten kommentit että Lähi-idässä ei voisi olla rauhaa ennen kuin viimeinenkin juutalainen olisi hukutettu Välimeren. [...] [somen antisemitismin] kautta hahmottuu kuva siitä, että ihmisillä oikeasti on antisemitistisiä näke-

Kuvio 3. "Missä määrin seuraavat vaihtoehdot ovat mielestäsi ongelma Suomessa?", (%)

myksiä, vaikka he eivät niin suoraan suorassa henkilökohtaisessa kontaktissa tuokaan niitä esille. [...] Kristinuskovaisten keskuudessa puolestaan esiintyy aika paljon sitä, että juutalaisia koitetaan käännäyttää, puhutaan 'silmien totuuden näkemiseen avaamisen' tärkeydestä yms."

Kyselyyn vastannut henkilö (mies, 50)

"Eräs meidän tapahtumiimme säännöllisesti osallistuva henkilö osui keskelle mielenosoitusta, se oli kai ensimmäinen sellainen, ja hän tunsii olonsa sen verran mukavaksi, että alkoi jutella mielenosoittajille. Mielenosoittajat tajusivat heti, kun hän alkoi puhumaan, että hän oli Israelista. He alkoivat huutamaan..."

Fokusryhmähaastatteluun osallistunut henkilö

"Nykyään se [antisemitismi] on avointa ja osittain valtavirtaa eikä enää viatonta ja tiedostamatonta. Suomessa on uusnatseja, äärioikeistolaisia ja äärivasemmistolaisia ryhmiä, jotka tarkoituksella lietsovat antisemitismiä ja kaikkiin muihinkin etnisiin ryhmiin kohdistuvaa vihaa ym. Holokaustin kieltäminen tai vähättely ja

juutalaisuuden ja Israelin politiikan sotkeminen keskenään suututtaa todella paljon, puhumattakaan siitä, että salaliittoteorioita on taas yllin kyllin niin kuin 1930-luvulla. Se on kansainvälinen trendi, mutta on myös kansainvälinen ryhmittymä, joka haluaisi kaikkien vähemmistöjen ja 'muiden' katoavan, ja kaikkien näiden maiden hallitusten ja ihmisoikeuselinten, ja kansalaisten myös, pitäisi taistella tätä suuntausta vastaan yhdessä eikä päästä näitä ryhmiä politiikkaan."

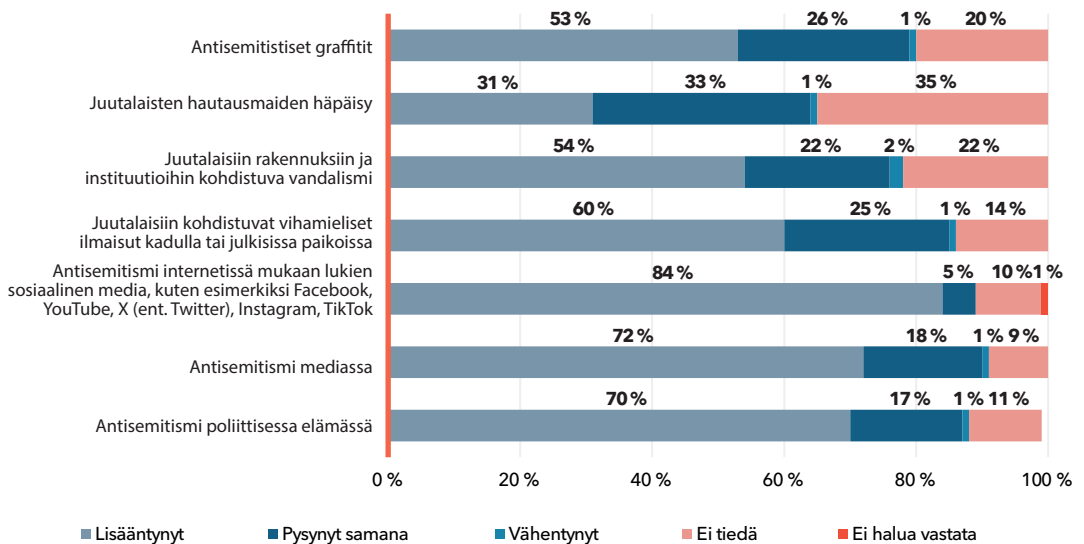
Kyselyyn vastannut henkilö (nainen, 70)

"Suomen media julkaisee toistuvasti antisemitismin määritelmät täyttäviä artikkeleita. Käyttävät samoja tutkijoita, jotka julkisesti ovat median tarjoamalla alustalla kertoneet juutalaisten käyttävän 'natsikorttia' puolustaessaan Israelia, vähätelleet holokaustia ja demonisoineet Israelia..."

Kyselyyn vastannut henkilö (nainen, 38)

"Koen, että Suomessa valtamedia pyrkii otsikoimaan Israelia koskevat uutiset yleensä negatiiv-

Kuvio 4. "Ovatko seuraavat asiat lisääntyneet, pysyneet samana vai vähentyneet Suomessa viimeisen viiden vuoden aikana?", (%)..

visesti. Israelin kansan kärsimystä vähätellään tai siitä vaietaan ja keskitytään palestiinalaisten aseman kertomiseen ilman syvällistä analyysiä tilanteen syistä. Median mukaan Israelilla on vain vastuita mutta palestiinalaisilla vain oikeuksia. Media saa tietenkin oikeutetusti kritisoida Israelia, mutta asian esittäminen on lähtökohtaisesti sellainen, että jos ei omaa syvällistä tietoa Lähi-Idän historiasta ja konfliktista, niin mielipide kallistuisi heti Israelin vastaiseksi...”

Kyselyyn vastannut henkilö (mies, 43)

2.5 Edellisen vuoden aikana kohdatut antisemitismin ilmenemismuodot

Vastaajia pyydettiin pohtimaan, minkälaisia antisemitismin ilmenemismuotoja he ovat kohdanneet internetissä ja sosiaalisessa mediassa 12 edellisen kuukauden aikana (ks. Liite - Kysely). Kysymys jätti avoimeksi sen, millä kielellä antisemitistinen sisältö oli julkaistu, ja esiintyikö se suomalaisella vai ulkomaisella verkkosivustolla. Kysymys kattoi esimerkiksi artikkelit ja sosiaalisen median julkaisut, jotka eivät olleet alkuperältään suomalaisia mutta niitä oli jaettu Suomessa tai suomalaisten toimesta. Vastaajista 82 prosenttia ilmoitti kohdanneensa internetissä tai sosiaalisessa mediassa Israelin valtion olemassaolon oikeuden kieltämistä, 81 prosenttia oli kohdannut juutalaisten pitämistä yleisesti vastuullisina Israelin valtion toimista ja 77 prosenttia oli kohdannut Israelin politiikan vertaamista natsi-Saksan politiikkaan (ks. kuvio 5).

Vastaajista 58 prosenttia ilmoitti kohdanneensa internetin ulkopuolella ajattelua, jossa juutalaisia yleisesti pidetään vastuullisina Israelin valtion toimista. Vastaavasti 55 prosenttia vastaajista oli havainnut kaksoisstandardeja ihmisten suhtautumisessa Israeliin verrattuna muihin valtioihin, ja 49 prosenttia vastaajista oli kohdannut negatiivisia stereotyyppioita, kuten syytöksiä, joiden mukaan juutalaiset hallitsevat maailmaa tai pitävät vallassaan rahoitusalaan, mediaa, politiikkaa tai taloutta. Vastaajista 49 prosenttia oli kohdannut aineistoa, jossa Israe-

lin politiikkaa verrataan natsien politiikkaan (ks. kuvio 5).

IHRAn määritelmässä todetaan, että Israelin, kuten minkään muunkaan valtion arvostelua, ei voida pitää antisemitisminä. Toisaalta määritelmän mukaan antisemitismin määritelmän täyttää kaksoisstandardien soveltaminen edellyttämällä Israelilta käytöstä, jota ei odoteta tai vaadita muilta kansakunnilta.

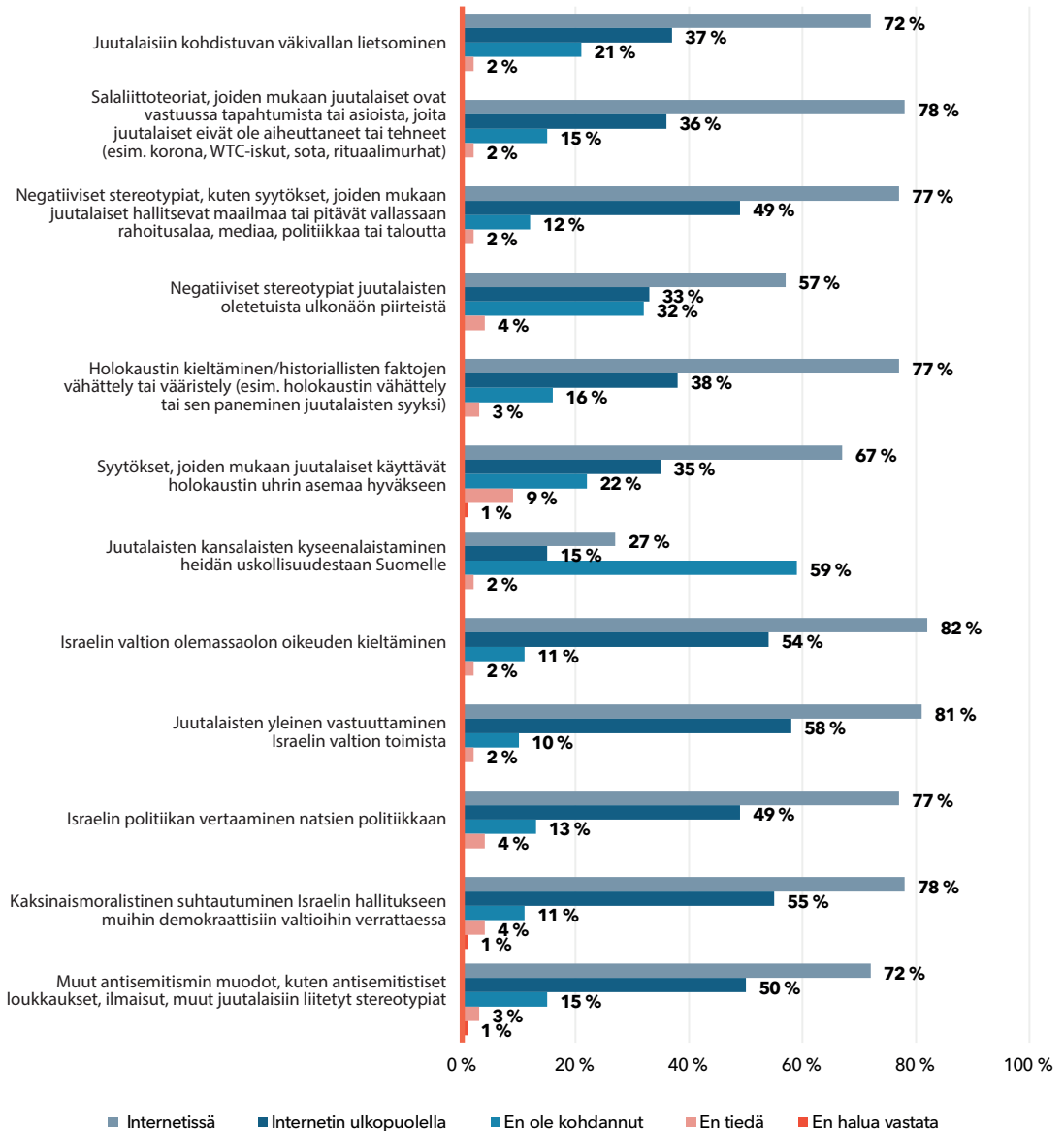
Ennen sotaa ja sen jälkeen annetut vastaukset eivät merkittävästi eroa toisistaan sen suhteen, kuinka suuri osa vastaajista oli kohdannut eri antisemitismin muotoja internetin ulkopuolella. Ennen sodan alkamista kyselyyn vastanneista 82 prosenttia kertoi kohdanneensa internetissä antisemitismiä, kun taas kyselyyn sodan alkamisen jälkeen vastanneilla vastaava osuus oli 89 prosenttia. Tämä voidaan tulkita siten, että vaikka antisemitismi on lisääntynyt internetissä 7.10.2023 jälkeen, se oli ongelma jo ennen sotaa. Tämä viittaa siihen, että antisemitismi on internetissä pitkäkestoinen pysyvä ilmiö.

Vastausten perusteella antisemitismin kohtaaminen näyttää olevan yleisintä nuoremmissa ikäryhmissä: 93 prosenttia 16–34-vuotiaista on kohdannut antisemitismiä, kun taas 35–54-vuotiailla vastaava osuus on 84 prosenttia ja 55-vuotiailla tai sitä vanhemmilla vastaajilla 73 prosenttia. Nuorimman ja vanhimman ikäryhmän välillä on eroa internetissä havaitussa antisemitismissä: nuorimman ryhmän edustajista 95 prosenttia ilmoitti kohdanneensa antisemitismiin internetissä, kun taas yli 55-vuotiailla vastaava prosenttiosuus oli 85 prosenttia (ks. kuvio 6). Tämä voi selittyä sillä, että nuoremmat ihmiset käyttävät internetiä ja sosiaalista mediaa enemmän kuin vanhemmat henkilöt.

2.5.1 Internetin ulkopuolella kohdattujen antisemitismin muotojen yleisyys 12 edellisen kuukauden aikana

Antisemitismiä internetin ulkopuolella kohdanneita pyydettiin tarkentamaan, missä he olivat kohdanneet antisemitismiä 12 edellisen kuukauden aikana. Vastaajista 57 prosenttia il-

Kuvio 5. "Onko vastaasi tullut viimeisen 12 kuukauden aikana seuraavia antisemitismin muotoja Suomessa internetissä tai internetin ulkopuolella?", (%)

moitti kohdanneensa antisemitismiä poliittisissa tapahtumissa, kuten mielenosoituksissa, ja 50 prosenttia julkisilla paikoilla, kuten kadulla tai julkisessa liikenteessä. Yhteensä 50 prosenttia ilmoitti kohdanneensa antisemitismiä internetin sijaan muissa medioissa, kuten televisiossa, radiossa ja lehdistössä.

Vastaajia pyydettiin myös kertomaan, kuinka usein he ovat kohdanneet tiettyjä antisemitismin muotoja 12 edellisen kuukauden aikana. Tulokset osoittavat, että yleisimpiä ovat uudet, erityisesti Israelin valtioon liittyvät antisemitismin muodot (ks. kuvio 7). Vastaajista 41 prosenttia ilmoitti kohdanneensa kaksinaismoralistista suhtautumista Israelin hallitukseen muihin demokraattisiin valtioihin verrattuna ”koko ajan” ja 21 prosenttia yli kuusi kertaa 12 edellisen kuukauden aikana. Israelin valtion olemassaolon oikeuden kieltäminen oli myös yleisesti havaittu antisemitismin muoto: 28 prosenttia vastaajista ilmoitti kohdanneensa sitä jatkuvasti ja 23 prosenttia kuusi kertaa tai useammin 12 edellisen kuukauden aikana.

Lisäksi 20 prosenttia vastaajista kertoi kohdanneensa jatkuvasti muita niin sanottuja perinteisiä antisemitismin muotoja, kuten sanallisia antisemitistisiä loukkauksia ja ilmaisuja sekä juutalaiseen liitettyjä stereotyyppioita. Kuusi kertaa tai useammin näitä ilmiöitä kertoi kohdanneensa 25 prosenttia vastaajista. Tämä tarkoittaa, että vaikka esimerkiksi Israelin valtioon liittyvät antisemitismin uudet muodot ovat yleistyneet

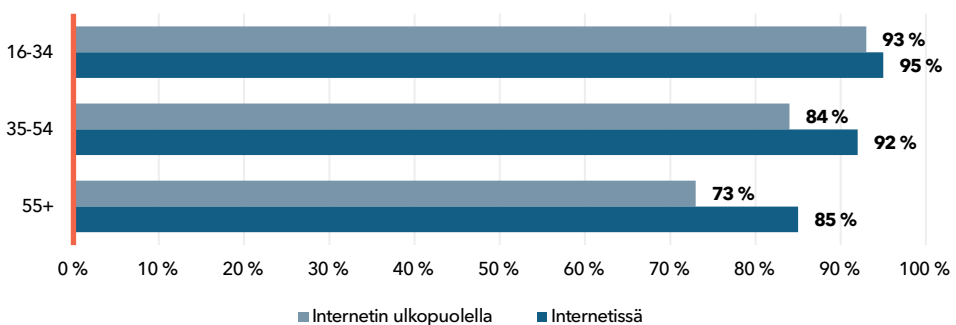
suomalaisessa yhteiskunnassa, esiintyy Suomessa yhä myös perinteisempiä antisemitismin muotoja, kuten stereotyyppioita juutalaisista. Antisemitismin torjunnassa tuleekin huomioida sen useat ilmenemismuodot.

2.5.2 Internetissä kohdattujen antisemitismin muotojen yleisyys 12 edellisen kuukauden aikana

Internetin vihapuhe ja viharikokset ovat kasvava ongelma nykypäivän digitalisoituneessa yhteiskunnassa. Kyselyn tulokset osoittavat selvästi, että tämä koskee myös antisemitismiä, jota kohdataan eri muodoissaan internetissä useammin kuin henkilökohtaisesti. Vastaajia, jotka ilmoittivat kohdanneensa antisemitismiä internetissä, pyydettiin kuvaamaan kokemuksiin tarkemmin.

Vastaajista 51 prosenttia ilmoitti kohdanneensa kaksinaismoralistista suhtautumista Israelin hallitukseen muihin demokraattisiin valtioihin verrattuna ”koko ajan” ja 23 prosenttia kuusi kertaa tai useammin 12 edellisen kuukauden aikana. Vastaajista 47 prosenttia ilmoitti kohdanneensa ”koko ajan” Israelin valtion olemassaolon oikeuden kieltämistä ja 26 prosenttia kuusi kertaa tai useammin 12 edellisen kuukauden aikana (ks. kuvio 8). Tulosten mukaan vastaajat kohtaavat useammin antisemitismin uusia kuin perinteisiä muotoja. Tämä koskee yhtä lailla internetissä ja sen ulkopuolella koh-

Kuvio 6. Internetissä tai internetin ulkopuolella kohdattu antisemitismi 12 viime kuukauden aikana ikäryhmien mukaan (%).

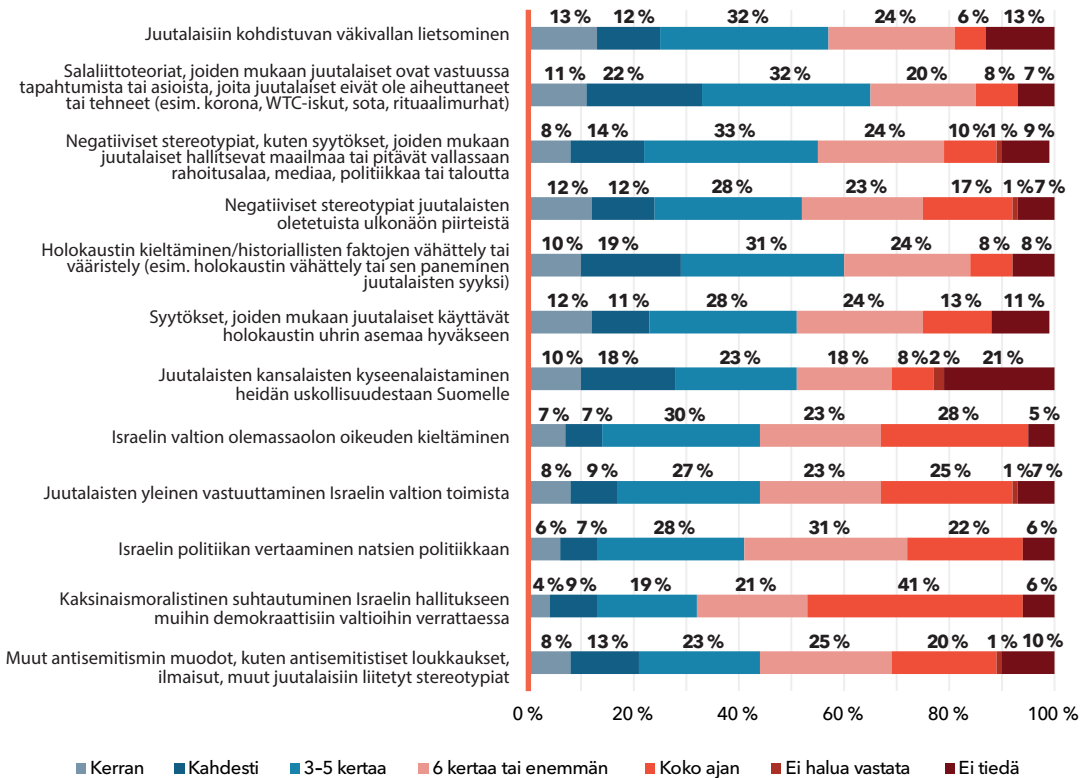
dattua antisemitismia. Perinteisiin antisemitismien muotoihin on todennäköisempää törmätä internetissä kuin sen ulkopuolella: vastaajista 34 prosenttia kertoi kohdanneensa internetissä muita antisemitismien muotoja, kuten antisemitistisiä loukkauksia ja ilmaisuja, sekä muita juutalaisiin liitettyjä stereotyyppioita ”koko ajan” (ks. kuvio 8), kun taas internetin ulkopuolella kohdatuissa antisemitismissä vastaava osuus oli 20 prosenttia (ks. kuvio 7).

2.5.3 Internetissä kohdatun antisemitismien ilmenemismuodot ja sen vaikutukset

Vastaajia pyydettiin kuvaamaan heidän viimeisintä internetissä kohtaamaansa antisemitististä tapausta. 19 prosenttia vastaajista oli kohdannut väkivaltaan lietsomista juutalaisia vastaan, 15 prosenttia juutalaisten kollektiivista vastuuta Israelin valtion toimista ja 14 prosenttia Israelin valtion olemassaolon oikeuden kieltämistä.

Useimmiten vastaajat kohtasivat antisemitismia Instagramissa (26 %), Facebookissa (21 %) ja tiedotusvälineiden verkkouutisissa (19 %). Antisemitismia internetissä kohdanneista

Kuvio 7. ”Kuinka monta kertaa viimeisen 12 kuukauden aikana olet kuullut tai nähnyt seuraavia antisemitismien muotoja Suomessa internetin ulkopuolella?”, (%)

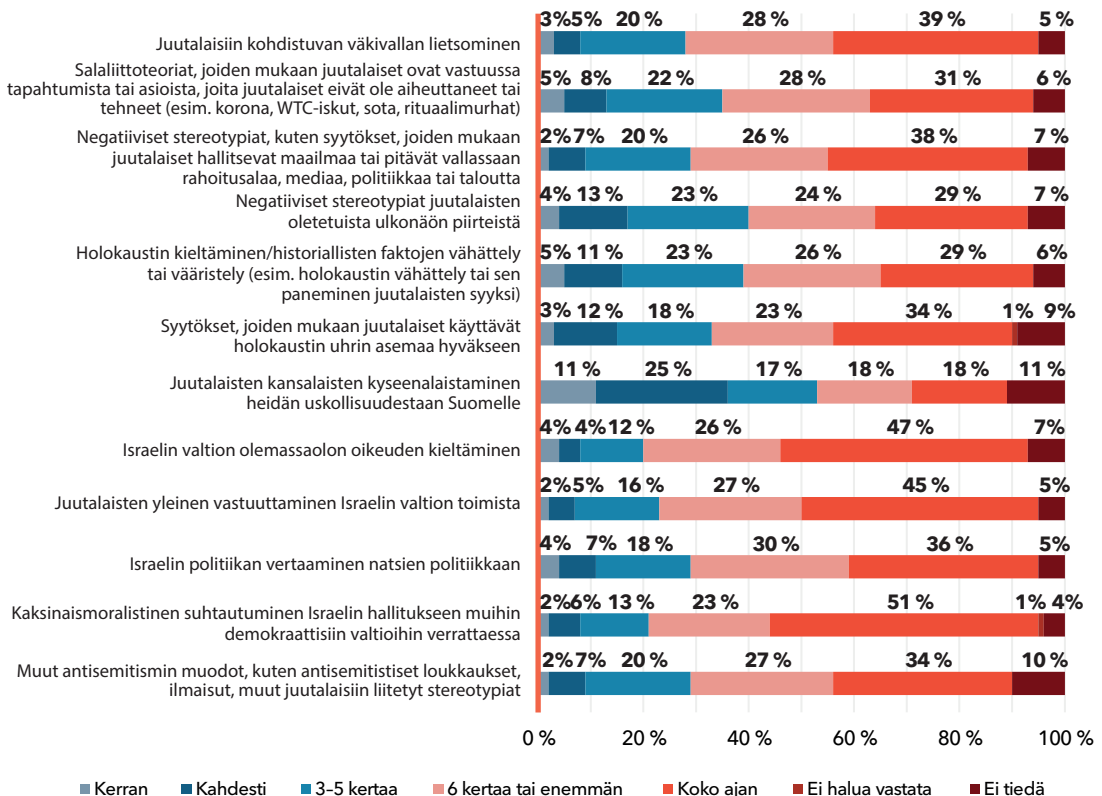
77 prosenttia ilmoitti antisemitistisen sisällön olleen tekstimuodossa osana julkaistua kirjoitusta tai kommenttia. Vastaajista 41 prosenttia oli kohdannut myös antisemitististä visuaalista sisältöä, kuten kuvia, videoita, meemejä, gifejä, Instagram-tarinoita ja striimejä. Yleisimpiä antisemitistisen sisällön julkaisijoita olivat käyttäjät, profiilit tai tilit, joita vastaajat eivät tunteneet henkilökohtaisesti (35 %) tai julkisuuden henkilöt ja vaikuttajat (34 %). Internetissä antisemitismiä 12 edellisen kuukauden aikana kohdanneista vastaajista 42 prosenttia kertoi tulkinneensa, että antisemitistisen sisällön julkaisijalla oli ääri-islamistisia näkemyksiä. Vastaajista 39 prosenttia tulkitsee, että julkaisijalla oli ääri-islamistisia ja 23 prosenttia äärioikeistolaisia näkemyksiä.

2.5.4 Internetissä kohdatusta antisemitismistä ilmoittaminen

Vastaajista 68 prosenttia ei ollut ilmoittanut internetissä kohtaamastaan antisemitismistä, ja 58 prosenttia oli sitä mieltä, ettei ilmoittamisesta olisi mitään hyötyä. Vastaajista 15 prosenttia katsoi, etteivät heidän kohtaamansa tapaukset olleet riittävän vakavia, ja 14 prosenttia kertoi uskovansa, ettei heidän ilmoitukseensa suhtauduttaisi vakavasti. 14 prosenttia vastaajista ei tiennyt, miten ja minne heidän olisi pitänyt ilmoittaa kohtaamastaan antisemitismistä.

Internetissä antisemitististä sisältöä kohdanneista vastaajista 22 prosenttia raportoi asiasta palveluntarjoajalle. Yli puolet (52 %) heistä ilmoitti olevansa erittäin tyytymättömiä tapaan,

Kuvio 8. "Kuinka monta kertaa viimeisen 12 kuukauden aikana sinulle on tullut vastaan / olet nähnyt seuraavia antisemitismien muotoja internetissä?", (%).

jolla palveluntarjoaja käsitteli heidän ilmoituksensa. Tapauksista vain viisi ilmoitettiin myös poliisille: kaksi poliisille ilmoittaneista henkilöistä kertoi olevansa erittäin tyytymättömiä ja kaksi erittäin tyytyväisiä ilmoituksensa käsittelyyn.

2.5.5 Internetissä kohdatun antisemitismin vaikutukset

Verkkoviha voi vaikuttaa kielteisesti mielen-terveyteen ja hyvinvointiin sekä haluun olla yhteydessä ihmisiin internetissä.⁵⁵ Vastaajista 67 prosenttia ilmoitti, että internetissä kohdatut antisemitistiset sisällöt suututtivat heitä. Vastaajista 37 prosenttia ilmoitti, että tapahtumat vaikuttivat kielteisesti heidän mielenterveyteensä, 34 prosenttia vastaajista kertoi olevansa huolissaan fyysisestä turvallisuudestaan, ja 33 prosenttia vastaajista sanoi välikohtausten vaikuttaneen kielteisesti heidän fyysiseen hyvinvointiinsa esimerkiksi uniongelmina, stressinä ja päänsärkynä. Avovastaukset ja fokusryhmähaastattelut osoittavat, että internetissä kohdattu antisemitismi on monimuotoista ja se vaikuttaa vastaajien jokapäiväiseen elämään.

”Sota on tehnyt minusta paljon varovaisemman joidenkin asioiden suhteen, ja se on vaikuttanut myös mielenterveyteeni. Olen kuullut samaa monilta muiltakin.”

Kyselyyn vastannut henkilö (mies, 24)

---

55 Jauhola, Siltala & Nieminen, 2020; Wypych & Bilewicz, 2022; Rask et al., 2018.

3 Turvallisuus

Avainlöydökset

- Vastaajista 38 prosenttia ilmoitti, että he eivät koskaan käytä, kannaa tai pidä esillä esineitä, joista heidät voitaisiin tunnistaa juutalaisiksi.
- Vastaajista 46 prosenttia ilmoitti välttelevänsä juutalaisissa tapahtumissa tai nähtävyyksissä käymistä: heistä 36 prosenttia vältteli näitä paikkoja ajoittain, seitsemän prosenttia usein ja kolme prosenttia kaiken aikaa.
- Suurin osa vastaajista (88 %) ilmoitti, että Israelin ja arabimaiden välinen konflikti vaikuttaa heidän turvallisuudentunteeseensa. Yhteensä 35 prosenttia sanoi, että konflikti vaikuttaa heidän turvallisuudentunteeseensa huomattavasti.
- Vastaajista 70 prosenttia kertoi, että Suomessa ihmiset syyttävät heitä Israelin hallituksen toiminnasta siksi, että he ovat juutalaisia: 11 prosenttia kertoi näin tapahtuvan koko ajan, 16 prosenttia usein ja 45 prosenttia ajoittain.
- Yli puolet vastaajista (54 %) ilmoitti olevansa todella tai melko huolissaan joutumisestaan sanallisen loukkauksen tai häirinnän kohteeksi, kun taas lähes puolet (42 %) ilmoitti olevansa todella huolissaan tai melko huolissaan joutumisestaan fyysisen hyökkäyksen kohteeksi.

Vastaajilta kysyttiin, käyttävätkö, kantavatko tai pitävätkö he koskaan julkisesti esillä esineitä, joista heidät voitaisiin tunnistaa juutalaisiksi, kuten kipaa tai magen davidia eli Daavidin tähteä. Vaikka joitain näistä esineistä voidaan käyttää henkilökohtaisista, ei-uskonnollisista syistä (magen david), osa niistä (kipa) toimii myös uskonnollisina symboleina tai esineinä, joita käytetään uskonnollisen velvoitteen ja henkilökohtaisen vakaumuksen tai uskon takia.

Vastaajista 23 prosenttia ilmoitti käyttävänsä tai pitävänsä edellä mainittuja esineitä aina näkyvillä, kun taas 36 prosenttia vastasi tekevänsä niin joskus. Tällaisia esineitä käyttävistä tai kantavista 50 prosenttia kertoi välttelevänsä niiden esillä pitämistä ajoittain, 17 prosenttia totesi toimivansa niin usein ja 12 prosenttia koko ajan. Vastaajista 38 prosenttia ilmoitti, etteivät he koskaan käytä, kannaa tai pidä esillä esineitä, joista heidät voitaisiin tunnistaa juutalaisiksi. Kysyttäessä syitä tähän 47 prosenttia näin vastanneista ilmoitti, että heillä on turvallisuuteen liittyviä huolenaiheita, 33 prosenttia ilmoitti, että näillä esineillä on heille vain vähän tai ei lainkaan merkitystä ja 17 prosenttia mainitsi syyksi muut huolenaiheet.

EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 tutkimukseen osallistuneissa 12:ssa EU:n jäsenvaltiossa puolet vastaajista (49 %) ilmoitti käyttävänsä tai pitävänsä esillä ainakin joskus esineitä, joista heidät voisi tunnistaa juutalaisiksi. Niistä vastaajista, jotka ainakin joskus käyttävät tai

pitävät esillä näitä esineitä, yli kaksi kolmasosaa (71 %) kertoi välttävänsä ainakin toisinaan toimimasta niin.⁵⁶

Turvallisuushuolet voivat vaikuttaa juutalaisten jokapäiväiseen elämään myös muilla tavoin. He saattavat esimerkiksi välttää uskonnon harjoittamista tietyissä paikoissa tai vältellä tiettyjä sosiaalisia tilanteita. Vastaaajilta kysyttiin, välttelevätkö he juutalaisia tapahtumia tai nähtävyyksiä tai kokonaisia alueita ja lähiympäristönsä paikkoja, koska eivät tunne oloaan niissä turvalliseksi. Vastaaajista 49 prosenttia ilmoitti, ettei koskaan välttele juutalaisia tapahtumia tai nähtävyyksiä turvallisuushuolien takia, kun taas 46 prosenttia ilmoitti niitä välttelevänsä. Vastaaajista 36 prosenttia vältteli näitä paikkoja ajoittain, seitsemän prosenttia usein ja kolme prosenttia kaiken aikaa. Vastaaajista 50 prosenttia ilmoitti, ettei koskaan välttele tiettyjä asuinalueita turvallisuushuolien takia, 34 prosenttia kertoi välttelevänsä tiettyjä alueita ajoittain, kuusi prosenttia usein ja viisi prosenttia kaiken aikaa. Nämä vastaukset osoittavat, että vastajat pitävät Suomea edelleen melko turvallisenä.

Vaikka avovastauksissa tai fokusryhmähaastatteluissa ei pohdittu kysymystä tiettyjen paikkojen välttelystä, fokusryhmäkeskusteluissa ilmeni huolenaiheita etenkin kipan käytöstä. Tämä selittyy sillä, että myös juutalaisuudesta tai juutalaiskäytännöistä vain vähän tietävät ihmiset tunnistavat kipan yhdeksi tunnetuimmaksi juutalaiseksi esineeksi. Samassa yhteydessä keskusteltiin sodan vaikutuksista.

”... [Sodan alkamisen jälkeen] no tää on nyt sit sitä tasoa, laitanko kipaa päähän? Laitanko daavidintähden puseron sisään?”

Fokusryhmähaastatteluun osallistunut henkilö

”Vältän näyttämästä juutalaisuuttani julkisesti, se on ehkä sellainen jo lapsuudesta holokaustin varjon takia opittu, mutten kuitenkaan ole yli-varovainen. Toisaalta välillä olen miettinyt, että kaikki ei ole kunnossa, kun minun pitää ylipäätään miettiä asiaa ja olla varovainen.”

Kyselyyn vastannut henkilö (mies, 50)

3.1 Israelin ja arabimaiden välisen konfliktin sekä Israelin valtion toiminnan vaikutukset juutalaisten turvallisuuden kokemukseen

Antisemitismin nykyiset ilmentymät keskittyvät usein Israeliin ”kollektiivisena juutalaisena”.⁵⁷ Monet diasporassa asuvat juutalaiset kohtavat tilanteita, joissa heidät yhdistetään Israelin valtioon tai heitä pidetään vastuullisina sen teoista, vaikka heillä saattaa olla hyvin vähän, jos lainkaan, tekemistä Israelin valtion kanssa.

3.1.1 Israelin ja arabimaiden välisen konfliktin vaikutukset

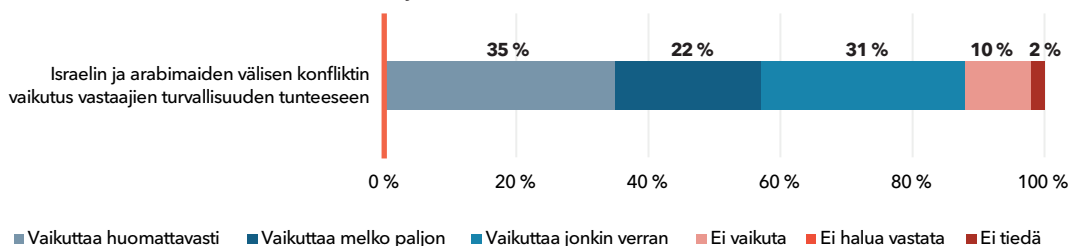
Aiemmat EU:n perusoikeusviraston tutkimukset juutalaisten kokemasta syrjinnästä ja viharikoksista osoittavat⁵⁸, että Lähi-idän tapahtumat voivat lisätä antisemitismia. Tässä ja EU:n perusoikeusviraston aikaisemmissa tutkimuksissa vastaaajilta kysyttiin, missä määrin arabimaiden ja Israelin konflikti vaikuttaa heidän turvallisuudentunteeseensa Suomessa. Suurin osa suomalaisen kyselyn vastaaajista (88 %) ilmoitti, että konflikti vaikuttaa heidän turvallisuudentunteeseensa, mutta vaikutuksen laajuus vaihteli. Vastaaajista 35 prosenttia totesi, että konflikti vaikuttaa heihin huomattavasti (ks. kuvio 9).

56 EU FRA 2018: 37.

57 Marcus, 2015.

58 EU FRA 2018: 43.

Kuvio 9. "Vaikuttaako Israelin ja arabimaiden välinen konflikti lainkaan siihen, kuinka turvalliseksi koet olosi juutalaisena Suomessa?", (%)

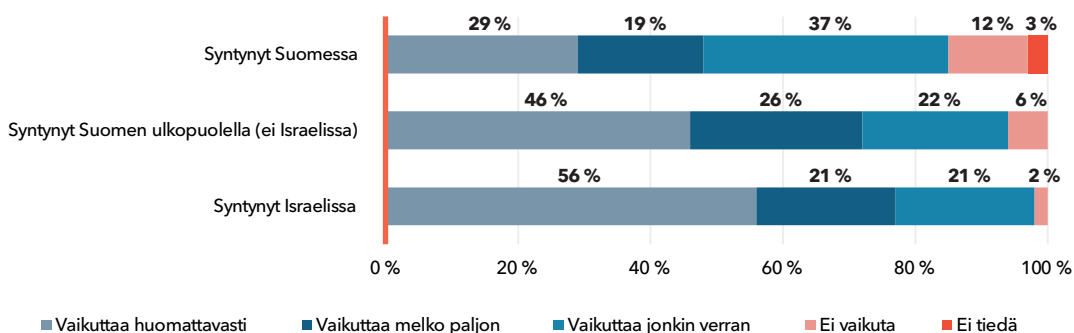
EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 kyselyssä 41 prosenttia vastaajista totesi konfliktin vaikuttavan heidän turvallisuuden tunteeseensa huomattavasti, 28 prosenttia melko paljon ja 21 prosenttia jonkin verran.⁵⁹

Vastausten tarkastelu osoittaa, että Suomessa, Suomen ulkopuolella ja Israelissa syntyneiden vastaajien välillä on eroja. Konflikti vaikutti Suomessa syntyneiden vastaajien

turvallisuuden tunteeseen vähemmän kuin Israelissa tai muualla Suomen ulkopuolella syntyneillä vastaajilla. Israelissa syntyneistä 56 prosenttia ilmoitti huomattavasta vaikutuksesta, Suomen ulkopuolella syntyneistä 46 prosenttia ja Suomessa syntyneistä 29 prosenttia (ks. kuvio 10). Sukupuolten välillä ei ollut merkittävää eroa turvallisuuden tunteessa: konflikti vaikuttaa huomattavasti 32 prosenttiin miehistä ja 39 prosenttiin naisista.

59 EU FRA 2018: 43.

Kuvio 10. Israelin ja arabimaiden välisen konfliktin vaikutus vastaajien turvallisuuden tunteeseen heidän syntymämaansa mukaan (%)⁶⁰

60 Kuvioista on jätetty pois vastaajat, jotka eivät ilmoittaneet synnyinmaataan.

Myös avovastaukset ja fokusryhmähaastattelut osoittavat, että konflikti ja erityisesti 7.10.2023 alkanut sota vaikuttavat voimakkaasti Israelin juutalaisiin ja niihin, joiden perheessä on israelilaisia juutalaisia. Avovastauksista ilmenee, että sodasta ovat kärsineet suuresti nuoret israelilaiset opiskelijat ja perheet, joissa käytetään hepreaa.

”Usein vaihdan julkisella paikalla varmuuden vuoksi kieltä [hepreasta], jota puhun omalle lapselleni.”

Kyselyyn vastannut henkilö (mies, 36)

3.1.2 Israelin teot ja kollektiivinen vastuu

Useat kyselyyn vastanneet ilmoittivat, että he ovat 12 edellisen kuukauden aikana kohdanneet käytöstä, jossa juutalaisia pidetään kollektiivisesti vastuullisina Israelin hallituksen toimista. Vastaajilta kysyttiin, kuinka usein he kokevat Suomessa ihmisten syyttävän heitä Israelin hallituksen toimista. Vastaajista vain 21 prosenttia ei ollut koskaan kohdannut tällaista käytöstä. Vastaajista 43 prosenttia puolestaan kertoi, että heillä on ajoittain ollut tällainen vaikutelma, ja 16 prosenttia vastasi näin tapahtuvan usein.

Vastaajista 11 prosenttia sanoi kokevansa näin kaiken aikaa (ks. kuvio 11).

Fokusryhmäkeskusteluissa nousi voimakkaasti esiin vastaajien kohtaama kollektiivinen syyllistäminen Israelin valtion toimista. Keskusteluihin osallistuneet kertoivat, että juutalaisina heidät yhdistetään entistä useammin Israeliin riippumatta heidän todellisista poliittisista tai ideologisista yhteyksistään maahan.

”Täällä nousee antisemitismi silloin juuri kun nousee ’anti-Israelismi’...että sehän ei ole sama asia... että kauheen vaikea selittää ihmisille, että pitää pitää koko Israel ja koko se Lähi-itä erillään tavallaan juutalaisuudesta Suomessa ja miten täällä koetaan se uhka niinku sisäisesti.”

Fokusryhmähaastatteluun osallistunut henkilö

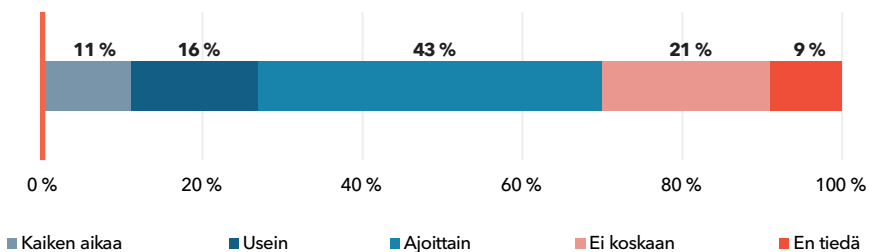
”[...] joka kerta, kun jotain tapahtuu Israelissa, antisemitististen viharikosten ja välikohtausten määrä kasvaa selvästi...”

Fokusryhmähaastatteluun osallistunut henkilö

”Olen joutunut perustelemaan Israelin toimia ja tekemään selväksi, että ’tyypit hei, minulla ei ole mitään yhteyksiä koko maahan’.”

Fokusryhmähaastatteluun osallistunut henkilö

Kuvio 11. ”Tuntuuko sinusta koskaan siltä, että ihmiset Suomessa syyttävät sinua Israelin hallituksen toiminnasta sen vuoksi, että olet juutalainen?”, (%)

3.2 Juutalaisiin kohdistuva väkivalta ja häirintä

Suomessa ja muissakin maissa viharikokset jäävät usein ilmoittamatta.⁶¹ Siksi viralliset tilastot väkivaltatapauksista - ja myös antisemitistisistä teoista - perustuvat tyypillisesti vain rikoksiin, jotka tulevat poliisin ja joissain tapauksissa erityisvaltuutettujen, kansalaisjärjestöjen tai juutalaisyhteisön järjestöjen tietoon. Poliisiammattikorkeakoulun vuoden 2022 viharikosraportin mukaan Suomessa tehtiin kymmenen rikosilmoitusta, jotka liittyivät juutalaisuuteen ja juutalaisiin kohdistuneisiin rikosepäilyihin. Näistä kuudessa kyse oli sanallisesta loukkauksesta, uhkauksesta ja häirinnästä, kahdessa yksisuuntaisesta pahoinpitelyrikoksesta, yhdessä omaisuusrikoksesta ja yhdessä syrjinnästä.⁶²

Voidaan kuitenkin olettaa, että tapauksia on useampia aliraportoinnin seurauksena ja myös siksi, että rikoksen antisemitistinen motiivi jää tunnistamatta. Tämän osoittavat myös aikaisemmat tutkimukset. EU:n perusoikeusviraston tutkimukset viittaavat aliraportointiin etnisiin, uskonnollisiin sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kohdistuvassa väkivallassa ja häirinnässä. Kun uhrit eivät ilmoita tapauksista poliisille tai muille organisaatioille, heillä ei ole mahdollisuutta saada suojaa, tukea tai oikeutta. Näissä tutkimuksissa havaittujen ilmoittamattomien viharikosten esiintyvyyden on edelleen korkea.⁶³ Oletetun aliraportoinnin takia kyselyyn vastaajille esitettiin useampia kysymyksiä heidän kokemastaan häirinnästä, fyysisestä väkivallasta ja ilkivallasta, jotta voitaisiin muodostaa totuudenmukaisempi tilannekuva.

3.2.1 Kohdatut häirinnän muodot

Vastaajilta kysyttiin, ovatko he kokeneet erilaisia häirinnän muotoja viiden viime vuoden aikana. Suoraan vastaajille osoitetut loukkaavat tai uhkaavat kommentit (38 %) sekä loukkaavat eleet tai asiaton tuijotus (38 %) olivat yleisimmät häirinnän muodot viiden viime vuoden aikana (ks. kuvio 12.).

Tulosten mukaan mieheksi identifioituvat kohtaavat naisiksi identifioituvia todennäköisemmin häirintää: viiden viime vuoden aikana naisvastaajista 31 prosenttia ilmoitti saaneensa osakseen loukkaavia tai uhkavia kommentteja, kun miehillä vastaava osuus oli 45 prosenttia. Naisvastaajista 36 prosenttia ja miesvastaajista 40 prosenttia ilmoitti kohdanneensa loukkaavia eleitä tai tuijottamista. Miehet ilmoittivat kohdanneensa enemmän väkivallan uhkaa kuin naiset: miehistä 19 prosenttia ilmoitti olleensa tilanteessa, jossa heitä oli uhattu väkivallalla, naisvastaajilla vastaava luku oli yhdeksän prosenttia.⁶⁴ Suomessa syntyneet kokivat häirintää eri muodoissaan vähemmän kuin Suomen ulkopuolella syntyneet. Suomen ulkopuolella syntyneistä vastaajista 52 prosenttia ilmoitti saaneensa osakseen loukkaavia eleitä tai asiattonta tuijotusta viiden viime vuoden aikana, kun taas Suomessa syntyneistä 31 prosenttia oli kokenut vastaavaa käytöstä.

Fokusryhmähaastattelussa ja avovastauksissa tuotiin esille ei-juutalaisten ihmisten vähäinen tietämys juutalaisuudesta ja antisemitismistä. Tämä mainittiin yhtenä selityksenä juutalaisten kokemalle antisemitistiselle häirinnälle ja muille antisemitismin muodoille suomalaisessa yhteiskunnassa.

61 Encouraging Hate Crime Reporting. The role of law enforcement and other authorities. 2021. EU FRA. <https://fra.europa.eu/en/publication/2021/hate-crime-reporting> (10.12.2023); Sahramäki, Niemi & Kääriäinen, 2014.

62 Rauta, 2023: 63-65, 99.

63 Encouraging Hate Crime Reporting. The role of law enforcement and other authorities. 2021. EU FRA. <https://fra.europa.eu/en/publication/2021/hate-crime-reporting> (10.12.2023)

64 Prosenttiosuudet olivat korkeammat niillä, jotka eivät halunneet tunnistautua mieheksi tai naiseksi - lukuun ottamatta loukkaavia kommentteja ja julkaisuja internetissä: 33 prosenttia oli saanut osakseen loukkaavia ja uhkaavia kommentteja, 33 prosenttia henkilökohtaista väkivallalla uhkailua, 67 prosenttia loukkaavia eleitä tai sopimatonta tuijotusta, 33 prosenttia loukkaavia tai uhkaavia sähköposteja tai tekstiviestejä. Tämän vastaajasegmentin osuus on kuitenkin vain 1 prosentti vastaajista, joten heidän kokemuksistaan ei voida tehdä kattavia johtopäätöksiä.

”Uskon, että paikallisviranomaisten, poliisin tai minkä tahansa muun tärkeän yhteistyöelimen, joka näkee antisemitismin symboleja kaduilla, pitäisi heittää ne pois tai tuhota ne! Koska se ei ole todellista sananvapautta tai mikään vapaa tapa ilmaista mielipiteensä, se on tapa saada juutalaiset pelkäämään ja tuntemaan itsensä ei-toivotuiksi yhteiskunnassa, joka sallii tällaisten ideoiden ja symbolien julkisen esittelyn! En ole koskaan nähnyt tai kuullut missään, että antisemitismin salliminen olisi johtanut mihinkään sivistyneeseen!”

Kyselyyn vastannut henkilö (mies, 27)

”Ei-juutalaiset ystäväni eivät toisinaan ymmärrä esittävänsä antisemitistisiä kommentteja, vaikka he tarkoittavat hyvää. Luulen, että ongelma on siinä, että monet ei-juutalaiset eivät tiedä mitä antisemitismi tarkoittaa. Suomalaisessa yhteiskunnassa pitäisi parantaa tietoisuutta aiheesta (myös Suomen siirtolais- ja vähemmistöyhteisöissä).”

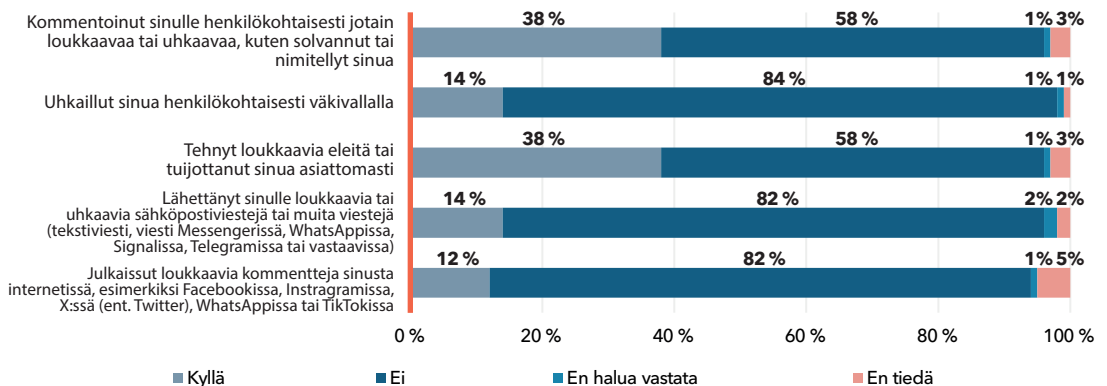
Kyselyyn vastannut henkilö (nainen, 35)

Viiden viime vuoden aikana häirintää kokeneita (kaikkiaan 53 prosenttia vastaajista) pyydettiin tarkentamaan kokemuksiaan 12 edellisen kuukauden ajalta. He mainitsivat yleisimmiksi häirinnän muodoiksi loukkaavat eleet tai asiaton tuijotus (81 %) sekä vastaajista julkaistut loukkaavat kommentit internetissä (73 %) (ks. kuvio 13). Häirintää kokeneista vastaajista suurin osa oli miehiä, kun kyse oli häirinnästä sekä viiden viime vuoden että 12 edellisen kuukauden aikana. Kyselyyn vastanneista miehistä 65 prosenttia ilmoitti saaneensa loukkaavia tai uhkaavia viestejä, naisilla vastaava luku oli 50 prosenttia. Miesvastaajista 76 prosenttia ilmoitti, että heitä oli henkilökohtaisesti uhkailtu väkivallalla, kun vastaava luku naisilla oli 47 prosenttia.

3.2.2 Häirinnän yleisyys

Häirintää juutalaisuutensa vuoksi kokeneilta kysyttiin sen yleisyydestä. Suurin osa jonkinlaisista antisemitististä häirintää kokeneista kertoi kohdanneensa sitä useammin kuin kerran (ks. kuvio 14). Tulosten mukaan antisemitistinen

Kuvio 12. ”Onko joku tehnyt sinulle jotain seuraavista Suomessa viimeisen viiden vuoden aikana?”, (%)

häirintä tapahtuu useimmiten internetissä. Kysyttäessä onko joku julkaissut heistä loukkaavia kommentteja, 13 prosenttia vastaajista kertoi yhdestä julkaisusta, 13 prosenttia ilmoitti kahdesta loukkaavasta julkaisusta, 23 prosenttia 3-5 julkaisusta, 19 prosenttia 6:sta tai useammasta julkaisusta. Vastaajista 26 prosenttia ilmoitti, että tällaista sisältöä julkaistaan heistä kaiken aikaa.

EU:n perusoikeusviraston tutkimus vuodelta 2018 osoittaa, että suurin osa vastaajista, jotka olivat 12 edellisen kuukauden aikana kohdanneet internetissä antisemitististä häirintää, kokivat sitä toistuvasti. Heistä yhteensä 32 prosenttia kertoi kohdanneensa loukkaavia viestejä tai julkaisuja internetissä kuusi kertaa tai useammin, 21 prosenttia 3-5 kertaa, 18 prosenttia kaksi kertaa ja 28 prosenttia vain kerran.⁶⁵ Nyt käsillä olevat Suomen tulokset ovat hyvin samankaltaisia kuin EU:n perusoikeusviraston kyselyyn vastanneiden maiden keskiarvo vuonna 2018.

Antisemitististä häirintää kokeneita pyydettiin kertomaan viimeisimmästä häirintätapauksesta tarkemmin. Heistä 41 prosenttia ilmoitti,

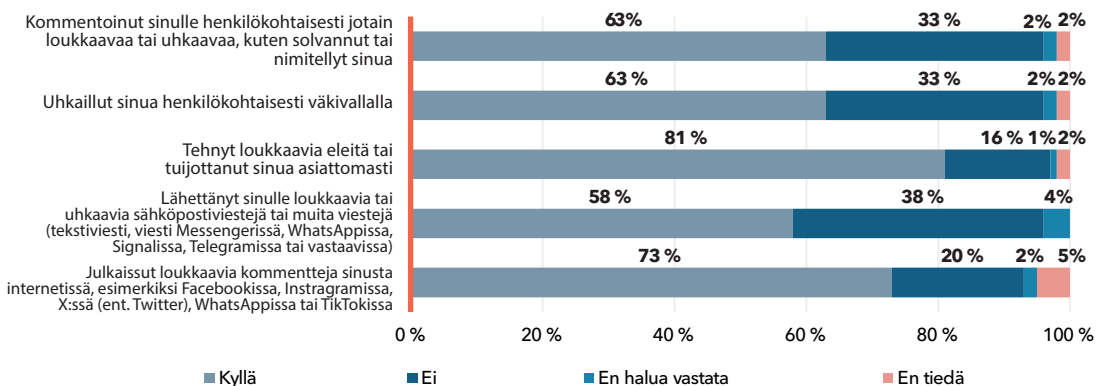
65 EU FRA 2018: 48.

että kyse oli heille henkilökohtaisesti esitetystä loukkaavasta tai uhkaavasta kommentista, kun taas 33 prosenttia kertoi, että kyse oli loukkaavista eleistä tai tuijottamisesta. Tekijä oli tuntematon 67 prosentissa tapauksista. Vastaajista 35 prosenttia oletti tekijällä olevan ääriislamilaista ja 21 prosenttia äärioikeistolaisia näkemyksiä. Vastaajista 28 prosenttia ei kyennyt kertomaan tai olettamaan mitään tekijän näkemyksistä.

Yhteensä 49 prosentissa häirintätapauksista tekijöitä oli vain yksi ja niin ikään 49 prosentissa tapauksista enemmän kuin yksi. Vastaajat olettivat tekijöiden olleen miehiä 66 prosentissa tapauksista. 41 prosentissa tapauksista antisemitistinen häirintä tapahtui kadulla, aukiolla, puistossa, parkkipaikalla tai muulla julkisella paikalla. Antisemitistisen häirinnän kohteeksi 12 edellisen kuukauden aikana joutuneista vastaajista 50 prosenttia ilmoitti häirinnän tapahtuneen ajankohtana, jolloin Israelissa oli konflikti tai muuten jännittynyt ilmapiiri.⁶⁶ Tekijä tunnisti

66 Ei tarkennettu kyselyssä. Konfliktit voivat olla esimerkiksi Israelin-Libanonin konflikti (v. 2006), Operaatio Puolustuksen tukipylväs (v. 2012), Operaatio Suojaava reuna (v. 2014).

Kuvio 13. "Onko joku tehnyt sinulle jotain seuraavista Suomessa viimeisen 12 kuukauden aikana?", (%).

vastaajan juutalaiseksi 62 prosentissa häirintätapauksista. Yhteensä 58 prosentissa häirintätapauksia tekijä käytti antisemitististä kieltä.

3.2.3 Häirinnästä ilmoittaminen

Edellisen vuoden aikana antisemitististä häirintää kohdanneista vastaajista 74 prosenttia ei ollut ilmoittanut viimeisimmästä häirintäkemuksestaan mihinkään. Osa heistä oli sitä mieltä, ettei tapauksen ilmoittamisesta olisi mitään apua (56 %). Osa ajatteli, ettei häirintätapausta ollut riittävän vakava (38 %) tai ettei kukaan uskoisi sitä tapahtuneeksi (17 %). Osa ei tiennyt, minne ilmoittaa (15 %), eikä osa luottanut riittävästi poliisiin, jotta olisi tehnyt ilmoituksen (10 %). Vain seitsemän prosenttia häirintää kohdanneista ilmoitti tapauksestaan poliisille. Kolmasosa poliisille ilmoittaneista henkilöistä oli tyytymättömiä poliisin tapaan käsitellä asiaa. Suurin osa sosiaalisen median palveluntarjoajalle ilmoittaneista vastaajista (kuusi seitsemästä henkilöstä) oli tyytymättömiä ilmoituksensa käsittelyyn. Häirintätapausten yleisyyden ja niistä ilmoittamatta jättämisen välinen epäsuhta viittaa siihen, ettei vastaajilla välttämättä ole

keinoja estää verkkohäirinnän toistumista (ks. kuvio 14). Avovastauksissaan vastaajat kuvaivat syitä, miksi eivät olleet ilmoittaneet viranomaisille antisemitistisistä rikoksista.

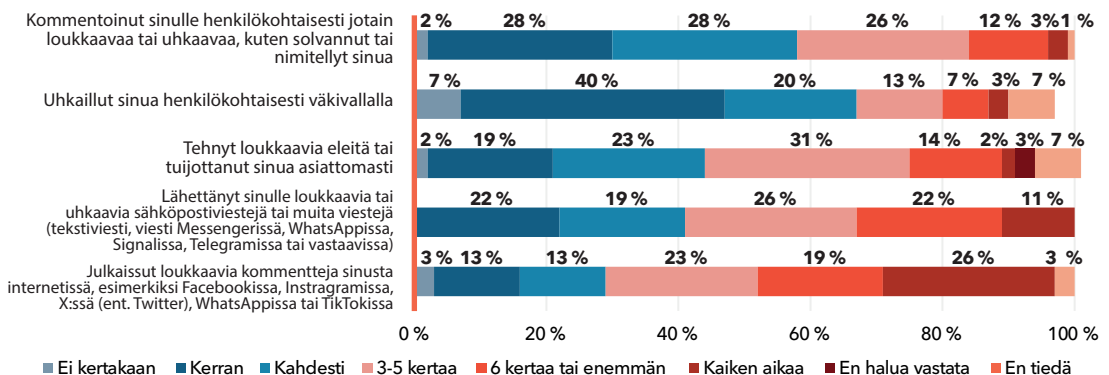
”Useaan vähemmistöön kuuluvana henkilönä minusta usein tuntuu, etten voi luottaa poliisiin tai viranomaisiin - ja tietoa on muutenkin vaikeaa löytää englanniksi. Tunnen monia, jotka ovat tehneet poliisille valituksen, tai ihan rikosilmoituksenkin, tapahtuneen jälkeen, mutta sille ei ole tehty yhtään mitään.”

Kyselyyn vastannut henkilö (nainen, 26)

”Mitä enemmän yhteiskunta syrjii mitä tahansa vähemmistöjä, sitä turvottomammaksi koen oloni juutalaisena Suomessa. Mielestäni ylivoimaisesti suurin uhka juutalaiselle elämälle kotimaassani ovat yleisesti koventuneet asenteet eri ihmisryhmiä - etenkin uskonnollisia tai kulttuurisia vähemmistöjä - kohtaan.”

Kyselyyn vastannut henkilö (nainen, 43)

Kuvio 14. ”Entä kuinka monta kertaa näin [jokin seuraavista] on tapahtunut viimeisen 12 kuukauden aikana sen vuoksi, että olet juutalainen?”, (%)

3.2.4 Henkilökohtaiseen omaisuuteen kohdistunut ilkivalta

Antisemitistisen häirinnän lisäksi vastaajia pyydettiin kertomaan kokemuksiaan omaisuuteensa kohdistuneesta ilkivallasta sekä viiden viime vuoden että 12 edellisen kuukauden aikana. Vastaajilta kysyttiin ensin, onko heillä samankaltaisia kokemuksia. Myöntävästi vastanneilta kysyttiin, oliko syynä heidän juutalaisuutensa. Vastaajista viisi prosenttia ilmoitti, että heidän omaisuuttaan, kuten kotia, autoa tai muuta omaisuutta, oli tahallisesti vahingoitettu tai sille oli tehty ilkivaltaa viiden viime vuoden aikana. Lähes puolet näistä henkilöistä (44 %) oli sitä mieltä, että ilkivaltaa selitti heidän juutalaisuutensa. Vastaajista kaksi prosenttia oli kokenut omaisuuteensa kohdistunutta ilkivaltaa 12 edellisen kuukauden aikana. He kaikki olivat sitä mieltä, että ilkivallan syy oli heidän juutalaisuutensa.

3.2.5 Fyysinen väkivalta

Vastaajilta kysyttiin heidän kohtaamastaan väkivallasta sekä viiden viime vuoden että 12 edellisen kuukauden aikana. Vastaajista yhdeksän prosenttia (29 henkilöä) oli kokenut henkilökohtaisesti väkivaltaa, kuten lyömistä, työntämistä, potkimista tai kiinni tarttumista viiden viime vuoden aikana. Väkivaltaa kokeneista 62 prosenttia kertoi joutuneensa sen kohteeksi juutalaisuutensa vuoksi. Heistä 60 prosenttia (4 prosenttia kyselyn vastaajista) oli joutunut väkivaltaisen hyökkäyksen kohteeksi juutalaisuutensa vuoksi 12 edellisen kuukauden aikana. Samat kysymykset esitettiin EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 tutkimuksessa. Sen mukaan kolme prosenttia vastaajista oli kokenut kyselyä edeltäneiden viiden vuoden aikana fyysistä väkivaltaa juutalaisuutensa vuoksi. Tutkimusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana vastaava luku oli kaksi prosenttia.⁶⁷

67 EU FRA 2018: 51.

Suomessa fyysistä väkivaltaa 12 edellisen kuukauden aikana kokeneita pyydettiin kertomaan tarkemmin viimeisimmästä väkivaltatapauksesta, sen tekijästä ja tämän oletetuista motiiveista. Väkivaltaa 12 edellisen kuukauden aikana kokeneista vastaajista 70 prosenttia ei tuntenut tekijää, 15 prosenttia tunsi tekijän työpaikaltaan ja 15 prosenttia tunsi tekijän koulusta tai yliopistosta. Vastaajista 58 prosenttia oletti väkivallantekijällä olleen ääri-islamistisia ja 37 prosenttia äärioikeistolaisia näkemyksiä. Vastaajista 21 prosenttia oletti tekijällä olleen "muuta ääri-näkemyksiä". Vastaajista viisi prosenttia ei uskonut, että tekijällä oli mitään ääri-näkemyksiä. Fyysisistä hyökkäyksistä 60 prosenttia tapahtui kadulla, aukiolla, parkkipaikalla tai muulla julkisella paikalla. Yhteensä 70 prosentissa tapauksista tekijöitä oli enemmän kuin yksi, ja 80 prosentissa tapauksista vastaajat olettivat tekijät miehiksi. Fyysisen väkivallan kohteeksi joutuneista vastaajista vain 25 prosenttia (vrt. häirinnän kohteiden 50 %) ilmoitti väkivallan tapahtuneen ajankohtana, jolloin Israelissa oli konflikti tai muuten jännittynyt ilmapiiri. Kuten häirintätapauksissakin, suurin osa väkivallan tekijöistä tunnisti vastaajat juutalaisiksi (60 %) ja käytti hyökkäyksessä antisemitististä kieltä (60 %).

EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 tutkimuksessa kysyttiin antisemitistisen häirinnän ja väkivallan ominaispiirteistä sekä siitä, miksi vastaajat pitivät tapahtumaa antisemitistisenä. Tutkimuksen mukaan molemmissa tapauksissa suurin osa vastaajista mainitsi kaksi tärkeintä piirrettä: antisemitistinen kielenkäyttö (66 % antisemitistisistä häirintätapauksista ja 79 % antisemitistisistä väkivaltatapauksista) ja vastaajien tunnistaminen juutalaisiksi (63 % ja 73 %). Molemmissa tapauksissa noin joka kolmas antisemitististä häirintää tai väkivaltaa kokenut kertoi sen tapahtuneen ajankohtana, jolloin Israelissa oli konflikti tai muuten jännittynyt ilmapiiri (33 % häirintätapauksista ja 37 % väkivaltatapauksista).⁶⁸

68 EU FRA 2018: 52.

3.2.6 Fyysisestä väkivallasta ilmoittaminen

Fyysisen väkivallan kohteeksi joutuneista vastaajista 20 prosenttia ilmoitti tapauksestaan poliisille, kun taas 50 prosenttia vastaajista ei ilmoittanut tapauksesta tai tehnyt siitä min-käänlaista valitusta. Puolet (50 %) ilmoituksen tekemättä jättäneistä vastaajista oli sitä mieltä, ettei ilmoittamisesta olisi ollut mitään hyötyä. Lisäksi yksi kolmasosa (30 %) ilmoituksen tekemättä jättäneistä vastaajista sanoi, että kukaan ei uskoisi heitä. Vastaajista yhtä moni pelkäsi rikoksen tekijöitä tai kostotoimia. Kolme neljästä kokemastaan fyysisestä väkivallanteosta poliisille ilmoittaneesta henkilöstä (75 %) oli tyytymätön poliisin tapaan käsitellä asiaa.

EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 tutkimuksessa kysyttiin vakavimpien häirintä- ja väkivaltatapausten raportoinnista. Vastaajat kertoivat ottaneensa yhteyttä poliisiin sekä turvallisuudesta ja antisemitismistä vastaaviin juutalaisyhdistyksiin vain 20 prosentissa häirintätapauksista. Vastaajista, jotka eivät olleet ilmoittaneet vakavasta häirinnästä poliisille, 48 prosenttia uskoi, ettei ilmoittamisesta olisi ollut mitään hyötyä, 43 prosenttia ei pitänyt tapausta riittävän vakavana ja 22 prosenttia piti poliisille ilmoittamista liian hankalana tai vaivalloisena. Vastaajista, jotka eivät olleet ilmoittaneet antisemitistisestä väkivallasta poliisille, 64 prosenttia ei uskonut ilmoittamisesta olevan mitään hyötyä ja 36 prosenttia piti sitä liian hankalana tai vaivalloisena. Ilmoituksen tekemättä jättäneistä vastaajista 25 prosenttia kertoi, ettei luottanut poliisiin. Vastaajista 22 prosenttia pelkäsi väkivallantekijän kostotoimia.⁶⁹

69 EU FRA 2018: 53.

3.3 Huoli viharikoksen kohteeksi joutumisesta

Henkilökohtaiset kokemukset väkivallasta ja häirinnästä vaikuttavat suoraan ihmisten turvallisuuden tunteeseen. Kyselyn tulokset osoittavat, että moni vastaaja on huolissaan omasta, perheenjäsenensä tai muun läheisensä turvallisuudesta. Reilu viidesosa (22 %) vastaajista kertoi nähneensä 12 edellisen kuukauden aikana, kun muita juutalaisia oli loukattu tai häiritty. Kaksi prosenttia vastaajista kertoi nähneensä, kun muut juutalaiset kohtasivat fyysistä väkivaltaa. Neljä prosenttia vastaajista kertoi todistaneensa molempia.

Vastaajilta kysyttiin, ovatko he huolissaan siitä, että joutuisivat kyselyä seuraavan 12 kuukauden aikana antisemitistisen häirinnän tai antisemitistisen fyysisen väkivallan kohteeksi. Yhteensä yli puolet vastaajista ilmoitti olevansa todella huolissaan (17 %) tai melko huolissaan (37 %) joutumisestaan sanallisen loukkauksen tai häirinnän kohteeksi. Vastaajista 17 prosenttia oli todella huolissaan ja 37 prosenttia melko huolissaan. Lähes puolet (42 %) ilmoitti olevansa huolissaan joutumisestaan fyysisen väkivallan kohteeksi (12 % todella huolissaan ja 28 % melko huolissaan) (ks. kuvio 15).

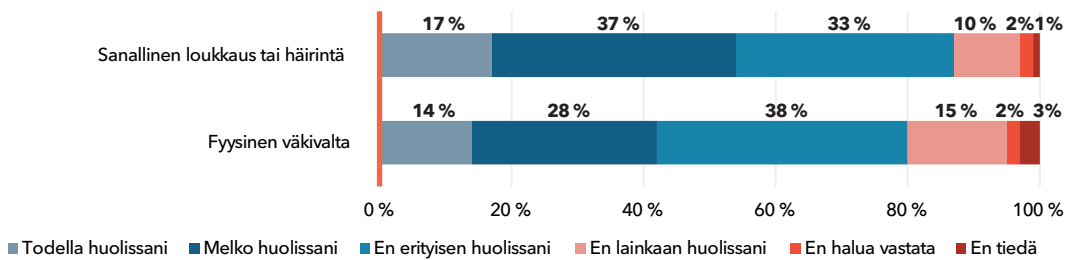
EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 tulokset ovat tältä osin samankaltaiset. Lähes puolet (47 %) vastaajista ilmoitti olevansa huolissaan mahdollisuudestaan joutua antisemitististen loukkausten tai häirinnän kohteeksi kyselyä seuraavan 12 kuukauden aikana. Yli kolmasosa (40 %) vastaajista sanoi olevansa huolissaan fyysisen väkivallan uhasta.

Kun vastaajilta kysyttiin sanallisen häirinnän tai fyysisen väkivallan kohdistumisesta heidän perheenjäseniinsä tai muihin läheisiin, kuten sukulaisiin tai ystäviin, 63 prosenttia ilmoitti olevansa huolissaan läheistensä joutumisesta suullisen loukkauksen tai häirinnän kohteeksi. Heistä 28 prosenttia vastasi olevansa erittäin

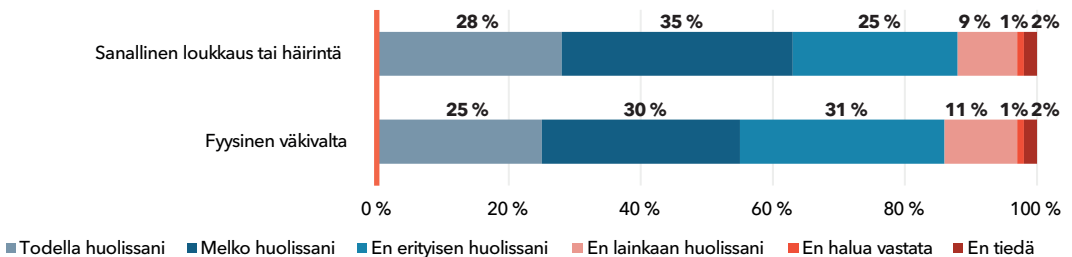
huolissaan ja 35 prosenttia melko huolissaan. 55 prosenttia vastaajista oli huolissaan fyysisen väkivallan uhasta. Heistä 25 prosenttia oli erityäin huolissaan ja 30 prosenttia melko huolissaan (ks. kuvio 16). Vain yhdeksän prosenttia vastaajista sanoi, ettei ole lainkaan huolissaan läheisiinsä kohdistuvista suullisista loukkauksista tai häirinnästä. Vastaajista 11 prosenttia ei ollut lainkaan huolissaan fyysisen väkivallan kohdistumisesta läheisiinsä.

Tulokset vastaavat EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 kyselyn tuloksia. Siinä yli puolet vastaajista (56 %) oli huolissaan perheenjäsenensä tai muiden läheisten ihmisten joutumisesta sanallisen loukkauksen tai häirinnän kohteeksi juutalaisuutensa vuoksi seuraavan 12 kuukauden aikana. Puolet (50 %) EU:n perusoikeusviraston kyselyyn vastanneista oli huolissaan läheistensä joutumisesta fyysisen väkivallan kohteeksi.

Kuvio 15. "Kuinka huolissasi olet, että joudut jonkin seuraavista kohteeksi kadulla tai millä tahansa julkisella paikalla Suomessa seuraavan 12 kuukauden aikana sen vuoksi, että olet juutalainen?", (%).

Kuvio 16. "Kuinka huolissasi olet siitä, että perheenjäsenesi tai läheisesi joutuu jonkin seuraavista kohteeksi Suomessa seuraavan 12 kuukauden aikana sen vuoksi, että on juutalainen?", (%).

4 Kokemuksia syrjinnästä

Avainlöydökset

- Lähes puolet vastaajista (48 %) ilmoitti kokeneensa syrjintää 12 edellisen kuukauden aikana hakiessaan töitä, noin kolmannes (30 %) ostaessaan tai vuokratessaan asuntoa tai työpaikallaan (29 %).
- Yleisin syrjintäperuste oli vastaajien etninen tausta tai maahanmuuttajatausta.
- Vain kahdeksan prosenttia syrjintää kokeneista vastaajista kertoi ilmoittaneensa tapauksestaan.

4.1. Syrjintäkokemukset arkielämässä

Vastaajilta kysyttiin, kokevatko he tulleensa syrjityiksi Suomessa yhden tai useamman eri syyn, kuten juutalaisuuden, etnisen tai maahanmuuttajataustan tai sukupuolen, perusteella 12 edellisen kuukauden aikana eri tilanteissa. Kyselyssä esitetyt tilanteet liittyivät työnhakuun, työelämään, terveydenhoitopalvelujen käyttöön sekä asunnon ostoon tai vuokraamiseen. Lähes puolet vastaajista (48 %) ilmoitti kokeneensa syrjintää hakiessaan töitä ja noin kolmannes (30 %) ostaessaan tai vuokratessaan asuntoa tai ollessaan töissä (29 %) (ks. kuvio 17). Kyselyssä ei kysytty vuotta aikaisemmista syrjintäkokemuksista, mutta osa vastaajista kertoi avovastauksissaan kohdanneensa syrjintää Suomessa myös aiemmin.

”Kyselyssä kysytään vain viimeisistä 12 kuukaudesta/5 vuodesta, mutta erilaiset tapahtumat tässä, sanotaan nyt siitä lähtien, kun tulin Suomeen, ovat kyllä sellainen jatkuvasti kasvava taakka. Ne ovat ehdottomasti hankaloittaneet uraani, varsinkin alkuvaiheessa (ennen kuin sain vakituisen paikan) kun olin haavoittuvaisemmassa asemassa.”

Kyselyyn vastannut henkilö (mies, 66)

Syrjintää työnhaussa kohdanneista vastaajista 29 prosenttia kertoi syrjinnän perusteeksi etnisen tai maahanmuuttajataustansa, kun taas kymmenen prosenttia vastaajista mainitsi syyksi juutalaistaustansa. Asunnon oston tai vuokraamisen yhteydessä syrjintää kokeneilla vastaavat luvut olivat 24 prosenttia (etninen tai maahanmuuttajatausta) ja seitsemän prosenttia (juutalaistausta). Työssä syrjintää kohdanneista 14 prosenttia piti synnä etnistä tai maahanmuuttajataustaansa ja yhtä suuri osa (14 %) juutalaisuuttaan. Kaikissa tilanteissa yleisin syrjintäperuste oli vastaajien etninen tai maahanmuuttajatausta. Taulukossa (taulukko 1) on eritelty kolme yleisintä syrjinnän perustetta tarkasteltavina olleissa tilanteissa.

EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 kyselyssä syrjintää kartoitettiin viidellä esimerkkitalanteella: syrjintä töitä hakiessa, töissä, koulun tai harjoittelupaikan henkilökunnan taholta, asuntoa tai taloa vuokrattaessa tai ostettaessa sekä viranomaisten tai julkisten palveluiden edustajien taholta. Kyselyä edeltävän 12 kuukauden aikana vastaajat sanoivat kokeneensa syrjintää juutalaisuutensa perusteella eniten

työelämässä. Yhdeksän prosenttia koki syrjintää juutalaisuutensa perusteella työnhaussa ja kahdeksan prosenttia töissä. Lisäksi kahdeksan prosenttia vastaajista koki syrjintää juutalaisuutensa perusteella koulun tai harjoittelupaikan henkilökunnan taholta, neljä prosenttia asuntoa tai taloa vuokrattaessa tai ostettaessa ja kaksi prosenttia heidän asioidessaan julkisissa palveluissa tai viranomaisisten kanssa.⁷¹ Suomalaiset vastaajat kokivat syrjintää juutalaisuutensa perusteella hieman enemmän kuin EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 kyselyssä.

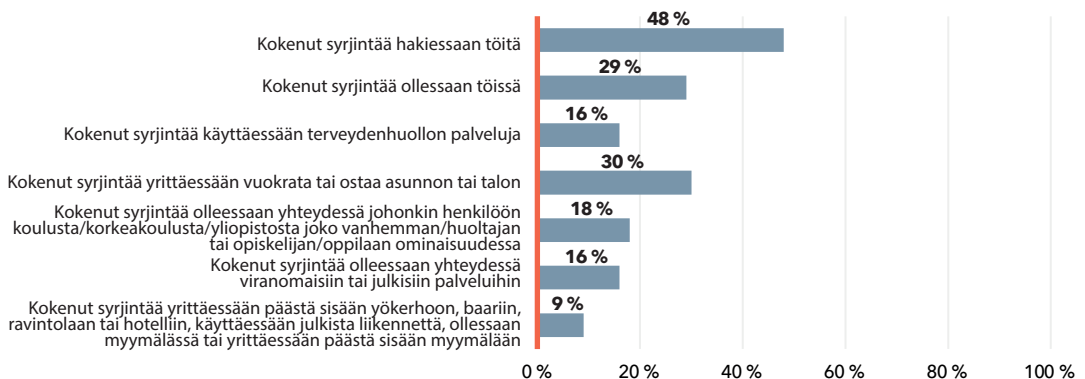
Avokysymykseen vastanneet pohtivat usein moninkertaista syrjintää mainitsematta yksittäisiä tilanteita. Pohdinnat liittyivät lähinnä yksilöiden havaittuun etniseen tai ulkomaiseen taustaan.

”Israelilaisena minun on myös vaikea ‘peittää’ sitä, että olen juutalainen. Monet myös olettavat, että olen muslimi (ehkä ulkonäön perusteella) ja se vain lisää ikäviä kokemuksia (on ainakin tähän mennessä lisännyt).”

Kyselyyn vastannut henkilö (nainen, 30-34)

71 EU FRA 2018: 61.

Kuvio 17. Eri tilanteissa syrjintää 12 viime kuukauden aikana kokeneet vastaajat (%).⁷⁰

70 Syrjintäkokemuksista eri tilanteissa kysyttiin vain niiltä henkilöiltä, jotka ilmoittivat olleensa kyseisissä tilanteissa 12 edellisen kuukauden aikana.

”Jotkut voivat kokea syrjintää nimensä takia, jos se ei kuulosta suomalaiselta (mutta ei ihonvärin tai uskonnon takia). Monet ovat myös maahanmuuttajien jälkeläisiä eli ensimmäisen polven suomalaisia (toisen vanhempansa puolelta)...”

Kyselyyn vastannut henkilö (mies, 30)

4.2 Syrjinnästä ilmoittaminen

Syrjintää jollain perusteella kokeneita vastaajia pyydettiin kertomaan, olivatko he ilmoittaneet syrjinnästään. Vain kahdeksan prosenttia kertoi tehneensä ilmoituksen tapauksestaan. Suurin osa (81 %) ei ollut tehnyt ilmoitusta. Niiltä, jotka eivät olleet ilmoittaneet kokemastaan syrjinnästä, kysyttiin syytä ilmoituksen tekemättä jättämiseen. Tärkeimmäksi syyksi vastaajat mainitsivat sen, ettei ilmoituksen tekemisestä olisi ollut mitään hyötyä. Näin ajatteli 58 prosenttia

vastaajista. Toiseksi yleisimmäksi syyksi (33 %) vastaajat ilmoittivat sen, että syrjintää tapahtuu koko ajan. Yhteensä 27 prosenttia vastaajista ei ilmoittanut kokemastaan syrjinnästä, koska heidän mielestään tapaus ei ollut riittävän vakava.

EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 kyselyssä vain 23 prosenttia vastaajista ilmoitti kokemastaan syrjinnästä. Kolme yleisintä syytä olla ilmoittamatta kokemaansa syrjintää oli, ettei ilmoituksen tekemisestä koettu olevan mitään hyötyä (52 %), ettei tapausta koettu riittävän vakavaksi (34 %) ja ettei vastaajilla ollut todisteita tapahtuneesta (33 %). Yleisimmät syyt olla ilmoittamatta koettua syrjintää olivat kaikissa kyselyyn osallistuneissa maissa lähes samat kuin häirintätapauksissa.⁷²

Suomessa asuvista vastaajista 15 prosenttia ilmoitti pelkäävänsä kosta, jos he ilmoittaisivat

72 EU FRA 2018: 63.

Taulukko 1. Vastaajien ilmoittamat kolme yleisintä syrjintäperustetta eri tilanteissa.

Tilanne	1.	2.	3.
Töitä hakiessa	etninen tai maahanmuuttajatausta (29 %)	ikä (14 %)	juutalaisuus (10 %)
Töissä	etninen tai maahanmuuttajatausta (14%)	juutalaisuus (14 %)	ikä (9 %)
Terveystieteiden tutkimuksessa	etninen tai maahanmuuttajatausta (8 %)	ikä (5 %)	juutalaisuus (5 %)
Koulun tai yliopiston henkilökunnan kanssa yhteydessä ollessa	etninen tai maahanmuuttajatausta (11 %)	juutalaisuus (8 %)	uskonto tai uskonnollinen vakaumus (2 %)
Asuntoa tai taloa vuokratessa tai ostaessa	etninen tai maahanmuuttajatausta (24 %)	juutalaisuus (7 %)	ihonväri (5 %)
Viranomaisiin tai julkisiin palveluihin yhteydessä ollessa	etninen tai maahanmuuttajatausta (10 %)	juutalaisuus (5 %)	uskonto tai uskonnollinen vakaumus (4 %)
Baarin, yökerhon, ravintolan, hotellin sisäänkäynnin yhteydessä	etninen tai maahanmuuttajatausta (6 %)	juutalaisuus (4 %)	ihonväri (3 %)

kokemastaan syrjinnästä eteenpäin. Fokusryhmähaastattelun osallistajat kertoivat tapauksista, joissa syrjinnästä raportoitin eteenpäin, mutta siitä ei seurannut mitään toimenpiteitä. He kertoivat myös tapauksista, joissa heidän organisaationsa jäsenet olivat huolissaan raportoinnin mahdollisista kielteisistä vaikutuksista. Tästäkin huolimatta organisaatio-oleissa olleet osallistajat kertoivat ottaneensa raportointivastuuta osittain juuri siksi, että heidän organisaatioidensa jäsenet olivat kokeneet paljon antisemitististä syrjintää etenkin 7.10.2023 jälkeen.

”Eli kaikenlaista tapahtuu kyllä, mutta ihmiset eivät uskalla ilmoittaa niistä mihinkään. Ja varmaan joillakin kampuksilla ja työpaikoilla ilmapiiri on niin huono, että ainakin itse olen kuullut muilta, että he ovat sellaisissa paikoissa, joissa työkaverit eivät edes puhu heille, koska he ovat, no esimerkiksi yksi tyyppi kertoi, että heillä kerättiin rahaa Palestiinan hyväksi, ja sen jälkeen alettiin kommentoida, että aivan, sähän et varmaan aio lahjoittaa mitään.”

Fokusryhmähaastatteluun osallistunut henkilö

”Olen itse asiassa alkanut vain tehdä ilmoituksia ihan kaikesta. En jaksa enää välittää, mitä tähän nyt sanoisi, vaikka oman turvallisuuden vaarantamisesta näiden tyyppien takia tai sellaisesta.”

Fokusryhmähaastatteluun osallistunut henkilö

4.3 Juutalaisena työssä ja koulussa

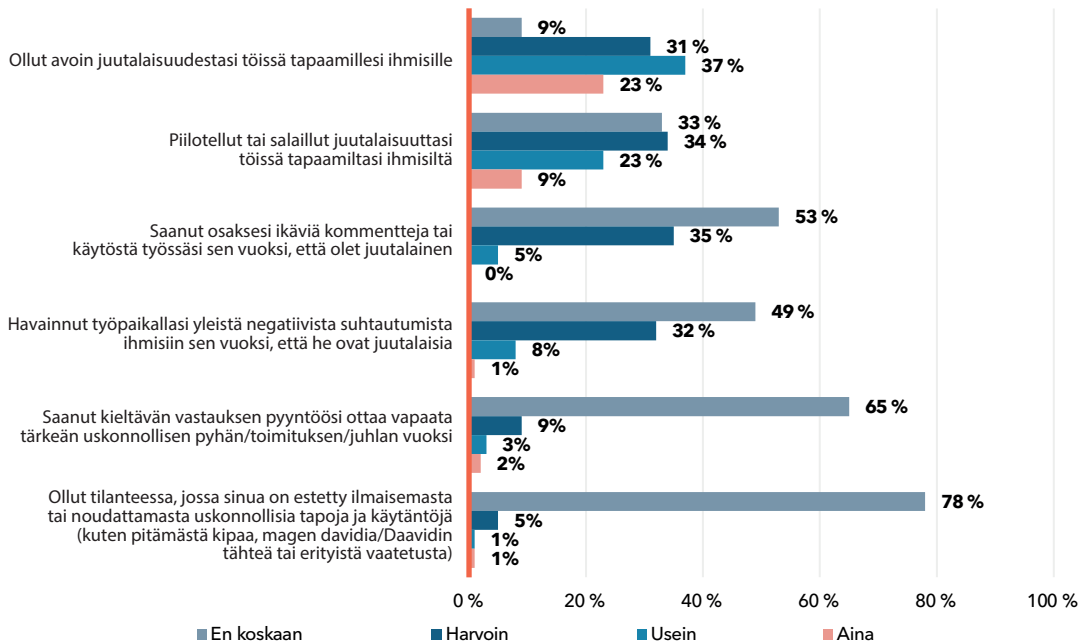
Vastaajilta, jotka ilmoittivat olleensa töissä tai käyneensä koulua tai yliopistoa 12 edellisen kuukauden aikana, kysyttiin kokemuksia siitä, millaista on olla juutalaisena työelämässä tai opiskelijana. Näissä tilanteissa yksilöt ovat vaihtelevasti avoimia omasta juutalaisuudestaan. Jotkut ovat avoimia juutalaisesta identiteetistään ja puhuvat siitä oma-aloitteisesti, kun taas toiset eivät halua tai uskalla aktiivisesti jakaa juutalaisuuttaan muiden kanssa.

4.3.1 Työelämä

Vastaajista 72 prosenttia kertoi olleensa työelämässä 12 edellisen kuukauden aikana. Heistä 23 prosenttia ilmoitti olleensa aina avoimia juutalaisuudestaan, kun taas yhdeksän prosenttia kertoi piilotelleensa tai salaalleensa sitä. Vastaajista kahdeksan prosenttia oli usein kokenut työpaikallaan yleistä kielteistä asennetta juutalaisia kohtaan, ja viisi prosenttia kertoi kohdanneensa kielteisiä kommentteja tai käytöstä työpaikallaan juutalaisuutensa vuoksi. Vastaajista 78 prosenttia kertoi, ettei heitä ole koskaan töissä estetty ilmaisemasta tai harjoittamasta uskonnollisia käytäntöjään ja tapojaan. Lisäksi 65 prosenttia vastaajista kertoi, ettei heitä ole koskaan kielletty ottamasta vapaata tärkeiden uskonnollisten juhlapäivien tai jumalanpalvelusten vuoksi (ks. kuvio 18).

Osa fokusryhmähaastattelujen osallistujista sekä avokysymykseen vastanneista arvioi tilanteen huonontuneen työpaikoilla. Tämä voi olla seurausta 7.10.2023 alkaneesta sodasta.

Kuvio 18. ”Kun olet ollut töissä Suomessa viimeisen 12 kuukauden aikana, oletko koskaan ...?”, (%)

”Meillä oli kuolinilmoitus lehdessä niin mul oli sisaruksia jotka ei ois halunnu sitä, koska siinä on se Daavidin tähti ja meidän sukunimi. Koska me ei tiedetty miten kollegat suhtautuis siihen, tähän ja tohon, se on kauheeta.”

Fokusryhmähaastatteluun osallistunut henkilö

”Vielä pari kuukautta sitten tilanne oli toinen. En piilotellut juutalaisuuttani millään tavoin ja olin varma, että olen turvassa. Nykyään Helsinkiin muuton ja maailman tilanteen takia juutalaisuuteni on tabu. Työpaikalla myönnän vain, jos kysytään suoraan. Tunnen oloni erittäin turvatomaksi kaikkien mielenosoitusten ja nettikommentoinnin seurauksena.”

Kyselyyn vastannut henkilö (nainen, 82)⁷³

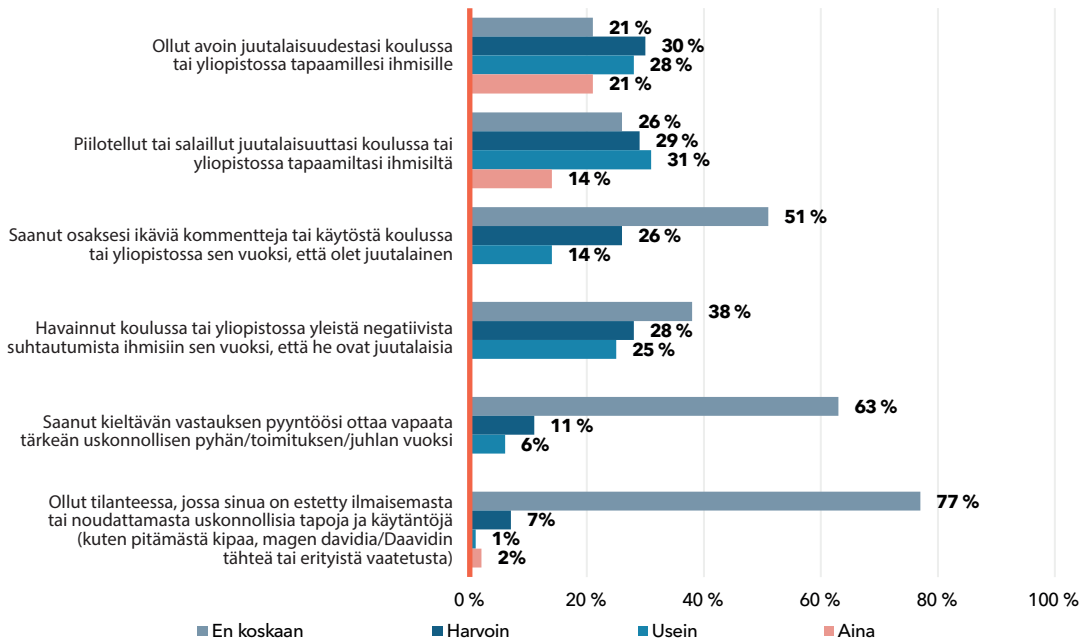
73 Tutkijat olettavat vastauksen perusteella, että vastaaja ilmoitti ikänsä virheellisesti. Tilastolaskennassa käytettiin kuitenkin annettua ikää.

4.3.2 Koulu

Vastaajista 27 prosenttia kertoi olleensa koulussa tai yliopistossa 12 edellisen kuukauden aikana. Heistä 51 prosenttia sanoi, etteivät ole koskaan (21 %) tai ovat vain harvoin (30 %) olleet avoimia juutalaisuudestaan. Koulussa tai yliopistossa 12 edellisen kuukauden aikana olleista vastaajista yli puolet (51 %) ei ollut koskaan kohdannut koulussa kielteisiä kommentteja tai ikävää käytöstä juutalaisuutensa takia, kun taas 25 prosenttia ilmoitti kohdanneensa niitä usein ja 14 prosenttia aina. Vastaajista kuusi prosenttia kertoi saaneensa kieltävän vastauksen pyyntöönsä vapaapäivästä tärkeän uskonnollisen pyhän, toimituksen tai juhlan vuoksi (ks. kuvio 19).

Vertailtaessa työelämässä ja kouluympäristössä esiintyvää antisemitismia ja syrjintää (ks. kuviot 18 ja 19) nähdään, että ongelma on

Kuvio 19. ”Kun olet käynyt koulussa tai yliopistossa Suomessa viimeisen 12 kuukauden aikana, oletko koskaan ...?”, (%)

suurempi kouluympäristössä. Erityisesti fokusryhmähaastatteluihin osallistuneet juutalaisten nuorisojärjestöjen edustajat ilmaisivat huolensa suomalaisten oppilaitosten ja yliopistojen yleistyvästä antisemitismistä. Tämä ilmenee heidän mukaansa kielteisenä suhtautumisena juutalaisia opiskelijoita ja työntekijöitä kohtaan. Monet fokusryhmähaastatteluihin osallistuneista kertoivat, että vaikka oppilaitoksissa kohtaa usein perinteisiäkin antisemitismien muotoja, uudet antisemitismien muodot näyttävät yleistyneen.

”Minä ajattelen esimerkiksi yliopistomaailmaa. Siellähän lähdetään siitä liikkeelle, että ollaan ikään kuin sekulaareja organisaatioita. Mut toisaalta se kristillinen kalenterihan siellä taustalla pyörii ja, jossei siihen sopeudu, niin sitte on ongelmassa.”

Fokusryhmähaastatteluun osallistunut henkilö

”Eräs toinen henkilö [organisaatiosta] kertoi osallistuneensa työpajaan, jossa vain tulostettiin hakaristejä, eivätkä opiskelijat tienneet, mitä tehdä. Siitä ilmoitettiin meille. Mutta he eivät halunneet ilmoittaa siitä minnekään muualle, koska se on heidän koulunsa ja he ovat koulunsa ainoat juutalaiset, joten kaikki tietäisivät, että he tekivät ilmoituksen.”

Fokusryhmähaastatteluun osallistunut henkilö

”Joo, enimmäkseen sitä on ollut somessa. Mutta oon myös kuullut juttuja ihan vaan koulussa ja siskon kanssa. Yks jätkä itse asiassa sanoi naama ihan peruslukemilla et ’hei jutku, mä kaasutan sut.’ Niin se sanoi.”

Fokusryhmähaastatteluun osallistunut henkilö

5 Tietoisuus oikeuksista

Avainlöydökset

- Yli puolet vastaajista (52 %) oli tyytymättömiä valtion antisemitismin vastaisten toimien tasoon Suomessa.
- Yli puolet vastaajista (54 %) oli tyytymättömiä valtion toimiin tietoisuuden lisäämiseksi juutalaisten perinteistä ja tavoista.
- Hieman alle puolet vastaajista (46 %) koki, että ympärileikkauksen (*brit milah*) kieltäminen olisi suuri ongelma. 27 prosenttia vastaajista koki, että kosher-teurastuksen (*shechita*) kieltäminen olisi suuri ongelma.

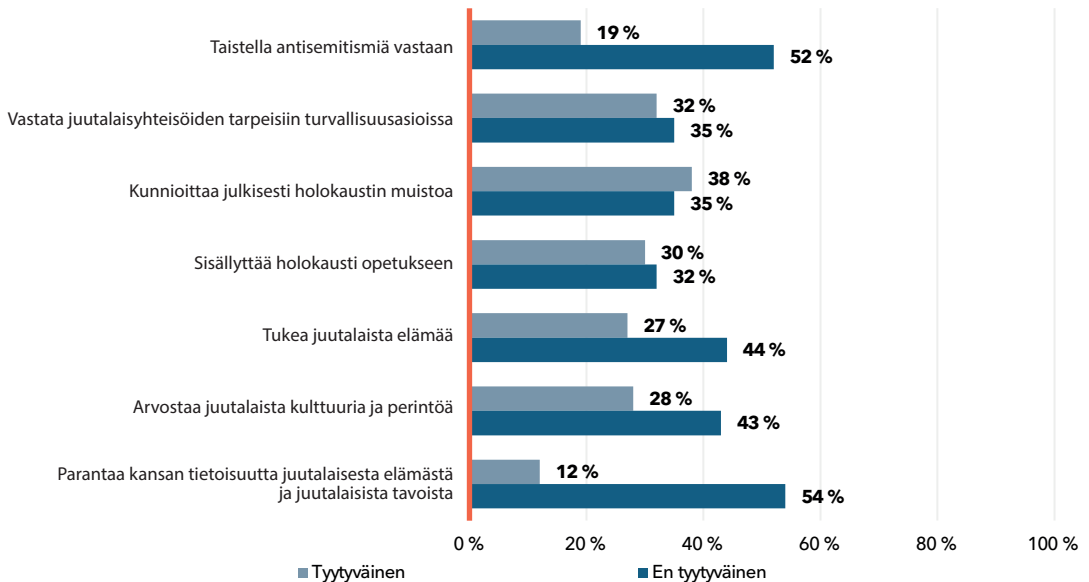
5.1 Suomen valtion toimet juutalaisen elämän turvaamiseksi ja edistämiseksi

EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 tutkimuksessa suurin osa vastaajista (70 %) oli sitä mieltä, että heidän valtionsa eivät toimineet tehokkaasti antisemitismin torjumiseksi. Hieman yli puolet vastaajista (54 %) piti kansallisia toimia juutalaisyhteisöjen turvallisuuden takaamiseksi myönteisinä.⁷⁴

Vastaajilta tiedusteltiin heidän näkemyksiään Suomen valtion toimista juutalaisen elämän turvaamiseksi ja edistämiseksi. Vastaajia pyydettiin määrittelemään asteikolla 1-5, kuinka tyytyväisiä he ovat erilaisiin toimiin, kuten juutalaisen kulttuurin ja perinnön vaalimiseen, juutalaisyhteisöjen turvallisuustarpeisiin vastaamiseen ja holokaustin käsittelyyn opetuksessa. Vastauksissa arvot 1-2 tulkittiin tyytymättömyydeksi, 3 neutraaliksi suhtautumiseksi ja arvot 4-5 tyytyväisyydeksi. Suurin osa vastaajista oli tyytymättömiä Suomen valtion toimiin kaikilla osa-alueilla. Yli puolet vastaajista oli tyytymättömiä antisemitismin vastaisten toimien tasoon (52 %) sekä toimiin lisätä väestön tietoisuutta juutalaisten elämästä ja tavoista (54 %) (ks. kuvio 20).

Kuten aiemmin mainittiin, useat avovastaukset sekä fokusryhmähaastattelut toivat esiin ei-juutalaisen yhteiskunnan tietämättömyyden juutalaisuudesta, juutalaisista ja holokaustista.

74 EU FRA 2018: 12.

Kuvio 20. "Kuinka tyytyväinen olet Suomen valtion pyrkimyksiin tehdä seuraavia asioita: ...", (%)

Sekä kyselyyn vastanneet että haastatteluihin osallistuneet yhdistivät tiedon puutteen antisemitististen asenteiden ja ajatusten lisääntymiseen. He myös korostivat, että koulutus ja muut ehkäisevät toimet ovat välttämättömiä antisemitististen viharikosten välttämiseksi. Heidän mielestään tietämyksen lisääminen yleisesti juutalaisista ja erityisesti antisemitismistä auttaisi vähentämään antisemitistisiä asenteita Suomessa.

"Liittyen holokaustiin, niin Suomi ei ole riittävästi panostanut kasvavalle nuorisolle tiedon antamiseen holokaustista ja kuuden miljoonan juutalaisten murhaamisesta Euroopassa."

Kyselyyn vastannut henkilö (mies, 75)

"On tärkeää panostaa antisemitismin torjuntaan (ja juutalaisten seurakuntien turvallisuuden varmistamiseen) ennen kuin mitään hyökkäystä pääsee tapahtumaan - sellaista kuin Kööpenhaminassa tai Hallsessa. Mielestäni äärioikeisto on tässä suhteessa erittäin vaarallinen."

Kyselyyn vastannut henkilö (nainen, 33)

"Juutalaisia on Suomessa vain noin 2 000 ja suurin osa heistä Helsingin ja Turun seudulla, mutta siitä huolimatta on syytä kertoa suomalaisille juutalaisuudesta, koska Suomikin on osa Eurooppaa, jossa edelleen elää suurissa asutuskeskuksissa paljon juutalaisia. Oikean informaation jakaminen kasvattaa ihmiset suvaitsevaisiksi."

Kyselyyn vastannut henkilö (mies, 75)

"Heillä [hallituksella ja hallintoelimillä] pitäisi olla hyvin selkeät sävelet vähemmistöjen suojelussa... kaikkien vähemmistöjen! Kukaan ei edes puhu juutalaisista vähemmistönä... Se ei oikeasti näy, ja siitä tulee sellainen olo, ettei sitä [juutalaisvähemmistöä] ole edes olemassa ja että heidän [hallituksen ja hallintoelinten] pitäisi nähdä juutalaisuus 'isompana sateenvarjona', jossa on monia eri puolialia, ei vain yhtä."

Fokusryhmähaastatteluun osallistunut henkilö

5.2 Oikeussuojaelinten tuntemus ja niihin luottaminen

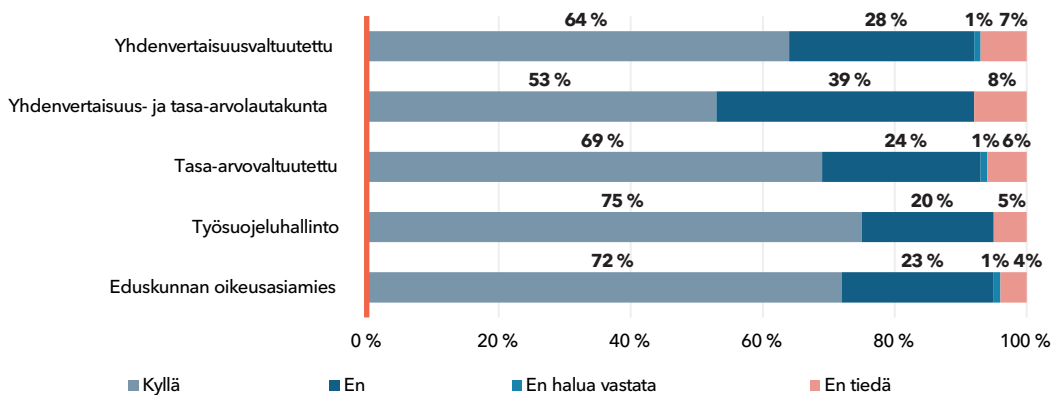
Vastaajilta kysyttiin heidän tietämystään oikeussuojaelimistä ja viranomaisista, joiden puoleen he voisivat kääntyä kohdatessaan syrjintää, ikivaltaa, väkivaltaa tai antisemitismiä holokaustin vähättelyn tai kieltämisen muodossa. Tämä tieto on tärkeä, koska näiden toimielimien tunteminen voi madaltaa ilmoittamisen kynnyistä.

5.2.1 Oikeussuojaelinten tuntemus

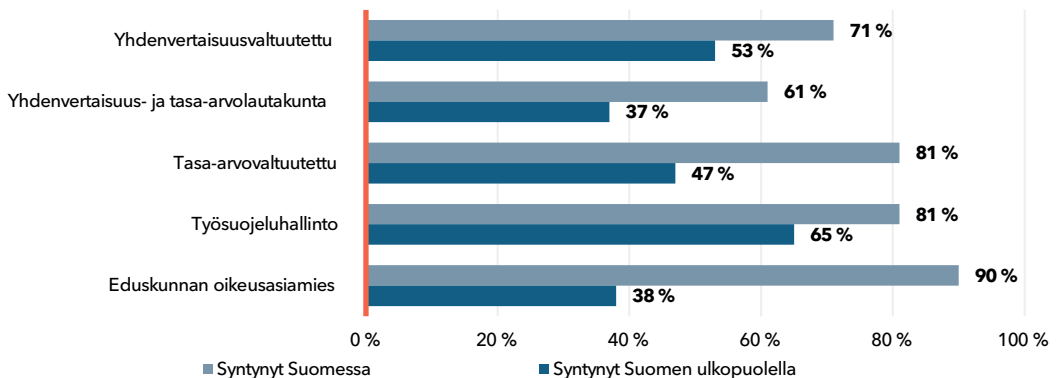
Yli puolet vastaajista oli tietoisia kaikista viidestä instituutiosta, jotka tarjoavat oikeussuojaa ja turvaavat muun muassa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista Suomessa (ks. kuvio 21).

Suomen ulkopuolella syntyneet vastaajat olivat vähemmän tietoisia näistä toimijoista. Tämä tarkoittaa, että heidän on halutessaankin vaikeampaa ilmoittaa syrjinnästä tai tiedustella oikeuksistaan. Ero oli huomattava eduskunnan oikeusasiamiehen tuntemisessa: 90 prosenttia Suomessa syntyneistä vastaajista oli tietoisia tästä toimijasta, mutta Suomen ulkopuolella syntyneistä siitä tiesi vain 38 prosenttia vastaajista (ks. kuvio 22).

Kuvio 21. "Oletko koskaan kuullut seuraavista?", (%).

Kuvio 22. "Vastaajien tietoisuus Suomen oikeussuojaelimistä ja viranomaisista syntymämaan mukaan (%).

5.2.2 Luottamus toimielimiin

Viharikosten ilmoittamiseen tai ilmoittamatta jättämiseen vaikuttaa niin rikosten uhrien tietoisuus käytettävissään olevista tehokkaista oikeussuojakeinoista kuin myös heidän luottamuksensa toimielimiin, joiden puoleen heidän tulisi kääntyä viharikoksen tapahtuessa.⁷⁵ Vastaajia pyydettiin kertomaan asteikolla 0–10, kuinka paljon he luottavat eri instituutioihin. Tässä asteikossa 0 tarkoittaa täydellistä epäluottamusta, arvot 1–3 heikkoa luottamusta, 4–6 kohtalaista luottamusta, 7–9 vahvaa luottamusta ja 10 täydellistä luottamusta.

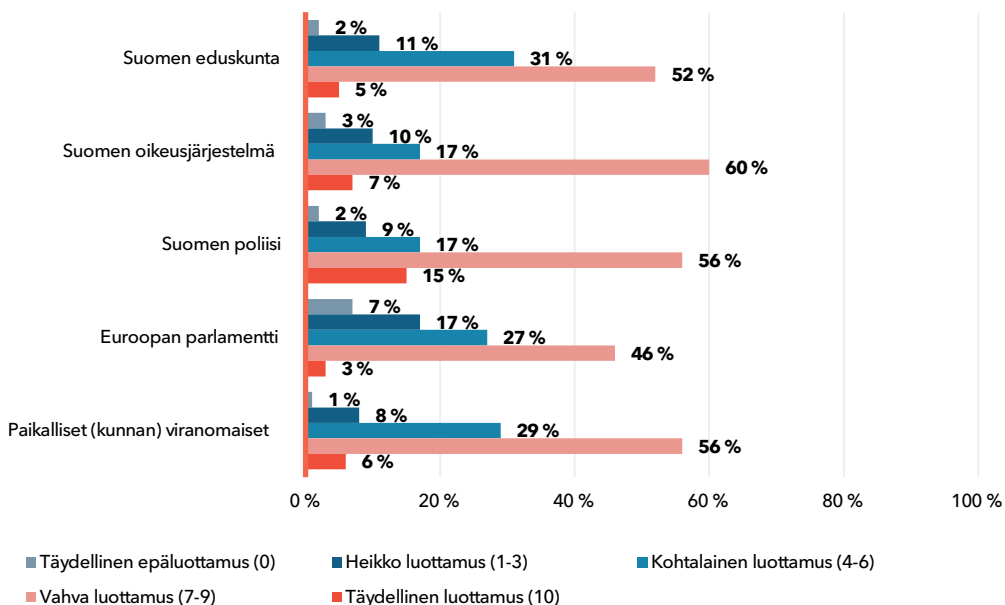
75 Feddes & Jonas, 2020; Encouraging Hate Crime Reporting. The role of law enforcement and other authorities. 2021. EU FRA. <https://fra.europa.eu/en/publication/2021/hate-crime-reporting> (10.12.2023); Riku. Raportti viharikoksista: epäluottamus poliisiin toimintaan näkyy vastauksissa: <https://www.riku.fi/raportti-viharikoksista-epaluottamus-poliisiin-toimintaan-nakyy-vastauksissa/> (31.01.2024)

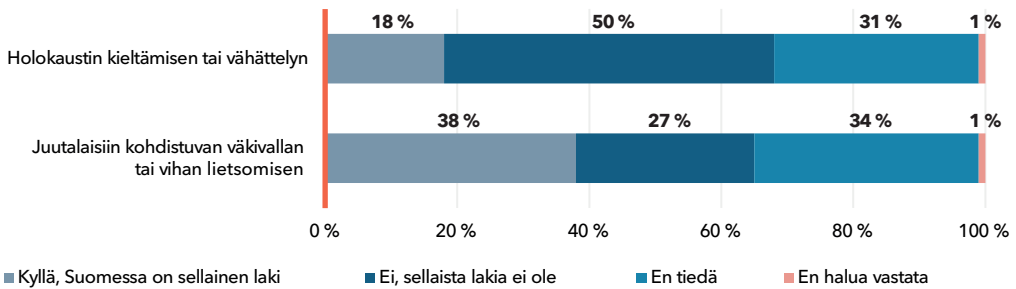
Vähiten vastaajat luottivat Euroopan parlamenttiin (7 prosenttia ei luota lainkaan, 17 prosenttia luottaa vähän) ja eniten Suomen poliisiin. Vastaajista 15 prosenttia luottaa poliisiin täysin ja 56 prosenttia paljon (ks. kuvio 23). Suomessa syntyneet luottavat luoteltuihin suomalaisiin toimielimiin hieman enemmän kuin ulkomailla syntyneet. Esimerkiksi yhdeksän prosenttia Suomessa syntyneistä vastaajista ilmoitti luottavansa Suomen oikeusjärjestelmään täysin, kun taas ulkomailla syntyneistä kolme prosenttia.

5.3 Juutalaisia suojelevien lakien tuntemus

Pääministeri Petteri Orpon hallitus joutui muun muassa rasismiin liittyvien kohujen keskelle kesällä 2023. Tämän jälkeen hallitus antoi eduskunnalle tiedonannon toimista, joilla aiotaan edistää yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja syrji-

Kuvio 23. "Asteikolla 0-10, kuinka paljon luotat seuraaviin toimielimiin?", (%)

Kuvio 24. ”Onko Suomessa omien tietojesi tai kuulemasi mukaan lakia, joka kieltää ...”, (%)

mättömyyttä suomalaisessa yhteiskunnassa.⁷⁶ Ehdotettuihin toimiin kuului myös suunnitelma holokaustin kieltämisen kriminalisoinnista. Lisäksi hallitus ilmoitti tutkivansa mahdollisuutta kieltää natsismin ja kommunismin symbolien käyttö tilanteissa, joissa niiden tarkoitus on kyseisten aatteiden edistäminen. Näiden toimenpiteiden ja lakien valmistelu on käynnistynyt. Suomen nykyinen laki kieltää kiihottamisen kansanryhmää vastaan.⁷⁷

Kyselyssä selvitettiin vastaajien tietoisuutta oikeudellisista toimista vihaan yllyttämistä sekä holokaustin kieltämistä ja vähättelyä vastaan. Noin kolmasosa vastaajista ilmoitti, etteivät he tiedä, kieltääkö laki juutalaisiin kohdistuvaan väkivaltaan yllyttämisen (34 %) tai holokaustin kieltämisen ja vähättelyn (33 %). Vain puolet heistä tiesi, ettei ole olemassa lakia, joka kieltäisi holokaustin kieltämisen tai vähättelyn (ks. kuvio 24).

EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 tutkimus osoittaa huomattavaa maakohtaista vaihtelua vastaajien tiedoissa holokaustin kieltämiseen tai vähättelyyn liittyvistä laeista. Esimerkiksi harvempi kuin joka viides vastaaja Tanskassa (13 %) ja Ruotsissa (16 %) uskoi, että

heidän maassaan on lainsäädäntöä, joka kieltää holokaustin kieltämisen tai vähättelyn. Näissä maissa vastaajien käsitys oli samankaltainen kuin Suomessa.⁷⁸

Sekä avovastaukset että fokusryhmän osallistujien kommentit osoittavat, että vastaajat eivät ole täysin selvillä näiden lakien tilanteesta Suomessa.

”... [Toivoisin, että Suomen hallitus] olisi selkeämpi sen suhteen, mitä on meneillään. Emme ole ihan varmoja, mitä nykyinen hallitus oikein puuhaa. Emmekä me tiedä, mitä edellinen hallitus on puuhannut!”

Fokusryhmähaastatteluun osallistunut henkilö

5.4 Kosher-teurastus (shechita) ja ympärileikkaus (brit milah)

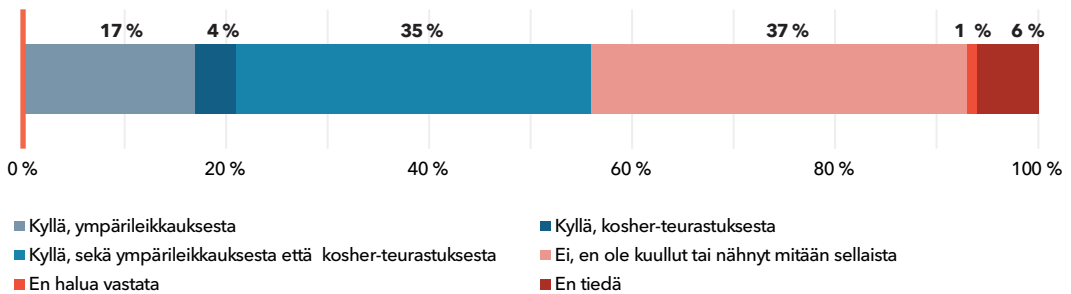
Brit milah eli juutalaisten poikien ja miesten ympärileikkaus sekä kosher-teurastus ovat viime aikoina olleet useissa Pohjoismaissa kiisteltäviä keskustelunaiheita. Ympärileikkaus on maailmanlaajuisesti yksi ilmeisimmistä juutalaisuuden merkeistä. Myös kosher-lihan syömistä tai kosher-ruokavaliorajoitusten noudattamista pidetään vahvana osoituksena juutalaisuudesta. Diasporassa näihin kysymyksiin ja niihin liittyviin uskonnollisiin ohjeistuksiin suhtaudutaan eri tavoin.

76 Valtioneuvoston tiedonanto yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20230829111992>

77 Kiihottaminen kansanryhmää vastaan. Rikoslaki. 10 § (13.5.2011/511). <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001> (28.12.2023)

78 EU FRA 2018: 67.

Kuvio 25. ”Oletko viimeisin 12 kuukauden aikana henkilökohtaisesti kuullut tai nähnyt ei-juutalaisen henkilön tuovan esille, että ympärileikkaus (brit mila) ja kosher-teurastus pitäisi kieltää Suomessa?”, (%)

Vaikka ympärileikkauksen tai kosher-teurastuksen kieltämisen motiivit eivät olisikaan avoimesti antisemitistisiä, ne voivat leimata juutalaisia yksilöitä ja synnyttää antisemitististä retoriikkaa samalla tavoin kuin muslimiyhteisöjen perinteiden kieltäminen voi vahvistaa islamofobisia asenteita. Tätä aihetta ei sivuttu fokusryhmähaastatteluissa tai avovastauksissa mahdollisesti siksi, etteivät nykyiset lait kiellä näitä käytäntöjä.

Uusi eläinten hyvinvointilaki astui voimaan 1. tammikuuta 2024. Lain 65. pykälässä mainitaan myös uskonnollisin perustein tehdyt teurastukset. Laki ei viittaa suoraan kosher-teurastukseen, mutta sen mukaan ”sellainen uskonnollinen teurastustapa on sallittu, jossa verenlasku aloitetaan samanaikaisesti eläimen tainnuttamisen kanssa, tai jossa siipikarjaan kuuluva eläin sileälataisia lintuja lukuun ottamatta teurastetaan katkaisemalla kaula nopeasti terävällä aseella.”⁷⁹ Uskonnollisen teurastuksen suhteen uuteen lakiin ei tehty merkittäviä muutoksia aikaisempaan eläinsuojelulakiin verrattuna.⁸⁰ Poikien ei-lääketieteellisesti

motivoitu ympärileikkaus on sallittu Suomessa noudattamalla erityisiä ohjeita.⁸¹

Kyselyssä selvitettiin, kuinka usein vastaajat ovat kohdanneet keskusteluja ympärileikkauksesta ja kosher-teurastuksesta ei-juutalaisten kanssa. Vastaajilta kysyttiin, ovatko he 12 edellisen kuukauden aikana kuulleet tai nähneet ei-juutalaisen henkilön esittävän, että kosher-teurastus ja ympärileikkaus pitäisi kieltää Suomessa. Yli puolet vastaajista (56 %) ilmoitti kuulleensa tällaisia ehdotuksia. Vastaajista 17 prosenttia ilmoitti kohdanneensa ehdotuksia ympärileikkauksen ja neljä prosenttia kosher-teurastuksen kieltämisestä. 35 prosenttia vastaajista ilmoitti kohdanneensa molempia (ks. kuvio 25).

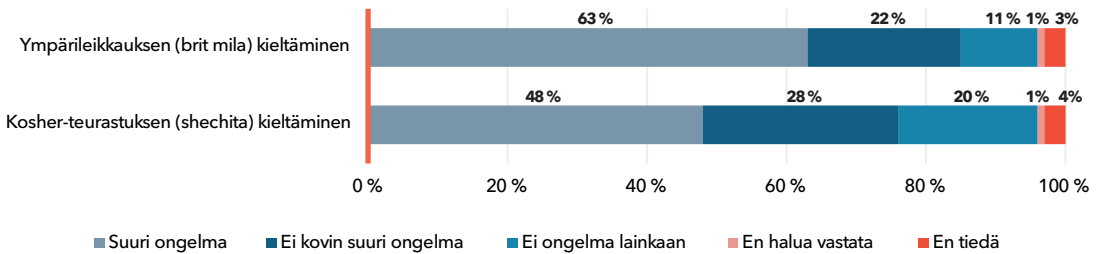
EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 kyselyssä keskimäärin yhdeksän prosenttia vastaajista kertoi kohdanneensa ehdotuksia ympärileikkauksen kieltämisestä, 11 prosenttia kosher-teurastuksen kieltämisestä ja 38 prosenttia molempien kieltämisestä. Vastaa-

79 Eläinten teurastus. 65 §. 693/2023. Laki eläinten hyvinvoinnista. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230693> (02.01.2024)

80 Uskonnollisista syistä noudatettava erityinen teurastustapa. 33b§ (9.8.2013/584). 1996/247. Eläinsuojelulaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960247> (28.12.2023)

81 STM 2003:39 muistio poikien ei-lääketieteellisestä ympärileikkauksesta: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/73974/TRM200339.pdf?sequence=1> (28.12.2023); STM242/2015 ohje poikien ei-lääketieteellisestä ympärileikkauksesta: <https://stm.fi/documents/1271139/1367411/Ohje+poikien+ei+lääketieteellisestä+ympärileikkauksesta.pdf/80fa20c0-1917-4dc0-912d-16cc5fb380eb> (28.12.2023)

Kuvio 26. ”Kuinka suuri ongelma seuraavat vaihtoehdot olisivat sinulle juutalaisena, vai olisivatko ne ongelma ylipäätään?”, (%)

jista 42 prosenttia ei ollut kohdannut tällaisia ehdotuksia. Vastauksissa oli hajontaa eri maiden välillä. Tanskassa lähes kaikki vastaajat sanoivat kuulleensa ei-juutalaisilta, että maassa ei saisi tapahtua ympärileikkauksia tai kosher-teurastusta.⁸² Suomalaisen kyselyn tulokset ovat huomattavasti lähempänä EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 kyselyn keskiarvoa kuin Tanskaa, vaikka siellä juutalaisvähemmistö on samankokoinen kuin Suomessa.

Kyselyssä selvitettiin ympärileikkauksen ja kosher-teurastuksen merkitystä vastaajille kysymällä, miten suurena ongelmana he pitäisivät ympärileikkauksen tai kosher-teurastuksen kieltämistä. Vastaajista 63 prosenttia pitäisi ympärileikkauksen ja 48 prosenttia kosher-teurastuksen kieltämistä ongelmana (ks. kuvio 26).⁸³

82 EU FRA 2018: 69-70.

83 Luku sisältää vastaajat, joille kiellot olisivat erittäin suuri ja melko suuri ongelma.

6 Suomen juutalaisvähemmistö

Avainlöydökset

- Vastaajista 75 prosenttia tunnistaa itsensä juutalaiseksi kulttuurin, 69 prosenttia uskonnon ja 63 prosenttia vanhempiensa juutalaisuuden perusteella.
- Vastaajista 56 prosenttia ilmoitti olevansa "vain juutalaisia" tai "maallisia".
- Suurin osa vastaajista (68 %) ylläpitää vahvaa juutalaista identiteettiä.

Suomen juutalaisväestön kokoa on vaikea arvioida, koska oman juutalaisuutensa voi kokea monella tavalla, eikä Suomessa koota systemaattisesti tietoa juutalaisvähemmistöön kuuluvien henkilöiden määrästä. Tilastokeskus kerää tietoa Suomen juutalaisseurakuntien jäsenistöstä, mutta Suomessa on myös eri maista tulleita henkilöitä, jotka eivät välttämättä ole yhteydessä mihinkään juutalaisyhteisöön tai -järjestöön. He saattavat silti identifioitua juutalaisiksi.

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2022 Suomen kolmen uskonnollisen juutalaisyhteisön eli Helsingin juutalaisen seurakunnan, Turun juutalaisen seurakunnan ja Or Hatzafon Finlandin jäsenmäärä oli enintään 1 073 henkilöä.⁸⁴

84 Uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluminen iän ja sukupuolen mukaan, 1990–2022. https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vaerak/statfin_vaerak_pxt_11rx.px/table/tableViewLayout1/ (22.12.2023)

Näistä yli 16-vuotiaita oli noin 900 henkilöä.⁸⁵ Tilastokeskuksen mukaan Suomessa asui 335 yli 15-vuotiasta Israelin kansalaista vuonna 2022.⁸⁶ Osa heistä oli eri juutalaisseurakuntien jäseniä. Todennäköisesti suurin osa seurakuntiin kuulumattomista israelilaisista identifioituu juutalaiseksi, vaikka osa heistä voi identifioitua myös muslimiksi, kristityksi tai muihin uskontoihin taikka etnisiin ryhmiin kuuluvaksi israelilaiseksi.

Muiden arvioiden mukaan pääkaupunkiseudulla asuu lisäksi noin 50 juutalaisperhettä (noin 150 ihmistä), jotka ovat kotoisin Venäjän tai entisen Neuvostoliiton alueelta.⁸⁷ Tutkijat arvioivat, että Suomessa elää tällä hetkellä pysyvästi 1 500–2 000 yli 16-vuotiasta juutalaiseksi identifioituvaa henkilöä, joista valtaosa asuu pääkaupunkiseudulla (ks. taulukko 2).

85 Helsingin juutalainen seurakunnan, Turun juutalainen seurakunnan ja Or Hatzafon Finlandin tietojen mukaan. Haluamme kiittää heitä heidän panoksestaan.

86 Uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluminen iän ja sukupuolen mukaan, 1990–2022. https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vaerak/statfin_vaerak_pxt_11rg.px/table/tableViewLayout1/ (22.12.2023)

87 Haluamme kiittää Suomen Chabad Lubavitchia heidän panoksestaan.

6.1 Juutalainen identiteetti

Juutalainen identiteetti voi rakentua monin ja usein risteävin tavoin. Juutalaisen identiteetin kartoittamiseksi vastaajilta kysyttiin esimerkiksi juutalaisten käytäntöjen noudattamisesta, kuten kosher-ruoan syömisestä tai synagogassa käymisestä, sekä jäsenyydestä juutalaisessa seurakunnassa ja/tai juutalaisjärjestöissä. Heiltä kysyttiin myös heidän tavastaan luokitella juutalaista identiteettiä ja sitä, ovatko he taustaltaan syntyperäisiä juutalaisia, käännyttäisiä juutalaisia vai juutalaisia kasvatuksen perusteella. Heitä pyydettiin lisäksi arvioimaan oman juutalaisen identiteettinsä vahvuutta asteikolla 1–10.

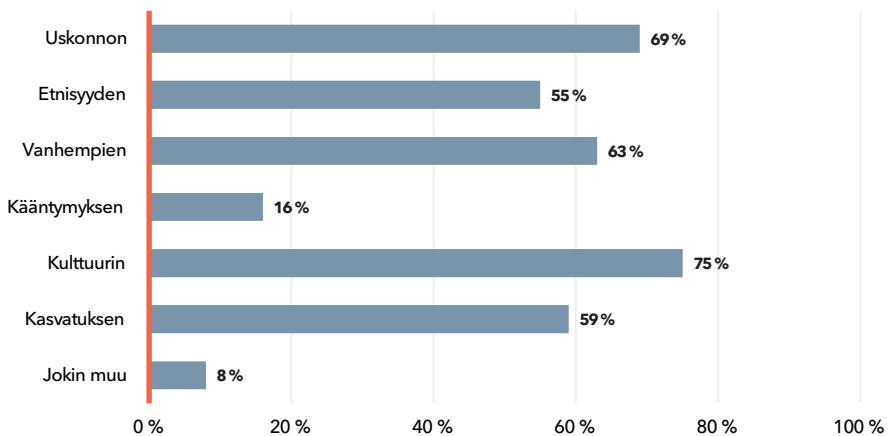
Vastaajia pyydettiin kertomaan, millä perusteella he pitävät itseään juutalaisina. Kysymyksessä sai valita yhden tai useamman eri vaihtoehdon. Vastaajista 75 prosenttia kertoi tunnistavansa itsensä juutalaiseksi kulttuurin, 69 prosenttia uskonnon ja 63 prosenttia vanhempiensa juutalaisuuden perusteella (ks. kuvio 27).

6.2 Kuvaus vastaajien nykyisestä juutalaisuudesta

Juutalainen uskonto ja juutalaisuus eivät ole monoliittisia. Juutalaisia uskontokuntia on useita erilaisia, ja niissä asennoidutaan tiettyihin juutalaiseihin käytäntöihin ja perinteisiin monin eri tavoin. Vastaajia pyydettiin ilmoittamaan nykyinen juutalaisidentiteettinsä. Vastaajista 56 prosenttia ilmoitti olevansa "vain juutalaisia" tai "maallisia", 16 prosenttia reformijuutalaisia ja 15 prosenttia konservatiivisia juutalaisia. Vastaajista vain kuusi prosenttia katsoi olevansa ortodoksijuutalaisia ja yksi prosentti ultraortodoksia haredijuutalaisia (ks. kuvio 28). Tämä on mielenkiintoista, koska tällä hetkellä Suomen kolmesta juutalaisesta seurakunnasta kaksi on moderneja ortodoksisuurakuntia ja yksi reformijuutalainen. Vaikka Helsingin juutalainen seurakunta ja Turun juutalainen seurakunta ovat nimellisesti ortodokseja, kaikki niiden jäsenet eivät ole ortodoksijuutalaisia. Tämä havainto on mainittu monissa aiemmissakin tutkimuksissa.⁸⁹

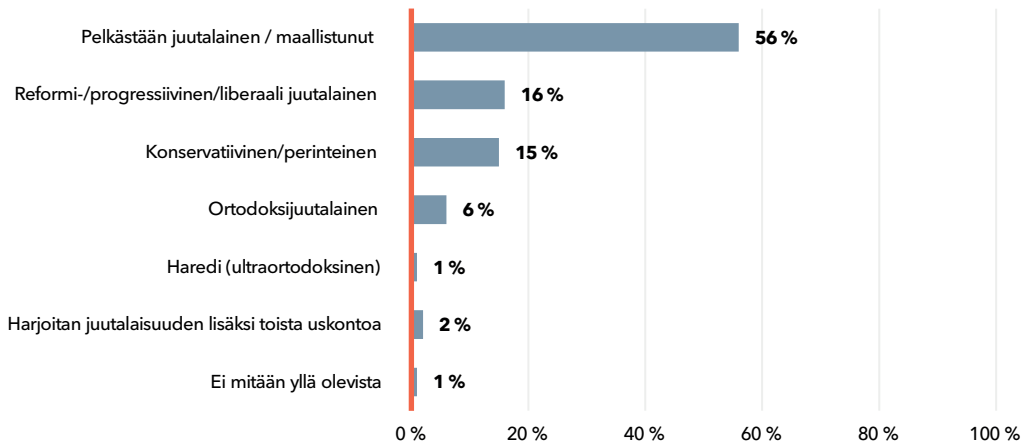
89 Ks. Illman, Czimbalmos & Pataricza, 2022; Czimbalmos, 2021; Illman, 2019

Kuvio 27. "Minkä perusteella sanoisit olevasi Juutalainen?", (%).⁸⁸

88 Kuvioista poistettiin "en halua sanoa" -vastaukset.

Kuvio 28. ”Mikä seuraavista on lähimpänä omaa tämänhetkistä kokemustasi juutalaisuudestasi?”, (%)⁹¹

6.2.1 Aktiivisuus juutalaisjärjestöissä

Suomessa on erilaisia juutalaisjärjestöjä, kuten kulttuuri-, nuoriso-, tai urheilujärjestöjä, jotka pyrkivät palvelemaan ihmisiä, jotka haluavat harjoittaa juutalaisuuttaan muuten kuin uskonnollisin tavoin. Vastaajilta kysyttiin, toimivatko he aktiivisesti joko seurakunnassa tai muussa juutalaisessa järjestössä. Vastaajista 43 prosenttia kertoi olevansa aktiivijäsen tai vapaaehtoinen yhdessä tai useammassa järjestössä, 35 prosenttia sanoi olevansa säännöllisesti tekemisessä yhden tai useamman järjestön kanssa ja 38 prosenttia vastasi seuraavansa yhden tai useamman järjestön toimintaa. 20 prosenttia vastaajista ilmoitti, ettei ole aktiivisesti mukana missään järjestössä.⁹⁰⁹¹

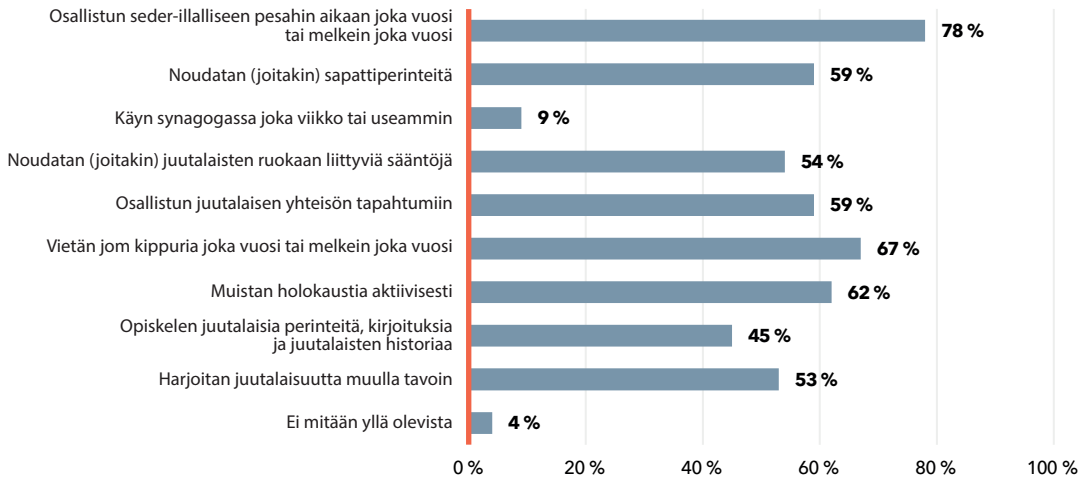
90 Vastausvaihtoehdoista sai valita useamman kuin yhden.

91 Kuvioista poistettiin "en halua sanoa" -vastaukset.

6.2.2 Juutalaisten juhlapäivien ja käytäntöjen noudattaminen

Osa ihmisistä ylläpitää juutalaisia perinteitä ja käytäntöjä, vaikka ei muuten noudattaisikaan tiukasti juutalaisia tapoja tai olisi vahvasti uskonnollinen, kuten haredi- tai ortodoksijuutalaiset. Vastaajilta kysyttiin, noudattavatko he juutalaisia tapoja tai viettävätkö he juutalaisia juhlapäiviä, kunnioittavatko he holokaustin muistoa tai osallistuvatko he juutalaisyhteisöjen toimintaan. Vastaajista 78 prosenttia kertoi viettävänsä pesach sederiä ja 67 prosenttia jom kippuria joka vuosi tai melkein joka vuosi. Nämä ovat juutalaisten tärkeimpiä juhlapäiviä, joita viettävät tavallisesti myös itsensä uskonnottomiksi kokevat juutalaiset. Yli puolet vastaajista (54 %) sanoi noudattavansa joitakin juutalaisten ruokavaliolakeja. Vähemmistö vastaajista (9 %) ilmoitti käyvänsä synagogassa viikoittain tai useammin (ks. kuvio 29).

Kuvio 29. ”Mitä seuraavista juutalaisista perinteistä tai juutalaisuuteen liittyvistä tavoista noudatat tai mihin niistä osallistut?”, (%)⁹³

EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 tutkimukseen osallistuneilta kysyttiin heidän noudattamistaan juutalaiskäytännöistä tai juhlapäivistä hieman eri tavalla kuin Suomessa nyt tehdyssä tutkimuksessa. Vastaajista suurin osa kertoi osallistuvansa pesach sederiin (92 %) ja paastoavansa jom kippurina (84 %) useimmiten tai joka vuosi.⁹²

6.2.3 Juutalaisidentiteetin voimakkuus

Vastaajia pyydettiin määrittelemään oman juutalaisen identiteettinsä vahvuus asteikolla 1-10, jossa 1 tarkoittaa heikkoa juutalaisidentiteettiä ja 10 vahvaa juutalaisidentiteettiä. Suurin osa vastaajista (68 %) kertoi, että heillä on vahva juutalainen identiteetti (asteikon arvot 8-10). Neljäsosa (25 %) määritteli juutalaisen identiteettinsä keskivahvaksi (arvot 4-7) ja viisi prosenttia heikoksi (arvot 1-3).

EU:n perusoikeusviraston vuoden 2018 tutkimuksessa suurin osa vastaajista (71 %) koki juutalaisen identiteettinsä vahvaksi. Neljännes (24 %) määritteli juutalaisen identiteettinsä

keskivahvaksi ja neljä prosenttia heikoksi. Juutalaisen identiteetin keskimääräinen vahvuus oli sama kaikissa 12:ssa tutkimukseen osallistuneessa EU-maassa.⁹⁴

6.3 Sosiodemografiset ominaisuudet

Tutkimukseen osallistui hieman enemmän naisia (52 %) kuin miehiä (46 %). Jotta ryhmittä saatiin tilastollista analyysia varten riittävän suuria, vastaajat jaettiin kolmeen ikäryhmään. Nuorin ikäryhmä (16-34-vuotiaat) muodosti 25 prosenttia vastaajista, keskimäinen ryhmä (35-54-vuotiaat) 38 prosenttia ja vanhin ikäryhmä (yli 55-vuotiaat) 36 prosenttia. Vastaajista 79 prosenttia oli suorittanut vähintään alemman korkeakoulututkinnon, 48 prosenttia oli palkkatyössä ja 82 prosenttia asui suuressa kaupungissa tai suuren kaupungin esikaupunkialueella. Taulukossa näkyvät yleisimmät sosiodemografiset ominaisuudet.⁹⁵

Kaikkien prosenttiosuuksien yhteissumma ei ole 100, koska lukuja on pyöristetty ja ”en halua sanoa” -vastaukset on poistettu.

92 EU FRA 2018: 78.

93 Kuvioista poistettiin ”en halua sanoa” -vastaukset.

94 EU FRA 2018: 78.

95 Taulukosta poistettiin ”en halua sanoa” -vastaukset.

Taulukko 2. Sosiodemografiset ominaisuudet

		%	N
Ilmoitettu sukupuoli	Nainen	52 %	174
	Mies	46 %	154
	Muu	1 %	3
Ikä	16-34	26 %	85
	35-54	36 %	128
	55+	55 %	121
Syntymämaa	Suomi	64 %	215
	Israel	13 %	43
	Muu EU:n jäsenvaltio	8 %	25
	Yhdysvallat	6 %	21
	Venäjä tai entinen Neuvostoliitto	4 %	13
	Muu	3 %	11
Ylin suoritettu koulutustaso	Alakoulu	1 %	3
	Yläkoulu	4 %	12
	Lukio	9 %	30
	Ammattikoulu	7 %	22
	Alempi korkeakoulututkinto	31 %	102
	Ylempi korkeakoulututkinto	39 %	121
	Tohtorin tutkinto	9 %	31
Työllisyystilanne	Palkkatyö	48 %	161
	Itsensätyöllistäjä	15 %	51
	Oppilas, opiskelija, harjoittelija	11 %	36
	Eläkkeellä	19 %	65
	Hoitaa kotitöitä ja hoitovastuita	1 %	4
	Ei ole töissä sairauden tai vammaisuuden vuoksi	1 %	4
	On toimeton muista syistä	2 %	5
Asuinalue	Pääkaupunkiseutu (Helsinki, Espoo, Vantaa)	73 %	244
	Uusimaa (mutta ei pääkaupunkiseutu)	7 %	24
	Lounais-Suomi	10 %	32
	Pirkanmaa	2 %	7
	Pohjois-Savo	3 %	9
	Muu	4 %	12
Asuinpaikka	Iso kaupunki	55 %	183
	Ison kaupungin lähiö tai esikaupunkialue	27 %	90
	Keskikokoinen tai pieni kaupunki	12 %	41
	Joku muu	4 %	14

7 Suositukset

Tämän tutkimuksen päätavoite oli selvittää kyselytutkimuksella antisemitismin yleisyyttä Suomessa ihmisiltä, jotka määrittelevät itsensä juutalaiseksi ja asuvat Suomessa. Tiedonkeruuta täydennettiin kohdeväestön järjestöissä toimivien henkilöiden fokusryhmähaastattelulla. Järjestöillä ja niiden edustajilla on syvällistä tietoa haasteista, joita Suomen juutalaisvähemmistöön kuuluvat kohtaavat. Heidän osallistumisensa parantaa tutkimuksen laatua ja merkittävyyttä.

Tämä selvitys keskittyy Suomessa asuviin juutalaisiin, mutta tutkimuksen tulokset ja siinä esitetyt yhteiskunnalliset haasteet sekä suositukset ovat todennäköisesti arvokkaita ja merkittäviä myös laajemmassa pohjoismaisessa ja eurooppalaisessa kontekstissa. Suositusten pohjana on käytetty sekä kyselystä että fokusryhmähaastatteluista (n=2) saatua tietoa.

Suositukset on järjestetty kyselyn ja fokusryhmähaastattelussa esiin tulleiden keskeisten teemojen mukaisesti. Suositukset kattavat koulutuksen, juutalaisiin kohdistuvat viharikokset, väkivallan ja syrjinnän, juutalaisen elämän ja kulttuurin turvaamisen sekä tutkimuksen. Suositusten osa-alueet eivät ole toisistaan riippumattomia, vaan esimerkiksi juutalaisen kulttuurin säilyttäminen liittyy myös koulutukseen ja tutkimukseen.

On aiheellista huomioida, että samanaikaisesti useisiin eri vähemmistöryhmiin kuuluvat henkilöt kokevat muita todennäköisemmin vastoinkäymisiä elämänsä eri osa-alueilla.⁹⁶ Tästä syystä osa suosituksista hyödyttää mahdollisesti myös muiden vähemmistöryhmien edustajia.

7.1 Koulutus

Holokaustista on kulunut jo useita sukupolvia, joten holokaustin nähneitä ja kokeneita on aina vain vähemmän. Siksi on erityisen tärkeää, että lapset ja nuoret ovat tietoisia julmuuksista, jotka koettelivat Eurooppaa toisen maailmansodan aikana. On tärkeää osata nähdä, miten historian opit liittyvät nyky-yhteiskunnissa esiintyviin viharikoksiin, konflikteihin ja jopa kansanmurhiin. Akateemisen itesesensuurin ja itsesuojelelun vuoksi Suomen silloisen valtiovallan kritisointi sen roolista toisessa maailmansodassa ja holokaustin historiassa on vasta viime vuosina noussut osaksi suomalaista tutkimusta.⁹⁷

Koululaitoksella on keskeinen rooli eri vähemmistöryhmien historian, tapojen ja kult-

96 Czibalmos & Rask 2022.

97 Ahonen, Muir & Silvennoinen, 2020; Muir & Tuori, 2019.

tuurin opettamisessa sekä monimuotoisuuden tunnistamisessa ja vaalimisessa. Tämän saavuttamiseksi perusopetuksen on tarjottava tietoa juutalaisuudesta uskontona ja Suomen juutalaisten historiasta. Lapsilla ja nuorilla aikuisilla on oltava valmiudet tunnistaa ja vastustaa niin antisemitismiä kuin rasismia, muukalaisvihaa, seksismiä, homo- ja transfobiaa sekä muita suvaitsemattomuuden muotoja.

- Koulutusalan ammattilaisten kyky tunnistaa antisemitistiset ilmiöt, ilmaisut ja teot sekä muunlaiseen suvaitsemattomuuteen liittyvä toiminta on varmistettava. Heillä on myös oltava työkaluja niiden ehkäisyyn ja käsittelyyn.
- Oppilaitosten on varmistettava, että lapset ja nuoret omaksuvat kriittisen medialukutaidon, joka auttaa hälventämään juutalaisiin ja muihin vähemmistöryhmiin kohdistuvia myyttejä ja ennakkoluuloja.
- Oppilaitosten on systemaattisesti tuettava lasten ja nuorten lähdekriittistä ajattelua ja kykyä kyseenalaistaa kohtaamansa valeuutiset, propaganda sekä äärimmäiset ja muukalaisvihamieliset asenteet ja arvot.
- Antisemitismin ja juutalaisten syrjinnän historiallisten näkökulmien opetuksen on katettava muutakin kuin kansallissosialismiin ja holokaustiin liittyvät antisemitismin muodot.
- Opetukseen on sisällytettävä myös antisemitismin seurausten ja sen uudempien muotojen käsittely suhteessa nyky-yhteiskuntaan.
- Opetuksessa tulee huomioida juutalaisväestön moninaisuus.

7.2 Syrjintä, viharikokset ja juutalaisiin kohdistuva väkivalta

Vaikka antisemitismi vaikuttaa suoraan ja voimakkaimmin juutalaisyhteisöön, se uhkaa myös demokratiaa, demokraattisia arvoja, turvallisuutta ja kaikkien yksilöiden oikeuksia. Antisemitismissä on monia samoja piirteitä kuin rasismissa, islamofobiassa, homofobiassa, transfobiassa ja naisvihan kaltaisissa vihan ja suvaitsemattomuuden muodoissa. Antisemitismiin liittyy kuitenkin ainutlaatuisia ominaisuuksia, jotka vaativat räätälöityjä toimenpiteitä. Hyökkäykset synagogiin ja juutalaisiin kohdistuva väkivalta Euroopassa ovat paljastaneet jumalanpalveluspaikkojen ja juutalaisjärjestöjen turvajärjestelmien heikkouksia ja tarpeen kiireellisiin toimenpiteisiin.

Luottamus viranomaisiin on avainasemassa, kun luodaan ja ylläpidetään ihmisten turvallisuuden tunnetta. Aiemmat tutkimukset osoittavat, että eri etnisistä, uskonnollisista tai kulttuuritaustoista tulevat henkilöt ovat olleet tyytymättömiä tapoihin, joilla Suomen poliisi on heidät kohdannut.⁹⁸ Lisäksi monet eri vähemmistötaustaiset henkilöt tuntevat, etteivät voi luottaa Suomen poliisiin.⁹⁹ Tästä selvityksestä käy ilmi, että koettuja viharikoksia on ilmoitettu poliisille vain vähän, vaikka vastaajat ovat usein kohdanneet häirintää ja viharikoksia. Tämä ilmentää rikosten aliraportointia. Ihmisten kokemus turvattomuus Suomessa viestii useista yhteiskunnallisista ongelmista, joihin tulee pyrkiä aktiivisesti puuttamaan.

98 Esimerkiksi: Himanen, 2021; Keskinen, Kivijärvi, Osaze et al. 2018.

99 Czibalmos & Rask, 2022; Kääriäinen & Niemi, 2014; Sahramäki, Niemi & Kääriäinen 2014.

- Antisemitistisen syrjinnän ja viharikosten uhrien tietoisuutta oikeussuojakeinoista on lisättävä tiedottamalla niistä kohdennetusti juutalaisyhteisöille.
- Juutalaisten instituutioiden, kuten seurakuntien ja ei-uskonnollisen yhdistyksien, yhteistyötä kuntien ja viranomaisten kanssa on edelleen vahvistettava.
- On kehitettävä poliisin, syyttäjien ja tuomareiden osaamista antisemitismistä sekä juutalaisiin ja muihin vähemmistöihin kohdistuvasta syrjinnästä. Koulutuksen tulee vahvistaa viranomaisten kykyä tunnistaa antisemitistiset ilmiöt ja antisemitismin motiivoima toiminta, mukaan lukien perinteinen antisemitismi sekä Israelin ja Palestiinan konfliktin lietsoma uudempi antisemitismi.
- Juutalaisille instituutioille on varmistettava riittävä tekninen ja taloudellinen apu sekä tuki niiden turvallisuusjärjestelmien kehittämiseen ja turvallisuudesta huolehtimiseen.
- On vahvistettava viranomaisten ja juutalaisten yhteisöjen keskinäistä ennaltaehkäisevää vuoropuhelua.

7.3 Juutalaisen elämän ja kulttuurin turvaaminen

Tutkimus osoittaa, että antisemitismiä esiintyy monessa muodossa ja laajalti suomalaisessa yhteiskunnassa. Sitä tavataan esimerkiksi äärioikeistolaisissa, ääriivasemmistolaisissa ja ääriislamistisissa yhteyksissä. Siksi antisemitismin torjuntaan ja ehkäisyyn tarvitaan tehokkaita, erityisesti antisemitismiä vastaan kohdennettuja toimenpiteitä. On tärkeää, että näihin toimiin ryhdytään ajoissa, ja että ne kohdistetaan myös yksilöihin ja ryhmiin, jotka osoittavat merkkejä orastavista antisemitistisistä asenteista. Sekä viranomaisilla että kansalaisyhteiskunnan toimijoilla on oltava riittävät valmiudet havaita antisemitismi ja ryhtyä oikea-aikaisiin ja asianmukaisiin toimiin sen torjumiseksi.

- Suomen tulee laatia toimintasuunnitelma antisemitismin torjumiseksi.
- Juutalaisia oppilaitoksia, yhdistyksiä, järjestöjä sekä museoita on tuettava taloudellisesti, jotta ne voivat lisätä yhteiskunnallista tietoisuutta juutalaisesta elämästä, kulttuurista ja historiasta muun muassa viestintäkampanjoilla ja koulutuksilla.
- Ei-juutalaisia toimijoita, kuten oppilaitoksia, yhdistyksiä, järjestöjä sekä museoita, on kannustettava ja tuettava taloudellisesti, jotta ne voivat osallistua juutalaisten yhdistysten ja järjestöjen järjestämiin suomenjuutalaista kulttuuria ja historiaa käsitteleviin koulutuksiin.
- Turvallisuusviranomaisten ja muiden viranomaisten on kehitettävä ja tehostettava toimia juutalaisiin ja juutalaisiin kohteisiin kohdistuvien uhkien torjumiseksi.
- Vainojen uhrien muistopäivän nimi muutettiin holokaustin uhrien muistopäiväksi. Tämä oli tärkeä askel Shoan eli holokaustin muistamiseksi. Pyrkimyksiä kunnioittaa Shoan uhrien muistoa julkisesti tulee jatkaa.

7.4 Tutkimus

Vaikka Suomessa asuvien juutalaisten uskontoa ja perinteitä on tutkittu useassa tieteellisessä tutkimuksessa, heidän kokemuksistaan antisemitismistä ja syrjinnästä ei ole riittävästi tutkimustietoa. Laajamittaisissa Suomen eri vähemmistöryhmiä käsittelevissä tutkimuksissa juutalaisvähemmistöön kuuluvien vastaajien määrä on usein melko pieni. Vastaavasti laajemmissa väestötutkimuksissa ei viitata juutalaisten kokemuksiin. Tutkimuksissa, joissa viitataan juutalaisten kokemuksiin, heitä on osallistujina vain vähän.

- Tutkimukselle on varmistettava resurssit, jotta mahdollistetaan Suomen juutalaisen väestöryhmän kattava systemaattinen ja vertailukelpoinen laadullinen ja määrällinen tutkimus eri elämänalueilla. Kehittämistyön suunnittelun tulee perustua saatuihin tuloksiin.
- Suomalaisessa antisemitismin jatkotutkimuksessa tuloksia tulisi verrata muissa Euroopan maissa saatuihin tuloksiin, jotta voidaan tunnistaa mahdollisia antisemitismin erityispiirteitä Suomessa ja selvittää, miten Suomi voisi kehittyä antisemitismin vastatoimissa.
- Tutkimuksissa tulee huomioida myös niiden yksilöiden kokemukset, jotka kuuluvat juutalaisvähemmistön lisäksi myös muihin vähemmistöryhmiin.

Lähteet

Ahonen, P., Muir, S. & Silvennoinen, O. (2020). "The Study of Antisemitism in Finland: Past, Present, and Future." J. Adams C. Heß (toim.), *Antisemitism in the North: History and State of Research. Religious Minorities in the North*. 1. Berlin: de Gruyter. 139-154. <https://doi.org/10.1515/9783110634822-009>

Antisemitism Undermining Democracy: <https://polinstitutet.fi/en/antisemitism-undermining-democracy-en/> (27.12.2023)

Åtgärdsprogram mot antisemitism. <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2022/07/atgardsprogram-mot-antisemitism/> (2.12.2023)

Beratungsanfragen zur antisemitismischer Diskriminierung. Sonderauswertung der Antidiskriminierungsstelle des Bundes – November 2023. https://www.antidiskriminierungsstelle.de/SharedDocs/downloads/DE/Sonstiges/20231109_Bericht_UBAD_Antisemitismus_Beratung.html?nn=305458 (29.12.2023)

Czimbalmos, M. (2021). *Intermarriage, Conversion, and Jewish Identity in Contemporary Finland: A study of vernacular religion in the Finnish Jewish communities*. Åbo Akademi. Painosalama Oy. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-12-4038-6>

Czimbalmos, M. & Pataricza, D. (2024). Venäjänkielisten juutalaisten kertomuksia antisemitismistä ja syrjinnästä Neuvostoliitossa ja Suomessa. *Teologinen Aikakauskirja*. 129 (1): 36-55.

Czimbalmos, M., & Rask, S. (2022). Sexual and gender minorities among the foreign-origin populations in Finland: An intersectional analysis. *Finnish Institute for Health and Welfare*. 10/2022. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-912-2>

CST [Community Security Trust] London, UK: Blog: Antisemitic Incidents - 22 November update. <https://cst.org.uk/news/blog/2023/11/22/antisemitic-incidents-22-november-update> (28.12.2023)

Deckers, J., & Coulter, J. (2022). What Is Wrong with the International Holocaust Remembrance Alliance's Definition of Antisemitism? *Res publica* 28: 4, 733-752. <https://doi.org/10.1007/s11158-022-09553-4>

Dencik, L. & Marosi, K. (2016). "Different Antisemitisms: On Three Distinct Forms of Antisemitism in Contemporary Europe with Special Focus on Sweden." *Nordisk Judaistik/Scandinavian Jewish Studies* 27 (2): 61-81. <https://doi.org/10.30752/nj.67611>

Denise, E. J. (2014). "Multiple Disadvantaged Statuses and Health: The Role of Multiple Forms of Discrimination." *Journal of Health and Social Behavior*, 55(1), 3-19.

<https://doi.org/10.1177/0022146514521215>

Eläinten teurastus. 65 §. 693/2023. Laki eläinten hyvinvoinnista.

<https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230693> (02.01.2024)

Encouraging Hate Crime Reporting. The role of law enforcement and other authorities. 2021. EU

FRA. <https://fra.europa.eu/en/publication/2021/hate-crime-reporting> (10.12.2023)

Epel, O. B., Kaplan, G., & Moran, M. (2010). Perceived discrimination and health-related quality of life among Arabs and Jews in Israel: A population-based survey. *BMC public health*, 10(1), 282. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-10-282>

<https://doi.org/10.1186/1471-2458-10-282>

EU FRA 2012. FRA survey of Jewish people's experiences and perceptions of antisemitism. EU FRA.

<https://fra.europa.eu/en/publication/2012/fra-survey-jewish-peoples-experiences-and-perceptions-antisemitism> (11.11.2023).

EU FRA 2018. Experiences and Perceptions of Antisemitism - Second survey on discrimination and

hate crime against Jews in the EU. EU FRA. <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/experiences-and-perceptions-antisemitism-second-survey-discrimination-and-hate> (11.11.2023)

Euroopan komission antisemitismin torjuntaa ja juutalaisen elämän edistämistä koskeva EU:n

strategia (2021-2030). https://commission.europa.eu/document/6160ed15-80da-458e-b76b-04eacae46d6c_en?prefLang=fi (30.1.2024)

Euroopan unionin neuvoston päätelmät rasismien ja antisemitismin torjunnasta 02.03.2022.

<https://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2022/03/04/council-adopts-conclusions-on-combating-racism-and-antisemitism/> (5.12.2023)

Euroopan unionin perusoikeuskirja. Tasa-arvo. 21 artikla - Syrjintäkielto.

<https://fra.europa.eu/fi/eu-charter/article/21-syrjintakielto> (27.12.2023)

Feddes, A. R., & Jonas, K. J. (2020). Associations Between Dutch LGBT Hate Crime Experience, Well-Being, Trust in the Police and Future Hate Crime Reporting. *Social psychology (Göttingen, Germany)*, 51(3): 171-182. <https://doi.org/10.1027/1864-9335/a000409>

<https://doi.org/10.1027/1864-9335/a000409>

Fein, H. (1987). "Dimensions of Antisemitism: Attitudes, Collective Accusations, and Actions." H. Fein

(toim.), *The Persisting Question. Sociological Perspectives and Social Contexts of Modern Antisemitism, Current Research on Antisemitism, Vol. 1.* Berlin/New York: Walter de Gruyter

Fight against antisemitism: [Europe] Council declaration. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/12/06/fight-against-antisemitism-council-declaration/> (13.11.2023)

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/12/06/fight-against-antisemitism-council-declaration/>

Forsvaret genoptager støtten til politiets bevogtning af lokaliteter i København: <https://www.fmn.dk/da/nyheder/2023/forsvaret-genoptager-stotten-til-politiets-bevogtning-af-lokaliteter-i-kobenhavn/>

<https://www.fmn.dk/da/nyheder/2023/forsvaret-genoptager-stotten-til-politiets-bevogtning-af-lokaliteter-i-kobenhavn/> (28.12.2023)

Handlingsplan mod antisemitisme. <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2022/01/Antisemitisme-handlingsplan.pdf> (2.12.2023)

Handlingsplan mot antisemittisme. 2021–2023– en videreføring. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/handlingsplan-mot-antisemittisme/id2830165/> (2.12.2023)

Himanen, M. (2021). "Turvallisuus ja institutionaalinen rasismi: esimerkkinä etninen ja rodullinen syrjintä poliisitoiminnassa." S. Keskinen, M. Seikkula, & F. Mkwesha (toim.). Rasismi, valta ja vastarinta: Rodullistaminen, valkoisuus ja koloniaalisuus Suomessa. Gaudeamus. 185–197

Hirsh, D. (2018). Contemporary Left Antisemitism. London; New York: Routledge

Hoffmann, C. & Moe, V. (toim.) (2017). Attitudes towards Jews and Muslims in Norway 2017. Population survey and minority study. Oslo: The Norwegian Centre for Holocaust and Minority Studies.

Häirintä. Yhdenvertaisuusvaltuutettu. <https://yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi/web/yhdenvertaisuusvaltuutettu/hairinta> (14.03.2024)

Illman, R. (2019). "Researching vernacular Judaism: reflections on theory and method." Nordisk Judaistik/Scandinavian Jewish Studies, 30(1): 91–108. <https://doi.org/10.30752/nj.77287>

Illman, R., & Czimbalmos, M. (2020). "Knowing, Being, and Doing Religion: Introducing an Analytical Model for Researching Vernacular Religion." Temenos - Nordic Journal of Comparative Religion, 56(2): 171–199. <https://doi.org/10.33356/temenos.97275>

Illman, R., Czimbalmos, M., & Pataricza, D. (2022). "Bending, Breaking and Adhering to Rules of Contemporary Jewish Practice in Finland." Suomen Antropologi: Journal of the Finnish Anthropological Society, 46(3): 32–51. <https://doi.org/10.30676/jfas.115509>

Illman, R. & Vuola, E. (2024). "En ole kokenut antisemitismää, mutta..." Suomenjuutalaisten naisten kokemuksia antisemitismistä. Teologinen Aikauskirja. 129(1): 19–35.

Izenberg, G. (2021). "The Jerusalem Declaration on Antisemitism May Inadvertently Give Cover to Antisemites." Fathom Journal. <https://fathomjournal.org/the-jerusalem-declaration-on-antisemitism-may-inadvertently-give-cover-to-antisemites/> (14.03.2023)

Jasinskaja-Lahti, I., Liebkind, K., & Perhoniemi, R. (2006). "Perceived discrimination and well-being: A victim study of different immigrant groups." Journal of community & applied social psychology, 16(4): 267–284. <https://doi.org/10.1002/casp.865>

Jauhola L., Siltala J., & Nieminen, K. 2020. "Että puututtaisiin konkreettisesti". Seurantaselvitys vihapuheesta eri vähemmistöryhmiin. Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2022:10. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-482-4>

Judiska centralradet. Svenska judars upplevelse av antisemitism efter 7 oktober. <https://www.judiskacentralradet.se/single-post/svenska-judars-upplevelse-av-antisemitism-efter-7-oktober> (28.12.2023)

Jull J., Giles A. & Graham I. D. (2017). "Community Based Participatory Research and Integrated Knowledge Translation: Advancing the Co-Creation of Knowledge." *Implementation Science*. 12(1): 150-150. <https://doi.org/10.1186/s13012-017-0696>

Kääriäinen J. & Niemi J. (2014). Distrust of the Police in a Nordic Welfare State: Victimization, Discrimination, and Trust in the Police by Russian and Somali Minorities in Helsinki. *Journal of Ethnicity in Criminal Justice*. 12(1): 4-24. <https://doi.org/10.1080/15377938.2013.819059>

Kansainvälisen holokaustin muistoa kunnioittavan liiton mallimääritelmä antisemitismille. <https://www.holocaustremembrance.com/resources/working-definitions-charters/working-definition-antisemitism/adoption-endorsement> (08.02.2024)

Kansallinen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelma 2019-2023. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-311-8>

Keskinen S., Kivijärvi A., Osazee U., et al. (2018). The stopped-ethnic profiling in Finland. University of Helsinki, Swedish School of Social Science.

Kiihottaminen kansanrhytä vastaan. Rikoslaki. 10 § (13.5.2011/511). <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001> (28.12.2023)

Lennartz, C., Proost, K., & Brebels, L. (2019). Decreasing overt discrimination increases covert discrimination: Adverse effects of equal opportunities policies. *International journal of selection and assessment*, 27(2): 129-138. <https://doi.org/10.1111/ijsa.12244>

Marcus, L. K. (2015). "The Ideology of New Antisemitism." *Deciphering the New Antisemitism*. toim. A. H. Rosenfeld. Bloomington, Indiana: Indiana University Press. 21-43.

Moe, V. (toim.) (2023). Attitudes towards Jews and Muslims in Norway 2022. Population survey, minority survey and youth study. Oslo: The Norwegian Centre for Holocaust and Minority Studies

Muir, S., & Tuori, R. (2019). "The Golden Chain of Pious Rabbis': the origin and development of Finnish Jewish Orthodoxy." *Nordisk Judaistik/Scandinavian Jewish Studies*, 30(1): 8-34. <https://doi.org/10.30752/nj.77253>

Pager, D., & Shepherd, H. (2008). "The Sociology of Discrimination: Racial Discrimination in Employment, Housing, Credit, and Consumer Markets." *Annual Review of Sociology*, 34: 181-209. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.33.040406.131740>

Pascoe, E. A., & Richman, L. S. (2009). "Perceived Discrimination and Health: A Meta-Analytic Review." *Psychological Bulletin*, 135(4), 531-554. <https://doi.org/10.1037/a0016059>

Pataricza, D. (2019). "Challahpulla: where two wor(l)ds meet." *Nordisk judaistik/Scandinavian Jewish Studies*, 30(1): 75-90. <https://doi.org/10.30752/nj.77247>

Percival, R. (2023) "Reports of antisemitism surge 500% to reach highest levels ever recorded by CST." <https://www.thejc.com/news/reports-of-antisemitism-surge-500-to-reach-highest-levels-ever-recorded-by-cst-p72tajuy> (28.12.2023)

Rask, S., Elo, I. T., Koskinen, S., Lilja, E., Koponen, P. & Castaneda, A. (2018). "The association between discrimination and health: findings on Russian, Somali and Kurdish origin populations in Finland." *European Journal of Public Health*. 28(5): 898-903. <https://doi.org/10.1093/eurpub/cky100>

Rauta, J. (2023). Poliisiin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2022. Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 35: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20231016140336>

Rich, D. (2021). "We don't need another definition of Jew hate." *The Jewish Chronicle*. <https://www.thejc.com/lets-talk/we-dont-need-another-definition-of-jew-hate-vhr8uj0k> (14.03.2024)

Riku. Raportti viharikoksista: epäluottamus poliisin toimintaan näkyy vastauksissa: <https://www.riku.fi/raportti-viharikoksista-epaluottamus-poliisin-toimintaan-nakyy-vastauksissa/> (31.01.2024)

Rosenfeld, A. 2015. *Deciphering the New Antisemitism*. Indiana University Press

Sahramäki, I., Niemi, J., & Kääriäinen, J. (2014). "Racist Crime Reported to the Police in Finland." *European journal of crime, criminal law, and criminal justice*, 22(1): 59-78. <https://doi.org/10.1163/15718174-22012039>

STM [Sosiaali- ja terveysministeriö] 2003:39 muistio poikien ei-lääketeieteellisestä ympärileikkauksesta: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/73974/TRM200339.pdf?sequence=1> (28.12.2023)

STM [Sosiaali- ja terveysministeriö] 242/2015 ohje poikien ei-lääketeieteellisestä ympärileikkauksesta: <https://stm.fi/documents/1271139/1367411/Ohje+poikien+ei+lääketeieteellisestä+ympärileikkauksesta.pdf/80fa20c0-1917-4dc0-912d-16cc5fb380eb> (28.12.2023)

Suomen perustuslaki. 11.06.1991/731. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731> (14.03.2024)

Syrjintä Suomessa 2017-19. Tietoraportti. Oikeusministeriön julkaisuja. 2020:20. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162517/OM_2020_20.pdf?sequence=1&isAllowed=y (14.03.2024)

Syrjintä. Yhdenvertaisuusvaltuutettu. <https://yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi/syrjinta> (10.12.2023)

Swanström, A. (2024). Israel, antisionismi ja antisemitismi Helsingin Sanomien pääkirjoituksissa 1990-2023. *Teologinen Aikakauskirja*, 129 (1): 56-75.

Tabarovsky, I. (2022). "Demonization Blueprints: Soviet Conspiracist Antizionism in Contemporary Left-Wing Discourse." *Journal of Contemporary Antisemitism*, 5(1): 1-20. <https://doi.org/10.26613/jca/5.1.97>

Tasa-arvolaki. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860609> (10.11.2023)

The Jerusalem Declaration on Antisemitism. <https://jerusalemdeclaration.org/> (13.11.2023)

THL [Terveyden ja hyvinvoinnin laitos] "Stigma ja syrjintä": <https://thl.fi/aiheet/mielenterveys/mielen-terveyden-edistaminen/stigma-ja-syrjinta> (11.12.2023)

Thoits, P. A. (2010). "Stress and Health: Major Findings and Policy Implications." *Journal of Health and Social Behavior*, 51(1_suppl): 41-53. <https://doi.org/10.1177/0022146510383499>

Uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumisen iän ja sukupuolen mukaan, 1990-2022. https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vaerak/statfin_vaerak_pxt_11rx.px/table/tableView-Layout1/ (22.12.2023)

Valiokunnan mietintö MmVM 33/2022 vp HE 186/2022 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja siihen liittyviksi laeiksi. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Sivut/MmVM_33+2022.aspx?TSPD_101_R0=08d2c9383aab2000743d6e1478f6beebb3c5deb0a82b8971fcbf07d770e3f5358560bc349cedfe2808ec35b61d143000eb292490ad06217e831f63b3757b78591f47477c57ff6446eda1af88f5d056430f5e87a04ed6f5a (19.12.2023)

Vuola, E. (2019). "Intersections of gender and minority status: perspectives from Finnish Jewish women." *Nordisk Judaistik/Scandinavian Jewish Studies* 30(1): 55-74. <https://doi.org/10.30752/nj.77270>

Wypych, M., & Bilewicz, M. (2022). "Psychological toll of hate speech: The role of acculturation stress in the effects of exposure to ethnic slurs on mental health among Ukrainian immigrants in Poland." *Cultural Diversity & Ethnic Minority Psychology*. 30(1): 35 -44. <https://doi.org/10.1037/cdp0000522>

Yhdenvertainen Suomi: Valtioneuvoston toimintaohjelma rasismien torjumiseksi ja hyvien väestösuhteiden edistämiseksi. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-808-0>

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvolautakunta. <https://www.yvtltk.fi/fi/> (27.12.2023)

Yhdenvertaisuuslaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325> (10.11.2023)

Yhdenvertaisuusvaltuutettu. <https://syrjinta.fi/etusivu> (27.12.2023)

Yhdenvertaisuusvaltuutetun vuosikertomus 2022. [https://yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi/documents/25249352/157476116/Yhdenvertaisuusvaltuutetun+vuosikertomus+2022+\(pdf\).pdf/bd9295aa-e49b-9977-fe85-c909c52a8d70/Yhdenvertaisuusvaltuutetun+vuosikertomus+2022+\(pdf\).pdf?version=1.1&t=1681975578017](https://yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi/documents/25249352/157476116/Yhdenvertaisuusvaltuutetun+vuosikertomus+2022+(pdf).pdf/bd9295aa-e49b-9977-fe85-c909c52a8d70/Yhdenvertaisuusvaltuutetun+vuosikertomus+2022+(pdf).pdf?version=1.1&t=1681975578017) (14.03.2024)

Liite 1. Kysely

1. Koetko itsesi jollain tavalla juutalaiseksi - esimerkiksi uskonnon, kulttuurin, kasvatuksen, etnisyyden, vanhempiesi tai jonkin muun syyn perusteella?

Kyllä / Ei

2. Kuinka vanha olet?

Syötä ikäsi:

En halua vastata

En tiedä

3. Kuinka paljon täytit viime syntymäpäivänäsi?

Mikäli et halua kertoa tarkkaa ikääsi, valitse ikäsi mukainen vaihtoehto alla olevista ikähaarukoista. Tiedot vastaajista auttavat huomattavasti tulosten analysoinnissa. Kaikki vastaukset käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti, ja tulokset esitetään aina kootusti ja nimettöminä.

16-19 / 20-24 / 25-29 / 30-34 / 35-39 / 40-44 / 45-49 / 50-54 / 55-59 / 60-69 / 70-79 / 80 tai yli

4. Kauanko olet asunut Suomessa?

Alle vuoden

1 vuoden tai kauemmin, mutta alle 5 vuotta

5 vuotta tai kauemmin, mutta alle 10 vuotta

10 vuotta tai kauemmin, mutta en koko ikääni

Koko ikäni tai melkein koko ikäni

En halua vastata

En tiedä

5. Ovatko seuraavat asiat lisääntyneet, pysyneet samana vai vähentyneet Suomessa VIIMEISEN VIIDEN VUODEN aikana (tai sinä aikana, kun olet asunut Suomessa, mikäli saavuit alle viisi vuotta sitten)?

	Lisääntynyt paljon	Lisääntynyt jonkin verran	Pysynyt samana	Vähentynyt jonkin verran	Vähentynyt paljon	En halua vastata	En tiedä
Antisemitismi							
Suvaitsemattomuus muslimeita kohtaan							

6. Missä määrin seuraavat vaihtoehdot ovat mielestäsi ongelma Suomessa?

	Todella suuri ongelma	Melko suuri ongelma	Ei kovin suuri ongelma	Ei ongelma lainkaan	En halua vastata	En tiedä
Antisemitistiset graffitit						
Juutalaisten hautausmaiden häpäisy						
Juutalaisiin rakennuksiin ja instituutioihin kohdistuva vandalismi						
Juutalaisiin kohdistuvat vihameliset ilmaisut kadulla tai muilla julkisilla paikoilla						
Antisemitismi internetissä mukaan lukien sosiaalinen media, kuten esimerkiksi Facebook, YouTube, X (ent. Twitter), Instagram, TikTok						
Antisemitismi mediassa						
Antisemitismi poliittisessa elämässä						

7. Ovatko seuraavat asiat lisääntyneet, pysyneet samana vai vähentyneet Suomessa VIIMEISEN VIIDEN VUODEN aikana (tai sinä aikana, kun olet asunut Suomessa, mikäli saavuit alle viisi vuotta sitten)?

	Lisääntynyt paljon	Lisääntynyt jonkin verran	Pysynyt samana	Vähentynyt jonkin verran	Vähentynyt paljon	En halua vastata	En tiedä
Antisemitistiset graffitit							
Juutalaisten hautausmaiden häpäisy							
Juutalaisiin rakennuksiin ja instituutioihin kohdistuva vandalismi							
Juutalaisiin kohdistuvat vihameliset ilmaisut kadulla tai julkisissa paikoissa							
Antisemitismi internetissä mukaan lukien sosiaalinen media, kuten esimerkiksi Facebook, YouTube, X (ent. Twitter), Instagram, TikTok							
Antisemitismi mediassa							
Antisemitismi poliittisessa elämässä							

8. Onko vastaasi tullut VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana seuraavia antisemitismin muotoja Suomessa INTERNETISSÄ tai INTERNETIN ULKOPUOLELLA?

	Kyllä, internetissä	Kyllä, internetin ulkopuolella (esim. julkisilla paikoilla, koulussa, työpaikalla, rakennuksissa, painotuotteissa tai tulosteissa)	Ei, minulle ei ole tullut vastaan sellaista	En halua vastata	En tiedä
Juutalaisiin kohdistuvan väkivallan lietsominen					
Salaliittoteoriat, joiden mukaan juutalaiset ovat vastuussa tapahtumista tai asioista, joita juutalaiset eivät ole aiheuttaneet tai tehneet (esim. korona, WTC-iskut, sota, rituaalimurhat)					
Negatiiviset stereotyypit, kuten syytökset, joiden mukaan juutalaiset hallitsevat maailmaa tai pitävät vallassaan rahoitusala, mediaa, politiikkaa tai taloutta					
Negatiiviset stereotyypit juutalaisten oletetuista ulkonäön piirteistä					
Holokaustin kieltäminen/historiallisten faktojen vähättely tai vääristely (esim. holokaustin vähättely tai sen paneminen juutalaisten syyksi)					
Syytökset, joiden mukaan juutalaiset käyttävät holokaustin uhrin asemaa hyväkseen					
Juutalaisten kansalaisten kyseenalaistaminen heidän uskollisuudesta Suomelle					
Israelin valtion olemassaolon oikeuden kieltäminen					
Juutalaisten yleinen vastuuttaminen Israelin valtion toimista					
Israelin politiikan vertaaminen natsien politiikkaan					
Kaksinaismoralistinen suhtautuminen Israelin hallitukseen muihin demokraattisiin valtioihin verrattaessa					
Muut antisemitismin muodot, kuten antisemitistiset loukkaukset, ilmaisut, muut juutalaisiin liitetyt stereotyypit					

9. Missä näit tai kuulit antisemitismin muodot, jotka tulivat vastaan INTERNETIN ULKOPUOLELLA Suomessa VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana?

Julkisella paikalla (esim. kadulla, julkisessa liikenteessä)

Poliittisissa puheissa tai keskusteluissa (esim. eduskunnassa, ammattiyhdistyksessä)

Kulttuuritapahtumassa (esim. taidetapahtumassa, teatterissa, elokuvissa)

Poliittisessa tapahtumassa (esim. mielenosoituksessa)

Urheilutapahtumassa

Koulussa/yliopistolla

Työpaikalla

Muussa mediassa kuin internetissä (TV, radio, sanomalehti)

(Sosiaalisessa) vuorovaikutuksessa kaverien/työkaverien/tuttujen kanssa

Jossain muualla

En muista

En halua vastata

En tiedä

10. KUINKA MONTA KERTAA VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana olet kuullut tai nähnyt seuraavia antisemitismin muotoja Suomessa INTERNETIN ULKOPUOLELLA?

	Kerran	Kahdesti	3–5 kertaa	6 kertaa tai enemmän	Koko ajan	En halua vastata	En tiedä
Juutalaisiin kohdistuvan väkivallan lietsominen							
Salaliittoteoriat, joiden mukaan juutalaiset ovat vastuussa tapahtumista tai asioista, joita juutalaiset eivät ole aiheuttaneet tai tehneet (esim. korona, WTC-iskut, sota, rituaalimurhat)							
Negatiiviset stereotyyppit, kuten syytökset, joiden mukaan juutalaiset hallitsevat maailmaa tai pitävät vallassaan rahoitusalaan, mediaa, politiikkaa tai taloutta							
Negatiiviset stereotyyppit juutalaisten oletetuista ulkonäön piirteistä							
Holokaustin kieltäminen/historiallisten faktojen vähättely tai vääristely (esim. holokaustin vähättely tai sen paneminen juutalaisten syyksi)							
Syytökset, joiden mukaan juutalaiset käyttävät holokaustin uhrin asemaa hyväkseen							
Juutalaisten kansalaisten kyseenalaistaminen heidän uskollisuudestaan Suomelle							
Israelin valtion olemassaolon oikeuden kieltäminen							
Juutalaisten yleinen vastuuttaminen Israelin valtion toimista							
Israelin politiikan vertaaminen natsien politiikkaan							
Kaksinaismoralistinen suhtautuminen Israelin hallitukseen muihin demokraattisiin valtioihin verrattaessa							
Muut antisemitismin muodot, kuten antisemitistiset loukkaukset, ilmaisut, muut juutalaisiin liitetyt stereotyyppit							

11. KUINKA MONTA KERTAA VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana sinulle on tullut vastaan/ olet nähnyt seuraavia antisemitismien muotoja INTERNETISSÄ?

	Kerran	Kahdesti	3–5 kertaa	6 kertaa tai enemmän	Koko ajan	En halua vastata	En tiedä
Juutalaisiin kohdistuvan väkivallan lietsominen							
Salaliittoteoriat, joiden mukaan juutalaiset ovat vastuussa tapahtumista tai asioista, joita juutalaiset eivät ole aiheuttaneet tai tehneet (esim. korona, WTC-iskut, sota, rituaalimurhat)							
Negatiiviset stereotypiat, kuten syytökset, joiden mukaan juutalaiset hallitsevat maailmaa tai pitävät vallassaan rahoitusala, mediaa, politiikkaa tai taloutta							
Negatiiviset stereotypiat juutalaisten oletetuista ulkonäön piirteistä							
Holokaustin kieltäminen/historiallisten faktojen vähättely tai vääristely (esim. holokaustin vähättely tai sen paneminen juutalaisten syyksi)							
Syytökset, joiden mukaan juutalaiset käyttävät holokaustin uhrin asemaa hyväkseen							
Juutalaisten kansalaisten kyseenalaistaminen heidän uskollisuudestaan Suomelle							
Israelin valtion olemassaolon oikeuden kieltäminen							
Juutalaisten yleinen vastuuttaminen Israelin valtion toimista							
Israelin politiikan vertaaminen natsien politiikkaan							
Kaksinaismoralistinen suhtautuminen Israelin hallitukseen muihin demokraattisiin valtioihin verrattaessa							
Muut antisemitismien muodot, kuten antisemitistiset loukkaukset, ilmaisut, muut juutalaisiin liitetyt stereotypiat							

12. Kerroit aiemmin, että olet kohdannut antisemitismiä INTERNETISSÄ VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana. Mikä seuraavista kuvaa VIIMEISINTÄ TAPAUSTA?

Jos samalla kertaa tapahtui useita asioita, vastaa sen mukaan, mikä vaikutti sinuun eniten

Juutalaisiin kohdistuvan väkivallan lietsominen

Salaliittoteoriat, joiden mukaan juutalaiset ovat vastuussa tapahtumista tai asioista, joita juutalaiset eivät ole aiheuttaneet tai tehneet (esim. korona, WTC-iskut, sota, rituaalimurhat)

Negatiiviset stereotypiat, kuten syytökset, joiden mukaan juutalaiset hallitsevat maailmaa tai pitävät vallassaan rahoitusala, mediaa, politiikkaa tai taloutta

Negatiiviset stereotypiat juutalaisten oletetuista ulkonäön piirteistä

Holokaustin kieltäminen/historiallisten faktojen vähättely tai vääristely (esim. holokaustin vähättely tai sen paneminen juutalaisten syyksi)

Syytökset, joiden mukaan juutalaiset käyttävät holokaustin uhrin asemaa hyväkseen

Juutalaisten kansalaisten kyseenalaistaminen heidän uskollisuudestaan Suomelle

Israelin valtion olemassaolon oikeuden kieltäminen
 Juutalaisten yleinen vastuuttaminen Israelin valtion toimista
 Israelin politiikan vertaaminen natsien politiikkaan
 Kaksinaismoralistinen suhtautuminen Israelin hallitukseen muihin demokraattisiin valtioihin verratta-
 essa
 Muut antisemitismin muodot, kuten antisemitistiset loukkaukset, ilmaisut, muut juutalaisiin liitetyt
 stereotyyppiä
 En halua vastata
 En tiedä

13. Mikäli mietit VIIMEISINTÄ INTERNETISSÄ vastaasi tullutta tapausta, missä se oli?

Kun vastaat seuraaviin kysymyksiin, keskity VIIMEISIMPÄÄN tapaukseen, joka sinulle on tullut vastaan INTERNETISSÄ

Facebookissa
 YouTubessa
 Instagramissa
 X:ssä (ent. Twitter)
 TikTokissa
 Telegramissa
 WhatsAppissa
 vk.comissa
 Keskustelupalstoilla, viestintäalustoilla tai online-yhteisöissä (esim. Suomi24, Ylilauta, Tumblr, 9GAG)
 Uutissivustolla tai muissa tiedotusvälineissä
 Videopelisivustoilla / videopelialustoilla (esim. Twitch, Steam, World of Warcraft)
 Signalissa
 Snapchatissa
 Messengerissä
 LinkedInissä
 Muu
 En halua vastata
 En tiedä

14. Mikäli ajattelet VIIMEISINTÄ INTERNETISSÄ vastaasi tullutta tapausta, missä muodossa antisemitismi esiintyi?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Antisemitistinen kirjoitus, kirjoitettu kommentti
 Antisemitistinen visuaalinen sisältö (esim. kuvia, videoita, meemejä/gifejä - nopeasti leviäviä, tyypillisesti humoristisessa tarkoituksessa käytettyjä kuvia, tarinoita, striimejä)
 Antisemitistinen kuunneltava sisältö (esim. musiikki, podcast, puhe)
 Antisemitistinen hashtag/aihetunniste (Hashtag eli aihetunniste on avainsana tai avainsanoja, joiden edessä on #-merkki, ja ne kertovat esimerkiksi sosiaalisen median julkaisun aiheen)

Antisemitistinen käyttäjänimi tai avatar (Avatar tarkoittaa peli- tai roolihahmoa videopelissä tai muulla alustalla)

Antisemitistisiä symboleita (tiettyjä numerosarjoja, numeroita, logoja, merkkejä) (Kuvaile symbolia/symboleita):

Jokin muu

En tiedä

En halua vastata

Antisemitistisiä symboleita (tiettyjä numerosarjoja, numeroita, logoja, merkkejä) (Kuvaile symbolia/symboleita):

15. Mikäli ajattelet VIIMEISINTÄ tapausta INTERNETISSÄ, kuka materiaalin julkaisi?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Julkisuuden henkilö/vaikuttaja (Vaikuttaja on henkilö, jolla on paljon seuraajia sosiaalisessa mediassa)

Poliitikko, poliittinen puolue

Tuttu tai ystävä

Perheenjäsen tai sukulainen

Joku työpaikalla

Joku koulussa/yliopistossa

Naapuri

Uutiskanava tai muu tiedotusväline

Botti (robotti), itsenäisesti toimiva ohjelma (automatisoitu tietokoneohjelma, joka toimii käyttäjälle/ohjelmalle tai jäljittelee ihmisen toimintaa)

Käyttäjä/profiili/tili, jossa ei ole henkilön tietoja

Käyttäjä/profiili/tili, jossa on sellaisen henkilön tietoja, jota en tunne henkilökohtaisesti

Joku muu

En halua vastata

En tiedä

16. Mikäli ajattelet VIIMEISINTÄ tapausta INTERNETISSÄ, huomaisitko viitteitä siitä, että sisällön olisi jakanut...?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

...joku, jolla on äärioikeistolaisia näkemyksiä?

...joku, jolla on äärivasemmistolaisia näkemyksiä?

...joku, jolla on äärikristillisiä näkemyksiä?

...joku, jolla on ääri-islamistisia näkemyksiä?

...joku, jolla on muita äärilaidan näkemyksiä?

...joku, jolla ei ole äärilaidan näkemyksiä?

En osaa sanoa

En halua vastata

En tiedä

17. Mikäli ajattelet VIIMEISINTÄ tapausta, teitkö siitä ilmoituksen tai valituksen? JOS TEIT, kenelle teit ilmoituksen tai valituksen?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Alustalle, jossa sisältö oli

Poliisille

Juutalaiselle johtoasemassa olevalle henkilölle (esim. rabbi tai juutalaisjärjestön johtaja)

Juutalaisyhdistykselle, mukaan lukien turvallisuudesta ja antisemitismistä vastaavat yhdistykset

Kansallisille yhdenvertaisuuselimille, kansallisille ihmisoikeustoimijoille, tai oikeusasiamiehelle

Rikosuhrijärjestölle

Oikeusaputoimistoon/asianajajalle

Medialle

Jonnekin muualle

Ei, en tehnyt ilmoitusta

En halua vastata

En tiedä

18. MIKSI ET TEHNYT ilmoitusta tai valitusta poliisille tai muulle toimijalle?

En tiennyt miten/minne ilmoitus olisi pitänyt tehdä

Pelkäsin tekijää tai kostotoimia

En luota poliisiin

Ilmoituksen tekeminen on hankalaa tai liian vaivalloista

Kukaan ei uskoisi minua tai ottaisi minua tosissaan

Ilmoitus tai valitus ei olisi muuttanut mitään tai siitä ei olisi seurannut mitään

Asia ei ollut riittävän vakava

Joku esti minua tai yritti saada minut luopumaan ajatuksesta

Hoidin tilanteen itse

Tiesin tai oletin, että joku oli jo tehnyt ilmoituksen

Sisältö poistettiin tai sisältöön pääsy oli estetty niin, etten pystynyt tekemään siitä ilmoitusta

Muu syy

En halua vastata

En tiedä

19. Kerroit, että otit yhteyttä alustaan, jolla tapaus tuli vastaan. Kuinka tyytyväinen olit alustan tapaan käsitellä ilmoituksesi tai valituksesi?

Erittäin tyytymätön

Jokseenkin tyytymätön

Jokseenkin tyytyväinen

Erittäin tyytyväinen

En tiedä

En halua vastata

20. Kerroit ottaneesi yhteyttä poliisiin tapauksen jälkeen. Kuinka tyytyväinen olit poliisin tapaan käsitellä ilmoituksesi tai valituksesi?

- Erittäin tyytymätön
- Jokseenkin tyytymätön
- Jokseenkin tyytyväinen
- Erittäin tyytyväinen
- En tiedä
- En halua vastata

21. Jos ajattelet KAIKKIA kokemuksiasi antisemitismistä VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN ajalta, onko mikään niistä vaikuttanut sinuun seuraavalla tavalla?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Olen aktiivisempi internetissä, jotta voin vastustaa sellaista toimintaa
- Olen pyrkinyt välttämään sellaisen sisällön julkaisemista, josta minut voisi tunnistaa juutalaiseksi
- Olen vähentänyt tietyn alustan, sivuston tai palvelun käyttöä
- Olen rajoittanut osallistumistani internetkeskusteluihin
- Se on vaikuttanut negatiivisesti mielenterveyteeni
- Se on vaikuttanut negatiivisesti fyysiseen hyvinvointiini (uniongelmat, stressi, päänsärky, tmv.)
- Olen huolissani fyysisen turvallisuuteni puolesta
- Se on suuttanut minua
- Se vaikutti minuun muulla tavoin
- Se ei vaikuttanut minuun mitenkään
- En halua vastata
- En tiedä

22. Pidätkö ei-juutalaista henkilöä yleisesti ottaen antisemitistisenä, jos hän...

	Kyllä, ehdottomasti	Kyllä, luultavasti	Ei, luultavasti en	Ei, en todellakaan	En halua vastata	En tiedä
...huomioi aina, ketkä hänen tutuistaan ovat juutalaisia?						
...kritisoi Israelia?						
...ei pidä Suomessa asuvia juutalaisia suomalaisina?						
...ei menisi naimisiin juutalaisen kanssa?						
...ajattelee, että juutalaisilla on tunnistettavia kasvopiirteitä?						
...tukee Israelin tai israelilaisten boikotointia (esim. hyödykkeiden, tuotteiden, yliopistoluentojen)?						
Yhteensä						

23. Oletko VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana henkilökohtaisesti kuullut tai nähnyt ei-juutalaisen henkilön tuovan esille, että ympärileikkaus (brit mila) ja kosher-teurastus pitäisi KIELTÄÄ Suomessa?

Kyllä, ympärileikkauksesta (brit mila)

Kyllä, kosher-teurastuksesta

Kyllä, SEKÄ ympärileikkauksesta (brit mila) ETTÄ kosher-teurastuksesta

Ei, en ole kuullut tai nähnyt mitään sellaista

En halua vastata

En tiedä

24. Kuinka suuria ongelmia seuraavat vaihtoehdot olisivat sinulle juutalaisena, vai olisivatko ne ongelma ylipäätään?

	Todella suuri ongelma	Melko suuri ongelma	Ei kovin suuri ongelma	Ei ongelma lainkaan	En halua vastata	En tiedä
Ympärileikkauksen (brit mila) kieltäminen						
Kosher-teurastuksen kieltäminen						
Yhteensä						

25. Pidätkö julkisesti ylläsi, mukanasi tai esillä asioita, joista ihmiset saattavat helpommin tunnistaa sinut juutalaiseksi?

Esim. kipaa, magen davidia/Daavidin tähteä tai erityistä vaatetusta tai pidätkö mezuzaa ovenpielessä

Kyllä, aina

Kyllä, joskus

Ei, en koskaan

En halua vastata

En tiedä

26. Vältteletkö koskaan sellaisten asioiden pitämistä ylläsi, mukanasi tai esillä julkisesti, joista ihmiset saattaisivat helpommin tunnistaa sinut juutalaiseksi?

Esim. kipaa, magen davidia/ Daavidin tähteä tai erityistä vaatetusta tai pidätkö mezuzaa ovenpielessä

En koskaan

Ajoittain

Usein

Kaiken aikaa

En halua vastata

En tiedä

27. Tarkenna vielä, miksi et koskaan julkisesti pidä ylläsi, mukanasi tai esillä asioita, joista ihmiset saattaisivat helpommin tunnistaa sinut juutalaiseksi.

Esim. kipaa, magen davidia/ Daavidin tähteä tai erityistä vaatetusta tai pidätkö mezuzaa ovenpielessä

Niillä on minulle vain vähän tai niillä ei ole minulle erityistä merkitystä

Olen huolissani turvallisuuteni puolesta

Muista syistä

En halua vastata

En tiedä

28. Vältteletkö koskaan juutalaisiin tapahtumiin tai juutalaisiin paikkoihin menemistä SEN VUOKSI, että et juutalaisena tunne oloasi turvalliseksi niissä tai matkalla niihin?

Kaiken aikaa

Usein

Ajoittain

En koskaan

En halua vastata

En tiedä

29. Vältteletkö koskaan tiettyjä paikkoja tai alueita lähiseudullasi tai naapurustossasi SEN VUOKSI, että et juutalaisena tunne oloasi turvalliseksi niissä?

Kaiken aikaa

Usein

Ajoittain

En koskaan

En halua vastata

En tiedä

30. Vaikuttaako Israelin ja arabimaiden välinen konflikti lainkaan siihen, kuinka TURVALLISEKSI koet olosi juutalaisena Suomessa?

Vaikuttaa huomattavasti

Vaikuttaa melko paljon

Vaikuttaa jonkin verran

Ei vaikuta

En halua vastata

En tiedä

31. Tuntuuko sinusta koskaan siltä, että ihmiset Suomessa syyttävät sinua Israelin hallituksen toiminnasta SEN VUOKSI, että olet juutalainen?

Kaiken aikaa
Usein
Ajoittain
Ei koskaan
En halua vastata
En tiedä

32. Kuinka tyytyväinen olet Suomen hallituksen pyrkimyksiin tehdä seuraavia asioita:

	1 Erittäin tyytyväinen	2	3	4	5 En lainkaan tyytyväinen	En halua vastata	En tiedä
Taistella antisemitismistä vastaan							
Vastata juutalaisyhteisöiden tarpeisiin turvallisuusasioissa							
Kunnioittaa julkisesti holokaustin muistoa							
Sisällyttää holokausti opetukseen							
Tukea juutalaista elämää							
Arvostaa juutalaista kulttuuria ja perintöä							
Parantaa kansan tietoisuutta juutalaisesta elämästä ja juutalaisista tavoista							
Yhteensä							

33. Onko joku tehnyt sinulle jotain seuraavista Suomessa VIIMEISEN VIIDEN VUODEN aikana?

	Kyllä	Ei	En halua vastata	En tiedä
Komentoinut sinulle henkilökohtaisesti jotain loukkaavaa tai uhkaavaa, kuten solvannut tai nimitellyt sinua				
Uhkaillut sinua henkilökohtaisesti väkivallalla				
Tehnyt loukkaavia eleitä tai tuijottanut sinua asiattomasti				
Lähettänyt sinulle loukkaavia tai uhkaavia sähköpostiviestejä tai muita viestejä (tekstiviesti, viesti Messengerissä, WhatsAppissa, Signalissa, Telegramissa tai vastaavissa)				
Julkaissut loukkaavia kommentteja sinusta internetissä, esimerkiksi Facebookissa, Instragramissa, X (ent. Twitter), WhatsAppissa tai TikTokissa				

34. Onko joku tehnyt sinulle jotain seuraavista Suomessa VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana?

	Kyllä	Ei	En halua vastata	En tiedä
Kommentoinut sinulle henkilökohtaisesti jotain loukkaavaa tai uhkaavaa, kuten solvannut tai nimitellyt sinua				
Uhkaillut sinua henkilökohtaisesti väkivallalla				
Tehnyt loukkaavia eleitä tai tuijottanut sinua asiattomasti				
Lähettänyt sinulle loukkaavia tai uhkaavia sähköpostiviestejä tai muita viestejä (tekstiviesti, viesti Messengerissä, WhatsAppissa, Signalissa, Telegramissa tai vastaavissa)				
Julkaisut loukkaavia kommentteja sinusta internetissä, esimerkiksi Facebookissa, Instragramissa, X (ent. Twitter), WhatsAppissa tai TikTokissa				
Yhteensä				

35. Entä KUINKA MONTA KERTAA näin on tapahtunut VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana SEN VUOKSI ETTÄ OLET JUUTALAINEN?

	Ei kertaakaan/Sellaista ei ole tapahtunut	Kerran	Kahdesti	3–5 kertaa	6 kertaa tai enemmän	Kaiken aikaa	En halua vastata	En tiedä
Joku kommentoi sinulle henkilökohtaisesti jotain loukkaavaa tai uhkaavaa, kuten solvasi tai nimitteli sinua								
Joku uhkaili sinua henkilökohtaisesti väkivallalla								
Joku teki loukkaavia eleitä tai tuijotti sinua asiattomasti								
Joku lähetti sinulle loukkaavia tai uhkaavia sähköpostiviestejä tai muita viestejä (tekstiviesti, viesti Messengerissä, WhatsAppissa, Signalissa, Telegramissa tai vastaavissa)								
Joku julkaisi loukkaavia kommentteja sinusta internetissä, esimerkiksi Facebookissa, Instragramissa, X (ent. Twitter), WhatsAppissa tai TikTokissa								

36. Kerroit aikaisemmin, että näin tapahtui SEN VUOKSI ETTÄ OLET JUUTALAINEN. Mikä näistä tapauksista oli VIIMEISIN?

Jos samalla kertaa tapahtui useita asioita, ajattele sitä osaa tapahtumista, joka vaikutti sinuun eniten.

Joku kommentoi sinulle henkilökohtaisesti jotain loukkaavaa tai uhkaavaa, kuten solvasi tai nimitteli sinua

Joku uhkaili sinua henkilökohtaisesti väkivallalla

Joku teki loukkaavia eleitä tai tuijotti sinua asiattomasti

Joku lähetti sinulle loukkaavia tai uhkaavia sähköpostiviestejä tai muita viestejä (tekstiviesti, viesti Messengerissä, WhatsAppissa, Signalissa, Telegramissa tai vastaavissa)

Joku julkaisi loukkaavia kommentteja sinusta internetissä, esimerkiksi Facebookissa, Instagramissa, X (ent. Twitter), WhatsAppissa tai TikTokissa

En halua vastata

En tiedä

37. Ajattele VIIMEISINTÄ tilannetta, joka tapahtui SEN VUOKSI ETTÄ OLET JUUTALAINEN. Kuka sen teki?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Naapuri

Joku töissä

Joku koulussa/yliopistossa

Poliisi

Viranomainen

Vartija

Tuttu tai ystävä

Terveystieteiden ammattilainen

Teini tai ryhmä teinejä

Perheenjäsen tai sukulainen

Joku minulle tuntematon

Joku muu

En nähnyt häntä

En halua vastata

En tiedä

38. Jos ajattelet VIIMEISINTÄ tilannetta, huomasitko viitteitä siitä, että tekijä(t) olisi(vat) ollut/olleet...?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

...joku, jolla on äärioikeistolaisia näkemyksiä?

...joku, jolla on äärivasemmistolaisia näkemyksiä?

...joku, jolla on äärikristillisiä näkemyksiä?

...joku, jolla on ääri-islamistisia näkemyksiä?

...joku, jolla on muita äärilaidan näkemyksiä?

...joku, jolla ei ole äärilaidan näkemyksiä?

En osaa sanoa

En halua vastata

En tiedä

39. Kuinka monta tekijöitä oli?

Yksi
Kaksi tai enemmän
En halua vastata
En tiedä

40. Oliko tekijä mies vai nainen?

Mies (tai useampi mies)
Nainen (tai useampi nainen)
Sekä mies (tai useampi mies) että nainen (tai useampi nainen)
En tiedä, oliko tekijä mies vai nainen
En halua vastata
En tiedä

41. Jos ajattelet VIIMEISINTÄ tilannetta, missä se tapahtui?

Kotona
Jossain toisessa talossa tai asunnossa
Koulussa tai yliopistolla
Työpaikalla
Myymälässä, kahvilassa, ravintolassa, pubissa tai yökerhossa
Kadulla, aukiolla tai torilla, puistossa, parkkipaikalla tai muulla julkisella paikalla
Jossain muualla
En halua vastata
En tiedä

42. Sopiiko mikään alla olevista väittämistä VIIMEISIMPÄÄN tilanteeseen?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Tilanteessa käytettiin antisemitististä kieltä (esim. kommentteja, solvauksia)
Sinut tunnustettiin juutalaiseksi
Se tapahtui sapatin tai juutalaisten pyhien aikaan
Se tapahtui tekijälle tärkeänä päivänä (esim. muistopäivä)
Tilanteessa käytettiin antisemitistisiä symboleita (esim. piirustuksia)
Se tapahtui juutalaisessa paikassa tai tapahtumassa tai sen läheisyydessä (ml. internetissä)
Tekijä tunnetaan aiemmista samankaltaisista teoista
Se tapahtui aikana, jolloin Israelissa oli konflikti tai muuten jännittynyt ilmapiiri
Tapahtui jotain muuta, mikä teki tilanteesta antisemitistisen
En halua vastata
En tiedä

43. Jos ajattelet VIIMEISINTÄ tilannetta, teitkö siitä ilmoituksen tai valituksen (tarkoittaa minkälaista ilmoitusta tahansa: henkilökohtaisesti, internetissä tai alustalla, sähköpostilla jne.)? JOS TEIT, kenelle teit ilmoituksen tai valituksen tapahtuneesta?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Poliisille

Rikosuhrijärjestölle

Jollekulle organisaatiossa/toimielimessä, missä se tapahtui (työpaikka, palveluntarjoaja)

Oikeusaputoimistoon/asianajajalle

Terveystieteiden ammattilaiselle

Kansallisille yhdenvertaisuuselimille, kansallisille ihmisoikeustoimijoille, tai oikeusasiamiehelle

Medialle

Juutalaiselle johtoasemassa olevalle henkilölle (esim. rabbi tai juutalaisjärjestön johtaja)

Juutalaisyhdistykselle, mukaan lukien turvallisuudesta ja antisemitismistä vastaavat yhdistykset

Verkkoalustalle, jolla se tapahtui

Muu

En tehnyt ilmoitusta tai valitusta kenellekään

En halua vastata

En tiedä

44. MIKSI ET TEHNYT ilmoitusta tai valitusta poliisille tai muulle toimijalle?

En tiennyt miten/minne ilmoitus olisi pitänyt tehdä

Pelkäsin tekijää tai kostotoimia

En luota poliisiin

Ilmoituksen tekeminen on hankalaa tai liian vaivalloista

Kukaan ei olisi uskonut minua tai ottanut minua tosissaan

Ilmoituksen tekeminen ei olisi muuttanut mitään tai siitä ei olisi seurannut mitään

Asia ei ollut riittävän vakava

Joku esti minua tai yritti saada minut luopumaan ajatuksesta

Hoidin tilanteen itse

Joku oli jo tehnyt ilmoituksen

Poliisi sai tietää muuta kautta

Muu syy

En halua vastata

En tiedä

45. Kerroit, että otit yhteyttä poliisiin. Kuinka tyytyväinen olit poliisin tapaan käsitellä ilmoituksesi tai valituksesi?

Erittäin tyytymätön

Jokseenkin tyytymätön

Jokseenkin tyytyväinen

Erittäin tyytyväinen

En halua vastata

En tiedä

46. Kerroit, että otit yhteyttä alustaan, jolla näin tapahtui. Kuinka tyytyväinen olit alustan tapaan käsitellä ilmoituksesi tai valituksesi?

Erittäin tyytymätön
Jokseenkin tyytymätön
Jokseenkin tyytyväinen
Erittäin tyytyväinen
En halua vastata
En tiedä

47. Onko VIIMEISEN VIIDEN VUODEN aikana kotiasi, autoasi tai muuta omaisuuttasi tahallisesti vahingoitettu tai turmeltu esimerkiksi graffiteilla?

Kyllä
Ei
En halua vastata
En tiedä

48. Tapahtuiko niin koskaan mielestäsi SEN VUOKSI ETTÄ OLET JUUTALAINEN?

Kyllä
Ei
En halua vastata
En tiedä

49. Onko VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana kotiasi, autoasi tai muuta omaisuuttasi tahallisesti vahingoitettu tai turmeltu esimerkiksi graffiteilla?

Kyllä
Ei
En halua vastata
En tiedä

50. Tapahtuiko niin koskaan mielestäsi SEN VUOKSI ETTÄ OLET JUUTALAINEN?

Kyllä
Ei
En halua vastata
En tiedä

51. Onko joku käynyt sinuun käsiksi Suomessa VIIMEISEN VIIDEN VUODEN aikana - esimerkiksi lyönyt, töninyt tai potkinut sinua tai tarttunut sinuun kiinni

Kyllä
Ei
En halua vastata
En tiedä

52. Tapahtuiko niin mielestäsi koskaan SEN VUOKSI ETTÄ OLET JUUTALAINEN?

Kyllä
 Ei
 En halua vastata
 En tiedä

53. Onko niin tapahtunut VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana mielestäsi SEN VUOKSI ETTÄ OLET JUUTALAINEN?

Kyllä
 Ei
 En halua vastata
 En tiedä

54. Ajattele VIIMEISINTÄ tilannetta, jossa joku kävi sinuun käsiksi sen vuoksi että olet juutalainen. Kuka tekijä oli?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Naapuri
 Joku työpaikalla
 Joku koulusta/yliopistosta
 Poliisi
 Viranomainen
 Vartija
 Tuttu tai ystävä
 Terveystieteiden ammattilainen
 Teini tai ryhmä teinejä
 Perheenjäsen tai sukulainen
 Joku minulle tuntematon
 Joku muu
 En nähnyt häntä
 En halua vastata
 En tiedä

55. Jos ajattelet VIIMEISINTÄ tapausta, huomaisitko viitteitä siitä, että tekijä(t) olisi(vat)...?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

...joku, jolla on äärioikeistolaisia näkemyksiä?
 ...joku, jolla on äärivasemmistolaisia näkemyksiä?
 ...joku, jolla on äärikristillisiä näkemyksiä?
 ...joku, jolla on ääri-islamistisia näkemyksiä?
 ...joku, jolla on muita äärilaidan näkemyksiä?
 ...joku, jolla ei ole äärilaidan näkemyksiä?
 En osaa sanoa
 En halua vastata
 En tiedä

56. Kuinka monta tekijöitä oli?

Yksi
Kaksi tai enemmän
En halua vastata
En tiedä

57. Oliko tekijä mies vai nainen?

Mies (tai useampi mies)
Nainen (tai useampi nainen)
Sekä mies (tai useampi mies) että nainen (tai useampi nainen)
En tiedä, oliko tekijä mies vai nainen
En halua vastata
En tiedä

58. Jos ajattelet VIIMEISINTÄ tapausta, missä se tapahtui?

Kotona
Jossain toisessa talossa tai asunnossa
Koulussa tai yliopistolla
Työpaikalla
Myymälässä, kahvilassa, ravintolassa, pubissa tai yökerhossa
Kadulla, aukiolla tai torilla, puistossa, parkkipaikalla tai muulla julkisella paikalla
Jossain muualla
En halua vastata
En tiedä

59. Sopiiko mikään alla olevista väittämistä VIIMEISIMPÄÄN tilanteeseen?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Tilanteessa käytettiin antisemitististä kieltä (esim. kommentteja, solvauksia)
Sinut tunnustettiin juutalaiseksi
Se tapahtui sapatin tai juutalaisten pyhien aikaan
Se tapahtui tekijälle tärkeänä päivänä (esim. muistopäivä)
Tilanteessa käytettiin antisemitistisiä symboleita (esim. piirustuksia)
Se tapahtui juutalaisessa paikassa tai tapahtumassa tai sen läheisyydessä
Tekijä tunnetaan aiemmista samankaltaisista teoista
Se tapahtui aikana, jolloin Israelissa oli konflikti tai muuten jännittynyt ilmapiiri
Tapahtui jotain muuta, mikä teki tilanteesta antisemitistisen
En halua vastata
En tiedä

60. Jos ajattelet VIIMEISINTÄ tapausta, teitkö siitä ilmoituksen tai valituksen? JOS TEIT, kenelle teit ilmoituksen tai valituksen? Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Poliisille

Rikosuhrijärjestölle

Jollekulle organisaatiossa/toimielimessä, missä se tapahtui (työpaikka, palveluntarjoaja)

Oikeusaputoimistoon/asianajajalle

Terveystieteiden ammattilaiselle

Kansallisille yhdenvertaisuuselimille, kansallisille ihmisoikeustoimijoille, tai oikeusasiamiehelle

Medialle

Juutalaiselle johtoasemassa olevalle henkilölle (esim. rabbi tai juutalaisjärjestön johtaja)

Juutalaisyhdistykselle, mukaan lukien turvallisuudesta ja antisemitismistä vastaavat yhdistykset

Joku muu

En tehnyt ilmoitusta tai valitusta kenellekään

En halua vastata

En tiedä

61. MIKSI ET TEHNYT ilmoitusta tai valitusta poliisille tai muulle toimijalle?

En tiennyt miten/minne ilmoitus olisi pitänyt tehdä

Pelkäsin tekijää tai kostotoimia

En luota poliisiin

Ilmoituksen tekeminen on hankalaa tai liian vaivalloista

Kukaan ei olisi uskonut minua tai ottanut minua tosissaan

Ilmoituksen tekeminen ei olisi muuttanut mitään tai siitä ei olisi seurannut mitään

Asia ei ollut riittävän vakava

Joku esti minua tai yritti saada minut luopumaan ajatuksesta

Hoidin tilanteen itse

Joku oli jo tehnyt ilmoituksen

Poliisi sai tietää muuta kautta

Muista syistä

En halua vastata

En tiedä

62. Kerroit ottaneesi yhteyttä poliisiin tapahtuneen jälkeen. Kuinka tyytyväinen olit poliisin tapaan käsitellä ilmoituksesi tai valituksesi?

Erittäin tyytymätön

Jokseenkin tyytymätön

Jokseenkin tyytyväinen

Erittäin tyytyväinen

En halua vastata

En tiedä

63. Oletko itse nähnyt mitään seuraavista antisemitismien muodoista Suomessa VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana?

Olen nähnyt, kun muita juutalaisia on loukattu tai häiritty

Olen nähnyt, kun muihin juutalaisiin on käyty käsiksi.

Olen nähnyt, kun muita juutalaisia on loukattu tai häiritty JA kun heihin on käyty käsiksi

Ei mitään yllä olevista

En halua vastata

En tiedä

64. Kuinka huolissasi olet, että joudut jonkin seuraavista kohteeksi kadulla tai millä tahansa julkisella paikalla Suomessa SEURAAVAN 12 KUUKAUDEN aikana SEN VUOKSI ETTÄ olet juutalainen?

	Todella huolissani	Melko huolissani	En erityisen huolissani	En lainkaan huolissani	En halua vastata	En tiedä
Sanallinen loukkaus tai häirintä						
Fyysinen väkivalta						

65. Kuinka huolissasi olet siitä, että perheenjäsenesi tai läheisesi joutuu jonkin seuraavista kohteeksi Suomessa SEURAAVIEN 12 KUUKAUDEN aikana sen vuoksi että on juutalainen?

Läheisesi: kuten vanhempasi, lapsesi, kumppanisi, muu läheinen sukulaisesi tai ystäväsi

	Todella huolissani	Melko huolissani	En erityisen huolissani	En lainkaan huolissani	En halua vastata	En tiedä
Sanallinen loukkaus tai häirintä						
Fyysinen väkivalta						

66. Onko Suomessa omien tietojesi mukaan lakia, joka kieltää syrjinnän ihonvärin, etnisen taustan tai uskonnon perusteella?

Kyllä, Suomessa on sellainen laki

Ei, sellaista lakia ei ole

En tiedä

En halua vastata

67. Oletko koskaan kuullut seuraavista?

	Kyllä	En	En halua vastata	En tiedä
Yhdenvertaisuusvaltuutettu				
Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta				
Tasa-arvovaltuutettu				
Työsuojeluhallinto				
Eduskunnan oikeusasiamies				

68. Onko Suomessa omien tietojesi tai kuulemasi mukaan lakia, joka kieltää...

	Kyllä, Suomessa on sellainen laki	Ei, sellaista lakia ei ole	En tiedä	En halua vastata
Holokaustin kieltämisen tai vähättelyn?				
Juutalaisiin kohdistuvan väkivallan tai vihan lietsomisen?				

69. Oletko... Suomessa VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana?

	Kyllä	En	En halua vastata	En tiedä
hakenut töitä				
ollut töissä (palkkatyössä, itsensä työllistäjänä tai auttamassa perheyrytyksessä)				
käyttänyt terveydenhuollon palveluja (käynyt esimerkiksi lääkärissä, sairaanhoitajalla, hammaslääkärissä, terveyskeskuksessa, sairaalassa tai päivystyksessä)?				
yrittänyt vuokrata tai ostaa asunnon tai talon				
ollut yhteydessä johonkin henkilöön koulusta/korkeakoulusta/yliopistosta joko vanhemman/huoltajan tai opiskelijan/oppilaan ominaisuudessa				
ollut yhteydessä viranomaisiin tai julkisiin palveluihin				
yrittänyt päästä sisään yökerhoon, baariin, ravintolaan tai hotelliin, käyttänyt julkista liikennettä, ollut myymälässä tai yrittänyt päästä sisään myymälään				

70. Kun olet HAKENUT TÖITÄ Suomessa VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana, oletko koskaan kokenut, että sinua olisi syrjitty jostakin alla olevasta syystä?

Juutalaisuus

Ihönväri

Etninen tai maahanmuuttajatausta

Uskonto tai uskonnollinen vakaumus

Ikä (esimerkiksi siksi, että olet liian vanha tai liian nuori)

Sukupuoli (esimerkiksi siksi, että olet mies tai nainen)

Vammaisuus

Seksuaalinen suuntautuminen (esimerkiksi siksi, että olet homoseksuaali, lesbo tai biseksuaali)

Sukupuoli-identiteetti (esimerkiksi siksi, että olet transsukupuolinen: esim. henkilö, jonka oma identiteetti tai sukupuoli ei vastaa hänelle syntymässä määriteltyä sukupuolta)

Muu

En ole kokenut, että minua olisi syrjitty millään tavalla tällaisessa tilanteessa

VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana

En halua vastata

En tiedä

71. Kun olet OLLUT TÖISSÄ Suomessa VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana, oletko koskaan kokenut, että sinua olisi syrjitty jostakin alla olevasta syystä?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Juutalaisuus

Ihönväri

Etninen tai maahanmuuttajatausta

Uskonto tai uskonnollinen vakaumus

Ikä (esimerkiksi siksi, että olet liian vanha tai liian nuori)

Sukupuoli (esimerkiksi siksi, että olet mies tai nainen)

Vammaisuus

Seksuaalinen suuntautuminen (esimerkiksi siksi, että olet homoseksuaali, lesbo tai biseksuaali)

Sukupuoli-identiteetti (esimerkiksi siksi, että olet transsukupuolinen: esim. henkilö, jonka oma identiteetti tai sukupuoli ei vastaa hänelle syntymässä määriteltyä sukupuolta)

Muu

En ole kokenut, että minua olisi syrjitty millään tavalla tällaisessa tilanteessa

VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana

En halua vastata

En tiedä

72. Kun olet KÄYTTÄNYT TERVEYDENHUOLLON PALVELUJA (esim. käynyt lääkärissä, sairaanhoitajalla, hammaslääkärissä, sairaalassa, päivystyksessä tai terveyskeskuksessa) Suomessa VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana, oletko koskaan kokenut, että sinua olisi syrjitty jostakin alla olevasta syystä?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Juutalaisuus

Ihönväri

Etninen tai maahanmuuttajatausta

Uskonto tai uskonnollinen vakaumus

Ikä (esimerkiksi siksi, että olet liian vanha tai liian nuori)

Sukupuoli (esimerkiksi siksi, että olet mies tai nainen)

Vammaisuus

Seksuaalinen suuntautuminen (esimerkiksi siksi, että olet homoseksuaali, lesbo tai biseksuaali)

Sukupuoli-identiteetti (esimerkiksi siksi, että olet transsukupuolinen: esim. henkilö, jonka oma identiteetti tai sukupuoli ei vastaa hänelle syntymässä määriteltyä sukupuolta)

Muu

En ole kokenut, että minua olisi syrjitty millään tavalla tällaisessa tilanteessa

VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana

En halua vastata
En tiedä

73. Kun OLET YRITTÄNYT VUOKRATA TAI OSTAA ASUNNON TAI TALON Suomessa VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana, oletko koskaan kokenut, että sinua olisi syrjitty jostakin alla olevasta syystä?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Juutalaisuus

Ihonväri

Etninen tai maahanmuuttajatausta

Uskonto tai uskonnollinen vakaumus

Ikä (esimerkiksi siksi, että olet liian vanha tai liian nuori)

Sukupuoli (esimerkiksi siksi, että olet mies tai nainen)

Vammaisuus

Seksuaalinen suuntautuminen (esimerkiksi siksi, että olet homoseksuaali, lesbo tai biseksuaali)

Sukupuoli-identiteetti (esimerkiksi siksi, että olet transsukupuolinen: esim. henkilö, jonka oma identiteetti tai sukupuoli ei vastaa hänelle syntymässä määriteltyä sukupuolta)

Muu

En ole kokenut, että minua olisi syrjitty millään tavalla tällaisessa tilanteessa

VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana

En halua vastata

En tiedä

74. Kun OLET OLLUT YHTEYDESSÄ JOHONKIN HENKILÖÖN KOULUSTA/KORKEAKOULUSTA/YLIOPISTOSTA JOKO VANHEMMAN TAI OPISKELIJAN OMINAISUUDESSA Suomessa VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana, oletko koskaan kokenut, että sinua olisi syrjitty jostakin alla olevasta syystä?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Juutalaisuus

Ihonväri

Etninen tai maahanmuuttajatausta

Uskonto tai uskonnollinen vakaumus

Ikä (esimerkiksi siksi, että olet liian vanha tai liian nuori)

Sukupuoli (esimerkiksi siksi, että olet mies tai nainen)

Vammaisuus

Seksuaalinen suuntautuminen (esimerkiksi siksi, että olet homoseksuaali, lesbo tai biseksuaali)

Sukupuoli-identiteetti (esimerkiksi siksi, että olet transsukupuolinen: esim. henkilö, jonka oma identiteetti tai sukupuoli ei vastaa hänelle syntymässä määriteltyä sukupuolta)

Muu

En ole kokenut, että minua olisi syrjitty millään tavalla tällaisessa tilanteessa

VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana

En halua vastata

En tiedä

75. Kun OLET OLLUT YHTEYDESSÄ VIRANOMAISIIN TAI JULKISIIN PALVELUIHIN Suomessa VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana, oletko kokenut, että sinua on syrjitty jostakin alla olevasta syystä?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Juutalaisuus

Ihönväri

Etninen tai maahanmuuttajatausta

Uskonto tai uskonnollinen vakaumus

Ikä (esimerkiksi siksi, että olet liian vanha tai liian nuori)

Sukupuoli (esimerkiksi siksi, että olet mies tai nainen)

Vammaisuus

Seksuaalinen suuntautuminen (esimerkiksi siksi, että olet homoseksuaali, lesbo tai biseksuaali)

Sukupuoli-identiteetti (esimerkiksi siksi, että olet transsukupuolinen: esim. henkilö, jonka oma identiteetti tai sukupuoli ei vastaa hänelle syntymässä määriteltyä sukupuolta)

Muu

En ole kokenut, että minua olisi syrjitty millään tavalla tällaisessa tilanteessa VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana

En halua vastata

En tiedä

76. Kun olet YRITTÄNYT PÄÄSTÄ SISÄÄN YÖKERHOON, BAARIIN, RAVINTOLAAN TAI HOTELLIIN, KÄYTTÄNYT JULKISTA LIIKENNETTÄ, OLLUT MYYMÄLÄSSÄ TAI YRITTÄNYT PÄÄSTÄ SISÄÄN MYYMÄLÄÄN Suomessa VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana, oletko koskaan kokenut, että sinua olisi syrjitty jostakin alla olevasta syystä?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Juutalaisuus

Ihönväri

Etninen tai maahanmuuttajatausta

Uskonto tai uskonnollinen vakaumus

Ikä (esimerkiksi siksi, että olet liian vanha tai liian nuori)

Sukupuoli (esimerkiksi siksi, että olet mies tai nainen)

Vammaisuus

Seksuaalinen suuntautuminen (esimerkiksi siksi, että olet homoseksuaali, lesbo tai biseksuaali)

Sukupuoli-identiteetti (esimerkiksi siksi, että olet transsukupuolinen: esim. henkilö, jonka oma identiteetti tai sukupuoli ei vastaa hänelle syntymässä määriteltyä sukupuolta)

Muu

En ole kokenut, että minua olisi syrjitty millään tavalla tällaisessa tilanteessa VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana

En halua vastata

En tiedä

77. Kerroit, että VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana olet kokenut, että sinua on syrjitty. Teitkö ilmoitusta tai valitusta mistään näistä tapauksista?

Kyllä

En

En halua vastata

En tiedä

78. Kenelle teit ilmoituksen/ilmoitukset tai valituksen/valitukset tapahtuneesta? Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Juutalaiselle johtoasemassa olevalle henkilölle (esim. rabbi tai juutalaisjärjestön johtaja)

Työnantajalle

Ammattiliitolle tai -järjestölle, henkilöstökomitealle

Potilasasiamiehelle

Ammatilliselle yhdistykselle (esim. Lääkäriliitto)

Valvovalle viranomaiselle (esim. koulutoimentarkastajalle, työsuojelutarkastajalle, terveydenhuollon valvovalle viranomaiselle)

Henkilölle paikassa, jossa se tapahtui (kuten henkilölle koulussa, yliopistossa, sairaalassa, terveyskeskuksessa, ravintolassa, yökerhossa, jne.)

Kunnalle, kunnalliselle/paikalliselle viranomaiselle

Kansalais- tai hyväntekeväisyysjärjestölle

Yhdenvertaisuusvaltuutetulle

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalle

Tasa-arvovaltuutetulle

Työsuojeluhallintoon

Eduskunnan oikeusasiamies

Oikeusaputoimistoon/asianajajalle

Poliitikolle, kansanedustajalle, valtuustolle tmv.

Poliisille

Medialle

Joku muu

En halua vastata

En tiedä

79. MIKSI ET TEHNYT ilmoitusta tai valitusta?

Pelkäsin tekijää tai kostotoimia

Olin huolissani sen mahdollisista negatiivisista vaikutuksista (kuten työn menettämisestä tai siitä, ettei saa "hyvää palvelua" tulevaisuudessa)

En tiennyt miten/minne

Ilmoitus ei olisi muuttanut mitään tai siitä ei olisi seurannut mitään

Asia ei ollut riittävän vakava

Sitä tapahtuu koko ajan

Se on työlästä/siihen menee aikaa/rahaa

Hoidin tilanteen itse

En ollut tietoinen oikeuksistani

Minua hävetti/minusta tuntui pahalta

En halunnut aiheuttaa ongelmia

Minulla ei ollut todisteita

En halunnut mennä oikeuteen

Muu syy

En halua vastata

En tiedä

80. Kun olet ollut töissä Suomessa VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana, oletko koskaan...?

Vastaa jokaiseen väittämään.

	En koskaan	Harvoin	Usein	Aina	En halua vastata	En tiedä
...ollut avoin juutalaisuudestasi töissä tapaamillesi ihmisille?						
...piilotellut tai salaillut juutalaisuuttasi töissä tapaamiltasi ihmisiltä?						
...saanut osaksesi ikäviä kommentteja tai käytöstä työssäsi sen vuoksi että olet juutalainen?						
...havainnut työpaikallasi yleistä negatiivista suhtautumista ihmisiin sen vuoksi, että he ovat juutalaisia?						
...saanut kieltävän vastauksen pyyntöosi ottaa vapaata tärkeän uskonnollisen pyhän/toimituksen/juhlan vuoksi?						
...ollut tilanteessa, jossa sinua on estetty ilmaisemasta tai noudattamasta uskonnollisia tapoja ja käytäntöjä (kuten pitämästä kipaa, Magen Davidia/Daavidin tähteä tai erityistä vaatetusta)?						

81. Oletko käynyt koulussa tai yliopistossa viimeisen 12 kuukauden aikana?

Kyllä

En

En halua vastata

En tiedä

82. Kun olet käynyt koulussa tai yliopistossa Suomessa VIIMEISEN 12 KUUKAUDEN aikana, oletko koskaan...?

Vastaa jokaiseen väittämään.

	En koskaan	Harvoin	Usein	Aina	En halua vastata	En tiedä
...ollut avoin juutalaisuudestasi koulussa tai yliopistossa tapaamillesi ihmisille?						
...piilotellut tai salaillut juutalaisuuttasi koulussa tai yliopistossa tapaamiltasi ihmisiltä?						
...saanut osaksesi ikäviä kommentteja tai käytöstä koulussa tai yliopistossa sen vuoksi että olet juutalainen?						
...havainnut koulussa tai yliopistossa yleistä negatiivista suhtautumista ihmisiin sen vuoksi, että he ovat juutalaisia?						
...saanut kieltävän vastauksen pyyntöösi ottaa vapaata tärkeän uskonnollisen pyhän/toimituksen/juhlan vuoksi?						
...ollut tilanteessa, jossa sinua on estetty ilmaisemasta tai noudattamasta uskonnollisia tapoja ja käytäntöjä (kuten pitämästä kipaa, Magen Davidia/Daavidin tähteä tai erityistä vaatetusta)?						

83. Miten kuvailisit itseäsi?

- Olen nainen
- Olen mies
- Olen jotain muuta
- En halua vastata

84. Mikä on ylin suorittamasi koulutustaso?

- En ole suorittanut alakoulua loppuun asti
- Alakoulu
- Yläkoulu
- Lukio
- Ammattikoulu
- Alempi korkeakoulututkinto
- Ylempi korkeakoulututkinto
- Tohtorin tutkinto
- En halua vastata
- En tiedä

85. Millä alueella asut tällä hetkellä?

- Pääkaupunkiseudulla (Helsinki, Espoo, Vantaa)
- Uudellamaalla (mutta en pääkaupunkiseudulla)
- Ahvenanmaalla
- Keski-Suomessa
- Keski-Pohjanmaalla
- Kainuussa

Kanta-Hämeessä
Kymenlaaksossa
Lapissa
Pohjois-Karjalassa
Pohjois-Pohjanmaalla
Pohjois-Savossa
Pohjanmaalla
Päijät-Hämeessä
Pirkanmaalla
Satakunnassa
Etelä-Karjalassa
Etelä-Pohjanmaalla
Etelä-Savossa
Varsinais-Suomessa
En halua vastata
En tiedä

86. Mikä seuraavista kuvaa parhaiten tämänhetkistä tilannettasi?

Olen palkkatyössä
Olen itsensätyöllistäjä
Autan perheyityksessä (palkatta)
Olen työtön
Olen oppilas, opiskelija, harjoittelija
En ole töissä sairauden tai vammaisuuden vuoksi
Hoidan kotitöitä ja hoitovastuita
Olen eläkkeellä
Suoritan asevelvollisuutta tai muuta yhteiskuntapalvelusta
Olen toimeen muista syistä
En halua vastata
En tiedä

87. Jos ajattelet ruokakuntasi kokonaistuloja, tuleeko ruokakuntasi toimeen?

Todella niukasti
Niukasti
Melko niukasti
Melko hyvin
Hyvin
Todella hyvin
En halua vastata
En tiedä

88. Mikä seuraavista kuvaa parhaiten asuinpaikkaasi? Jos asut useammassa paikassa, vastaa sen mukaan, missä vietät eniten aikaasi.

Iso kaupunki
 Ison kaupungin lähiö tai esikaupunkialue
 Keskikokoinen tai pieni kaupunki
 Kylä
 Maatila tai talo maaseudulla
 Jokin muu
 En halua vastata
 En tiedä

89. Kuinka suuren osan alueellasi asuvista ihmisistä sanoisit olevan juutalaisia?

Ei kukaan tai hyvin harva
 Harva
 Noin puolet
 Moni
 Melkein kaikki tai kaikki
 En halua vastata
 En tiedä

90. Koetko kuuluvasi mihinkään seuraavista vähemmistöistä maassa, jossa tällä hetkellä asut?

Sukupuolivähemmistö: ihmiset, jotka eivät (täysin) koe sukupuoltaan, ilmaise itseään tai käyttäydy syntymässään heille määritellyn sukupuolen mukaisesti. Henkilö, jonka oma identiteetti tai sukupuoli ei vastaa hänelle syntymässä määriteltyä sukupuolta voi olla sukupuoli-identiteetiltään transsukupuolinen. Seksuaalivähemmistö: ihmiset, jotka tuntevat seksuaalista/romanttista vetoa kanssaan samaa sukupuolta oleviin ihmisiin tai molempiin binääriin mukaisiin sukupuoliin.

	Kyllä	En	En halua vastata	En tiedä
Uskonnollinen vähemmistö				
Etninen vähemmistö				
Vähemmistö ihonvärin perusteella				
Sukupuolivähemmistö (kuten transsukupuolinen, transvestiitti tai muunsukupuolinen)				
Seksuaalivähemmistö (kuten ihmiset, jotka ovat homoseksuaaleja, lesboja tai biseksuaaleja)				
Muu				

91. Millainen yleinen terveydentilasi on? Onko se...

...todella hyvä
...hyvä
...kohtalainen
...huono
...todella huono
En halua vastata
En tiedä

92. Onko sinulla pitkäaikaissairautta tai pitkäaikaista terveysongelmaa?

Kyllä
Ei
En halua vastata
En tiedä

93. Kuinka paljon jokin terveysongelma on rajoittanut osallistumistasi tavanomaisiin aktiviteetteihin viimeisen kuuden kuukauden aikana? Sanoisitko, että...?

...on rajoittanut erittäin paljon
...on rajoittanut, mutta ei merkittävästi
...ei ole rajoittanut
En halua vastata
En tiedä

94. Ihmiset kokevat juutalaisuutensa eri tavoin. Minkä perusteella sinä sanoisit olevasi juutalainen?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

Uskonnon
Etnisyyden
Vanhempien
Kääntymyksen
Kulttuurin
Kasvatuksen
Jonkin muun
En halua vastata
En tiedä

95. Mitä seuraavista juutalaisista perinteistä tai juutalaisuuden liittyvistä tavoista noudatat tai mihin niistä osallistut?

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Osallistun seder-illalliseen pesahin aikaan joka vuosi tai melkein joka vuosi
- Noudatan (joitakin) sapattiperinteitä
- Käyn synagogassa joka viikko tai useammin
- Noudatan (joitakin) juutalaisten ruokaan liittyviä sääntöjä (esim. syön kosheria)
- Osallistun juutalaisen yhteisön tapahtumiin (esim. urheiluseuran toimintaan, sosiaalisiin tapaamisiin, vapaaehtoistoimintaan)
- Vietän jom kippuria joka vuosi tai melkein joka vuosi
- Muistan holokaustia aktiivisesti
- Opiskelen juutalaisia perinteitä, kirjoituksia ja juutalaisten historiaa
- Harjoitan juutalaisuutta muulla tavoin
- Ei mitään yllä olevista
- En halua vastata
- En tiedä

96. Mikä seuraavista on lähimpänä omaa tämähetkistä kokemustasi juutalaisuudestasi?

- Pelkästään juutalainen
- Maallistunut
- Reformi-/progressiivinen/liberaali juutalainen
- Konservatiivinen/perinteinen
- Ortodoksijuutalainen (esim. ei sytytä valoja sapatin aikana)
- Haredi (ultraortodoksinen)
- Harjoitan juutalaisuuden lisäksi toista uskontoa
- Ei mitään yllä olevista
- En halua vastata
- En tiedä

97. Arvioi juutalaisidentiteettisi voimakkuutta asteikolla 1:stä 10:een, kun 1 kuvaa todella heikkoa juutalaisidentiteettiä ja 10 todella vahvaa juutalaisidentiteettiä.

	1 Todella heikko identiteetti	2	3	4	5	6	7	8	9	10 Todella vahva identiteetti	En halua vastata	En tiedä
Juutalaisidentiteetin voimakkuus												

98. Oletko mukana vähintään yhdessä juutalaisjärjestössä? Tämä voi olla synagogan jäsenyys tai osallistuminen minkä tahansa muun juutalaisjärjestön toimintaan.

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Olen aktiivinen jäsen tai vapaaehtoinen yhdessä tai useammassa järjestössä
- Olen säännöllisesti tekemisissä yhden tai useamman järjestön kanssa
- Seuraan yhden tai useamman järjestön tapahtumia
- Tuen rahallisesti yhtä tai useampaa järjestöä
- Ei, en ole aktiivisesti mukana missään järjestössä
- En halua vastata
- En tiedä

99. Asteikolla 0-10, kuinka paljon luotat seuraaviin toimielimiin?

	0 En luota lainkaan	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 Luotan täysin
Suomen eduskunta											
Suomen oikeusjärjestelmä											
Suomen poliisi											
Euroopan parlamentti											
Asuinpaikkasi paikalliset (kunnan) viranomaiset											

100. Missä maassa synnyit?

Suomessa

Muussa EU:n jäsenvaltiossa

Israelissa

Venäjällä tai entisessä Neuvostoliitossa

Yhdysvalloissa

Muu

En halua vastata

En tiedä

101. Kuinka hyvin puhut alla olevia kieliä?

	Äidinkieli	Hyvä	Keskiverto	Alkeet	En puhu lainkaan	En halua vastata	En tiedä
Suomi							
Ruotsi							
Englanti							
Heprea							

102. Haluaisitko vielä lisätä jotain antisemitismistä Suomessa tai tuleeko mieleesi jokin kysymys, joka kyselyssä olisi pitänyt olla?

Kyllä

Ei

103. Kirjoita kommenttisi tähän:

Liite 2. Fokusryhmähaastattelun runko

- 1. Alkutervehdykset, esittely ja käytännölliset asiat**
tutkimus ja sen tavoitteet, ei ole oikeita tai väärää vastauksia
haastattelijoiden rooli
eettiset näkökohdat
kielitietoisuus
osallistujien esittelyt
- 2. Kysymykset**
Mitkä ovat yleisimmät antisemitismin ilmentymät Suomessa?
Onko tilanne Suomessa muuttunut viimeisen viiden vuoden aikana?
Miten tilanne vaikuttaa järjestösi töihin?
Muistatko konkreettisia esimerkkejä tilanteista, joissa järjestösi jäsenet ovat ottaneet sinuun yhteyttä antisemitismiin liittyvistä huolista?
Mitkä olisivat tärkeimmät lainsäädännön ja konkreettisten antisemitismin vastaisten toimien muutokset, joista järjestösi jäsenet voisivat hyötyä?
Onko sinulla jotain lisättävää keskusteluun?
- 3. Lopetus**

IHMISOIKEUSKESKUS
MÄNNISKORÄTTSCENTRET
HUMAN RIGHTS CENTRE

00102 Eduskunta, Helsinki
www.ihmisoikeuskeskus.fi

00102 Riksdagen, Helsingfors
www.manniskorattscentret.fi